



Uvodnik

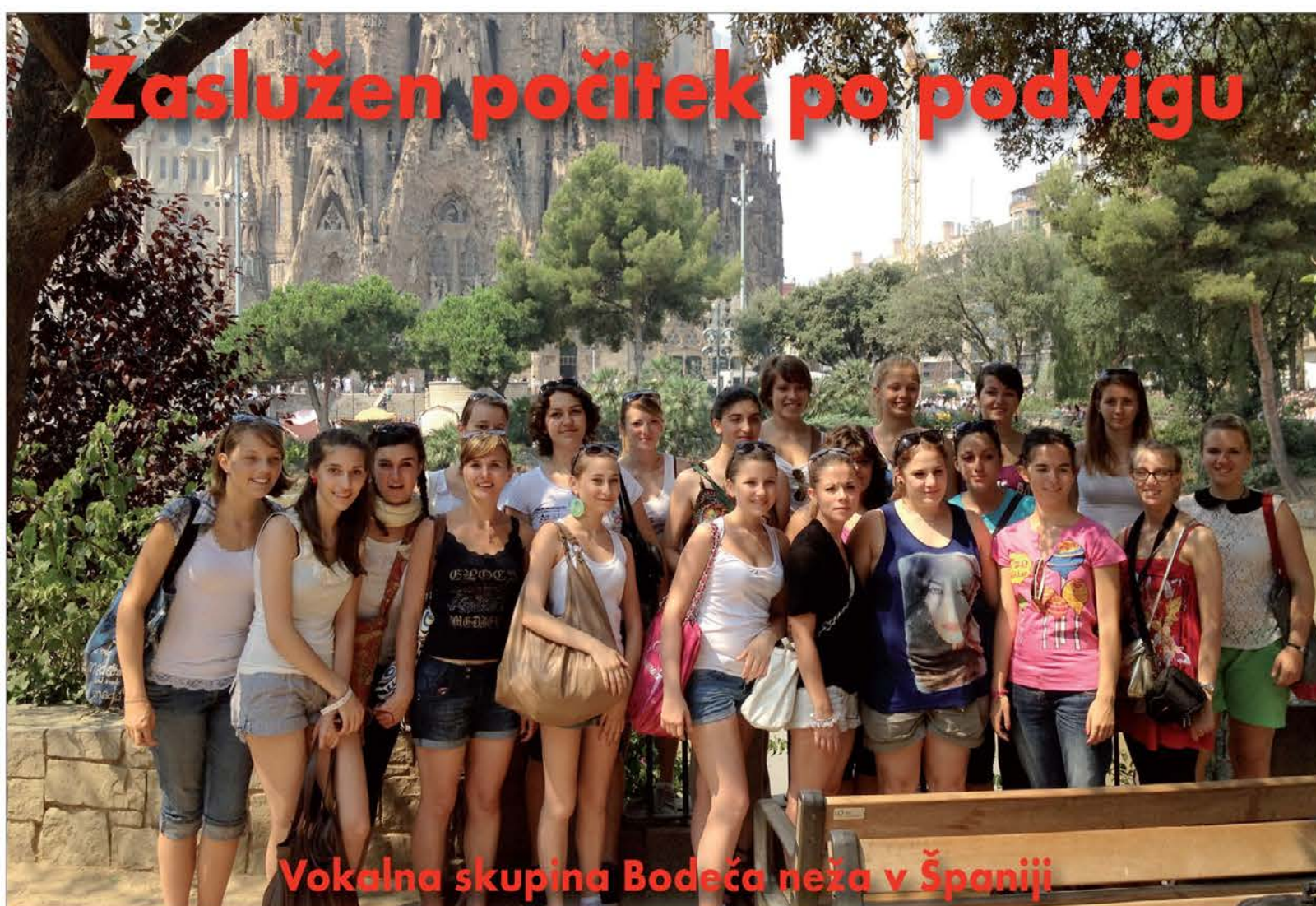
Danijel Devetak

Najti moramo najboljšo pot

Ko sem kot otrok grel šolske klopi in pri obravnavi preseljevanja narodov buljil v zgodovinske učbenike, sem si predstavljal, da so bili ti narodi vsi kot Huni, ki so z ognjem in mečem napadali dežele in jih s silo osvajali. Ko pa se v zadnjih letih sprehajam po Gorici in vidim ljudi vseh ras oz. mlade mamice z ruto na glavi, ki s kopico otrok govorijo neavtohtone jezike, ali pa se ustavljam ob vhodih stanovanjskih hiš in ugotavljam, da je ob hišnih zvoncih vse manj italijanskih ali slovenskih priimkov, mi je vse bolj jasno, da je preseljevanje zelo aktualno tudi tukaj in zdaj. In da ne obstajajo samo Huni... Kakšna je razlika med selitvami v zadnjih desetletjih in tistimi v preteklosti? V bistvu nobena. Človek je popotnik in pustolovsko bitje, vedno išče boljše možnosti za življenje. Tudi v modernih časih milijoni iščejo boljše razmere drugod; mnogim gre za golo preživetje, ker so - še vedno - ogroženi zaradi lakote, revščine ali ideoloških razlogov.

Ko v poletnem času govorimo o morju, seveda mislimo na brezskrbno sončenje na sanjskih plažah. Tudi zaradi tega mediji morda niso dali veliko poudarka tragediji, do katere je prišlo pred nekaj tedni v južnem Sredozemskem morju: sredi valov je izgubilo življenje več kot 50 oseb. Italijanska agencija za varnost Aise je že spet opozorila parlament, da na južnih obalah lahko pričakujejo nov val migrantov...

"Priseljenstvo naj bi v 21. stoletju povzročilo še veliko napetosti in sporov", je v nekem intervjuju nedavno poudaril Zygmunt Bauman, eden izmed očetov sodobne misli, ki je doslej napisal več kot 60 knjig o kapitalizmu, globalizaciji, identiteti, etiki in sorodnih temah. "Gre za pojav, ki se bo gotovo še nadaljeval; lahko le upamo, da ne bo eksplodiral". Ne obstaja noben "recept" za primerno upravljanje pojave, sploh pa ne za rešitev družbenih težav, ki izhajajo iz soočanja in sobivanja različnih narodnosti in kultur. "Najti moramo najboljšo pot in se hkrati zavedati, da bomo pri tem morda še večkrat ubrali napačno in torej storili kakšno napako", pravi stari sociolog poljskega rodu. Povsem se strinja z ameriškim sociologom Richardom Sennettom, sinom ruskih priseljencev, ki svetuje, naj se kar čim prej navadimo sobivati s tujci, živeti v "diasporiziranem" svetu. Večja svetovna mesta so namreč pravi mozaik diaspor, etnij, verstev, jezikov, kultur. Ne moremo si privoščiti, da bi se še naprej obnašali, kot da živimo v homogeni družbi. V odnosih do tujcev so potrebni informalnost, sodelovanje in odprtost, trdi Sennett. Informalnost pomeni, da ne potrebujemo zapisanih norm, pravila naj prihajajo na dan samodejno. Odprtost pomeni, da moramo igrati dvojno vlogo: biti učitelji, obenem pa tudi učenci, saj so tujci lahko tudi vir novih kulturnih spoznanj. V sodelovanju ni ne zmagovalcev ne poražencev, vsakdo prinaša svoje, zato ni potrebno dokazovati, kdo ima prav in kdo ne. Sodelovanje prinaša vzajemno bogatitev, ker vsakdo odnese kaj novega. V vseh dobah se je človek bal "drugačnega", ta drugačni pa je v času, ko je svet zaradi njegove zapletenosti še težje razumeti, še bolj razširjen, zato je občutek strahu in tesnobe še večji. Ker negotovost uteleša nevarnost, nas sumljivost do tujcev, ki predstavljajo neznano, spremlja ob vsakem koraku. Sennettova priporočila so sicer splošna, predstavljajo pa neko obzorje, o katerem se je vredno zamisliti. Ključno vprašanje glede prihodnosti zato ni, kaj je treba storiti, temveč kdo bo to storil.



Vokalna skupina Bodeča neža v Španiji

OBČINA DEVIN-NABREŽINA Še o 5. koridorju

Žal se stališča že kresejo

Hladna prha nad fronto odpora zoper gradnjo hitre železnice na Krasu je tokrat prišla od tržaške občinske uprave, ki podpira načrt visokohitrostne trase z železniškim predorom, dolgim 9 kilometrov pod območjem zahodnega Krasa. Sklep občinskega odbora župana Cosolinija preseneča samega devinsko-na-

brežinskega župana Vladimirja Kukanjo, ki je v sredo, 18. julija, na prireditvenem prostoru pred občino prisostvoval odprti seji urbanistično-okoljske občinske komisije, na kateri so sodelovale organizacije in odbori, ki se borijo proti sporni gradnji. Dejansko je tako transparentnost v odnosu med občino in občani Kukanja zagovarjal že v

času volilne kampanje.

Župan je v zadnjih časih že večkrat poudaril, da so načrtovalci v nov načrt združili dejansko štiri dosedanje načrte po odsekih v enega samega. Podzemna trasa hitre železnice je tako na območju devinsko-nabrežinske občine začrtana, kot je bila v prejšnjem načrtu. Progo naj bi speljali ob Medji vasi in med Vižovljami in Cerovljami.

Propadla je potemtakem varianta, ki je poskušala s prenosom trase na severnejši predel občine proti meji s Slovenijo omiliti vsekakor še vedno prehude učinke za ta kraški predel.

Devinsko-nabrežinska občina ima čas do 26. julija, da izreče svoje mnenje o vplivu na okolje podzemne visokohitrostne železniške proge in njene odseka Ronke-Trst-Divača. Kukanja računa, da se bo občinski svet ta teden soglasno opredelil proti načrtu RFI, kot se je že enotno opredelil v času županovanja predstavnika desne sredine Giorgia Reta.

Deželna uprava, ki je z družbo RFI sopolisnica dokumenta o presoji učinkov na okolje (VIA) za novo železnico, je namreč pred kratkim posredovala občinski upravi zadnjo različico načrta Italijanskih železnic in zahtevala, naj občinska skupščina v roku 30 dni pove svoje mnenje. Dežela ima ogenj za petami, saj v primeru zamude tvega, da bo izgubila evropske prispevke za financiranje izvršnega načrta.

Obsežno dokumentacijo (ki jo sestavljajo skoraj 300 strani tehničnih podatkov, na desetine map, grafičnih prikazov, projekcij) sta uprava in komisija za urbanistiko in okolje že proučili, njihovo mnenje pa je negativno.

/ stran 11
IG



Foto IG

Pogovor



Gledališki in filmski igralec Anton Petje je spregovoril o svoji dolgi in uspešni poklicni poti

3

Pogovor



Goriška občinska svetnica SSK Marilka Koršič o prvih mesecih v občinskem svetu druge Romolijeve uprave

6

Ekopošast



Predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovič o načrtu termoelektrarne na Opčinah

11



V Deželnem svetu FJK jih je sprejel svetnik SSK Igor Gabrovec

Obisk mladih New Flemish Alliance v Trstu

Skupina članov mladinske sekcije flamske avtonomistične stranke New Flemish Alliance iz Belgije je pred kratkim obiskala sedež deželnega sveta v Trstu, kjer jih je sprejel deželni poslanec Slovenske skupnosti Igor Gabrovec. Mlade

rodne stranke Slovenske skupnosti, njene programske vsebine in njen politično-volilni pristop ter posledično možnosti izvolitve slovenskih predstavnikov na različnih nivojih italijanskih institucij. Gostje iz flamskih dežel so se pri tem kar čudi-

na tej zemlji so si sledili številni vladarji. Slovenci pa se nismo premaknili in tu se še vedno polnopravno počutimo na svoji zemlji", je še poudaril Gabrovec. O zgodovini Slovencev v Italiji, o naši organizirani mreži in o našem šolstvu je mlademu



Flamce je predstavnik Slovenske skupnosti seznanil z delovanjem Deželnega sveta in z raznoliko stvarnostjo Furlanije Julijske krajine ter pri tem posebej poudaril večjezični in večkulturni pečat naše dežele. V svojem izvajanju se je Gabrovec posebej zaustavil pri zgodovinskih dogodkih, ki so privedli do ustanovitve avtonomne dežele FJK šele leta 1963. Predstavnik NFA je zelo zanimalo delovanje njim so-

li, da se Slovenci v Italiji ne zavzemamo za priključitev tega območja matični domovini Sloveniji, saj si flamska stranka v zadnjih letih še posebej prizadeva za popolno avtonomijo lastne dežele. Deželni svetnik Gabrovec je Flamcem razložil, da smo Slovenci na Tržaškem, Gorškem in Videmskem tu doma že približno petnajst stoletij. "V vsem tem času so se meje večkrat premikale in

zboru spregovorila dr. Jadranka Cergol, nato so Flamci prisluhnili še izvajanju članic skupine Mladi za prihodnost Sanje Mikac in Giulie Leghissa. Ti sta goste iz Belgije pospremili tudi na ogled Trsta in s tem izkoristili dragoceno priložnost za prepletanje novih stikov s pripadniki sorodne organizacije, kar bo po vsej verjetnosti že v kratkem privedlo do ponovnega srečanja – tokrat seveda v Belgiji.

Deželni svetnik SSK Gabrovec

Dežela naj upošteva pomisleke krajevnih uprav in občanov!

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec pozdravlja in podpira soglasno odločitev devinsko-nabrežinskih občinskih upraviteljev, da se z vsemi danimi instrumenti borijo proti blaznemu načrtu tržaško-goriške trase visoko hitrostne železnice. Kljub številnim zagotovilom - očitno s figo v žepu - železniško podjetje vztraja na najbolj nori in neizvedljivi varianti, ki na Tržaškem predvideva opustošenje vasi pod Grmado, uničujočih posledic pa ne bodo izvzeta niti druga naselja, ki naj bi jih podzemna trasa oplazila ali kar presekal. To je primer Nabrežine postaja, kjer naj bi visoko hitrostni vlaki ponovno zagledali luč in blazno vožnjo nadaljevali v smeri Trsta na popolnoma novem viaduktu. Prav tako neverjeten je načrt skoraj desetkilometrskega tunela od Križa do Trsta. Kraški rob je že danes dovolj nestabilen, kar dokazujejo

usadi pod sedanjo železnico in na cestnih odsekih. Škodi, ki bi jo tako načrtovana hitra železnica povzročila posameznikom (že samo sprejetje načrta bi pomenilo vzpostavitev novih omejitev na



nepremičninah in torej premoženjsko oškodovanje lastnikov parcel) in skupnostim na površju, gre dodati še nepredvidljive posledice na onesnaževanje zraka zaradi povečanja prašnih delcev od izkopavanja in prevažanja materiala ter na ravnovesje neznane mreže podtalnih voda in črpalnišče pitne vode. Načrt je po Gabrovčevem

mnenju tehnično nepopoln, ekonomsko neizvedljiv in strateško že danes zastarel, kaj šele čez desetletja, ko naj bi se uresničeval. Edino realno in takojšnje je ponovno premoženjsko oškodovanje domačinov, ki so zato enoglasno izrazili svoje nasprotovanje in predlagajo preprosto posodobitev sedanje železniške trase. Samo podjetje RFI priznava, da je železnica že danes premalo uporabljena, saj operira na nivoju ene petine realnih zmogljivosti. "Pri vsem tem je nerazumljivo zadržanje tržaške občinske uprave. Ta se je še pred nedavnim zgražala zaradi posekanega drevja v rečni strugi Glinčice, danes pa brez oklevanja prižiga zeleno luč načrtu, ki bi trajno zaznamoval evropsko zaščiteni kraški ekosistem", pravi deželni svetnik Gabrovec z upanjem, da bo tržaški občinski svet vendarle spremenil vsebine nerazumljivega sklepa.

SSk / Nov predlog organika za neučno osebje na slovenskih šolah

Krčenje delovnih mest ob prisilnem poenotenju

Slovenska skupnost je z usoplostjo sprejela v vednost nov predlog organika za neučno osebje na slovenskih šolah, ki prča o hudem krčenju delovnih mest zaradi prisilne vertikalizacije, ki je po zadnji ustavni razsodbi tudi vprašljiva. Uresničilo se je točno to, kar je slovenska stranka napovedovala, in sicer izgubo štirih delovnih mest za sluge: dve v združeni šoli v Nabrežini z devetimi stavbami in 333 učenci, eno v združeni šoli v Dolini z osmimi stavbami in 359 učenci in eno v združeni šoli na Opčinah, ki bo prava "pošast", saj bo štela 13 stavb in 604 učencev. Kdo bo odpiral vrata šolskih stavb in skrbel za varnost med poukom? Ravnatelj? Učno osebje? So to njihove primarne vzgojne ali didaktične naloge?

Na vseh italijanskih šolah se izgubita skupno dve mesti slug, kar pomeni preko 200% nesorazmerje v škodo manjšinskih šol. Ob tem je seveda tudi izguba treh mest šolskega ravnatelja in treh mest ravnatelja uprave. Izgovor, da saj se nekateri upokojijo, zato nihče ne bi smel biti ob službo, ali da so itak nekateri krili več mest, je brez zveze, saj tako krčenje pomeni, da bo šest mladih slovenskih kadrov ostalo brez možnosti zaposlitve. Ob tem pa ni še rešena možnost krčenja šolskih tehnikov, ki bi morali, če nimajo polnega urnika na isti šoli, biti na raznih šolah, z vsemi težavami, ki bi jih s tem povzročali za urnike, pouk, kakovost dela. Ko bi se vsi slovenski politiki in upravitelji trdno postavili v bran

slovenskih šol in zahtevali, da se ob spremembah šolske ureditve ohranijo vsaj delovna mesta in druge storitve, ki jih že desetletja pogrešamo, v škodo kakovosti naših šol, bi to tudi dosegli. Nas pa vsi učijo, kako moramo "varčevati", ne vemo sicer v čigavo korist, saj je manjšina izgubila zaradi "varčevanja" in nesposotovanja svojih pravic s strani italijanske politike že veliko milijonov. Slovenska skupnost vabi zato deželno vodstvo slovenskih šol, politike, ki trdijo, da skrbijo za koristi manjšine, ter Sindikat slovenske šole in vse ostale, da krepko nastopijo v bran zaposlitvene ravni in kakovosti slovenskih šol, ki so podlaga za obstoj naroda. Predlaga zato skupno omizje, da se to uskladi.

Peter Močnik

Strateški projekt KRAS-CARSO

Pot Betanja - Gabrk oživela v drugačni luči

Pred nedavnim je v Betanji, v osrčju zavarovanega območja parka Škocjanske jame, bilo slavnostno odprtje obnovljene poti Park Škocjanske jame (Betanja) - Gabrk. Pot, urejena v sklopu aktivnosti strateškega projekta KRAS-CARSO, sofinancirane iz Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013, je v drugačni luči oživela v režiji Občine Divača, ki je eden izmed sedemnajstih partnerjev projekta. Z obnovo poti je bil v verigo predvidenih čezmejnih infrastrukturnih pobud projekta KRAS-CARSO uradno vpet drugi izmed dvanajstih členov, kar pomeni korak bližje enemu izmed zastavljenih ciljev projekta - to je okrepitev mreže čezmejno povezanih visokokvalitetnih elementov kraškega prostora z

namenom ovrednotenja območja za njegovo trajnostno ko-



riščenje. Na odprtju obnovljene poti - pospremil ga je tudi krajši kulturni program - sta spregovorila župan Občine Divača Drago Božac in direktorica Parka Škocjanske jame dr. Gordana Beltram, ki sta med drugim poudarila pomen poti tako na lokalni kot širši ravni.

Obnovljena 1400 metrov dolga pot, katere izvedba na dela (odvodnjavanje, obsekovanje poti ter rekonstrukcija makadamskega vozišča) v vrednosti dobrih 75.000 evrov so potekala od sredine maja do sredine junija, bo namreč služila tako lokalnemu prebivalstvu kot obiskovalcem parka in območju Krasa nasploh. Obnovljena pot je predvsem namenjena kolesarjem in pohodnikom, obenem pa je le-ta tudi intervencijska pot za vas Betanjo, zato se Občina Divača zavezuje k njemu rednemu vzdrževanju, da se bo kot taka ohranjala tudi v prihodnje.

Povejmo na glas

Spet avti v središču Gorice?

Pravzaprav je nekoliko presenetila objava peticije, ki jo je na pobudo 56 trgovcev podpisalo okrog 700 ljudi in se zavzema, naj bi ponovno odprli za promet sedaj zaprti del Korza Verdi. Peticija naj bi bila vložena pristojnim organom Goriške občine, ki da naj ukrepa. Da gre za presenečenje, ni težko ugotoviti, saj je bil pred časom dosežen dogovor, naj bo del Korza Verdi namenjen le pešcem, zaradi česar je bil prav ta del z nikakor hitrim posegom prenovljen točno v tem duhu, torej ne več namenjen prometu. Sedaj pa pobuda, da bi se veljalo vrniti v prejšnji čas z natrpanim cestiščem in hrupom. Ker se zavzemamo za prijetno in lepo Gorico in ker te prijetnosti ne more biti brez območij zgolj za pešce, lahko sicer razumemo najnovejšo pobudo trgovcev, vendar samo do določene mere. Uveljavitev ekoloških izboljšav je namreč izjemno dragocena in se na srečo nahaja vedno višje na lestvici skupnih razmišljanj. Brez teh uveljavitev celo manjša mesta, kar Gorica nedvomno je, slej ko prej zbolijo za nečistim zrakom in prenatrpanostjo z avtomobili ter se polagoma spremenijo v prostore z majhno stopnjo znosnosti in z nevzdržnimi pogoji. In če je sedanja oziroma prejšnja občinska uprava naredila kaj dobrega, potem je to odprava prometa v nekaj središčnih ulicah, zaradi česar je mesto moglo končno zadihati. Ta smer je pravilna, je v interesu velike večine Goričanov in v prihodnje bi jo veljalo le okrepiti. Problem trgovcev in trgovin pa verjetno sodi v širši splet

dejavnikov. Po eni strani je novi čas močno potisnil v prednostni plan trgovska središča, ki jih ne manjka ne v naši deželi in toliko bolj ne v bližnji Sloveniji in kjer je mogoče z zagotovljenim parkirnim prostorom kupiti praktično vse z enim samim obiskom. Klasična trgovina je posledično v tiski in ne preostane ji drugega, kot da igra na visoko kvaliteto izbranih izdelkov, ki jih trgovska središča ne premorejo. Po drugi strani nas vse spodjeda velika kriza, ki iz dneva v dan zmanjšuje kupno moč prebivalstva, da ne govorimo o vse večji brezposelnosti in vse večji druginji, kar kupno moč dodatno izčrpa. Zato prodaja na vseh ravneh doživlja močno upadanje in v vsem tem ni videti možnosti hitre spremembe na bolje. In v tej situaciji mora vsak prostor, pa naj bo to velempo, srednje veliko ali majhno mesto, najti primeren odgovor, seveda s posebnim poudarkom na novih poteh lastnega gospodarstva in trgovine. Bolje rečeno, vsak prostor mora najti prijeme, ki bodo posledice krize mehčali in jih delali manj ostre in krute. Rešitev pa gotovo ni v preprečevanju ekoloških izboljšav ali v pogojevanju uprav, ki naj bi ustregle le eni dejavnosti na račun drugega. Rešitev trgovcev torej ni v iskanju krivca ali v prepričanju, da obstaja nekdo, ki mora rešiti vse njihove probleme. Rešitev je v upoštevanju vseh dejavnikov določenega mesta, v našem primeru Gorice, rešitev je v skrbi za skupno dobro in slednjič v iskrenem sporazumu.

Janez Povše

POGOVOR Gledališki in filmski igralec Anton Petje

Igranju predan z vso dušo in vsem srcem

Ne ravno rosno mladi ljubitelji gledališke ali filmske umetnosti in dolgoletni abonenti Slovenskega stalnega gledališča Trst imajo gotovo še živo pred očmi komične ali tragične like, ki jim je dušo in telo s presenetljivo pronicljivostjo podaril gledališki in filmski igralec Anton Petje, doma iz Gabrovke pri Litiji na Dolenjskem, kjer se je rodil 30. oktobra 1932. Otroštvo je delno preživel na Koroškem, ker je bila družina izseljena v avstrijsko Železno Kaplo, zato je obiskoval nemško osnovno šolo. L. 1945 jih je jugoslovanska oblast zvalila v Radovljico, kjer je bil koroški internat, srednjo šolo je obiskoval v Radovljici, Kranju in Ljubljani. Maturo je opravil l. 1953. Po treh letnikih medicinske fakultete v Ljubljani se je odločil za poklic igralca in se vpisal na AGRFT. Letos bo praznoval pomemben življenjski jubilej in zato smo ga poprosili za pogovor, katerega je prijazno in z nasmehom na obrazu takoj sprejel, za kar smo mu zelo hvaležni. Po daljšem bivanju na Tržaškem zadnja leta živi z ženo Bogdano Bratuž, ki je z njim dolga leta delila odrske deske, v severnem delu Gorice. V posoško mesto ju je privedla ljubezen do vnučka, otroka njunega sina Zvonka. O njegovi svojevrstni igralski izraznosti sta Dušan Moravec in Vasja Predan v delu *Sto slovenskih dramskih umetnikov* zapisala: "V Petjetovih vlogah, resnobnih ali komedijskih, se skriva posebna, petjetovska izraznost: nagnjenost in tudi ljubezen do raznovrstnih ostrih, tudi groteskni izrisov, v katerih je bil v tržaškem gledališkem ansamblu zmeraj prvi med enakimi". Za svoje kreacije je prejel kar nekaj nagrad: npr. nagrado Prešernovega sklada (1969), Prvomajsko nagrado Združenja dramških umetnikov (1969), Borštnikovo diplomu (1974), nagrado občinstva na Borštnikovem srečanju (1979). L. 2006 pa je dobil za življenjsko delo nagrado Marija Vera, to je prestižna stanovska nagrada, ki jo podeljuje Združenje dramških umetnikov.

Za začetek skoraj obvezno vprašanje: kako vas je življenje zaneslo na gledališko pot?

Že od majhnega me je zelo zanimalo gledališče. Rad sem namreč občudoval kakšne nenavadne pojave. V šoli sem vedno kaj recitiral; tudi v gimnaziji v Radovljici sem nastopal kot recitator. Šolanje na gimnaziji sem nadaljeval v Kranju in tu prejel prvo diplomu od krajevnega ljudskega odbora l. 1950. Nato sem nadaljeval gimnazijski študij v Ljubljani na Mostah. Takrat smo se učili še ruščino; lepo sem jo govoril. Zdaj sem že kar precej pozabil. Nato sem se vpisal na medicino, ker je bila taka mamina želja. Takrat sem bil gledališki abonent in čisto slučajno sem nekega dne bral razpis za Akademijo. In šel sem poskusit napraviti sprejemni izpit. Pripravil sem predavanje o škodljivosti tobaka A. Čehova. Bil sem sprejet med 50 ali 60 kandidati in nisem vedel, kaj naj naredim. Odločil sem se, da grem na AGRFT, oče in mati pa sta mi zaradi tega odrekla vso denarno podporo, tako da je bilo dve leti ali tri kar hudo, potem pa me je iz te življenjske zadrege rešil ravnatelj ljubljanske Drame, ki me je zaposlil kot stalnega statista.

Tako sem prejel "gažo". S tem sem si plačeval stanovanje in hrano. Akademijo, na kateri so bili tudi Kosmač, Bibič, Benedičič, sem končal pri Vidi Juvanovi (1905-1998), ki je bila krasen pedagog. Ona je znala zelo dobro analizirati, kako, kje in kaj.

Bi lahko na kratko orisali svojo igralsko pot in postanke v raznih gledališčih?

Direktor Drame Jan me je po Šolanju vabil, da bi ostal v Drami. Meni pa tam ni bilo preveč všeč. V Drami je namreč vladala strašna hierarhija: preden je mlad igralec prišel do večje vloge, so minila gotovo vsaj tri leta. Takrat so bili vodilni igralci Sever in "razni" Potokarji... Od Andreja Hienga sem prejel ponudbo, da bi šel v Celje; odločil sem se in odšel tja. Že s prvo vlogo v Kranjskih komedijantih sem tu doživel velik uspeh. Bil sem poln ustvarjalne energije.

- Mimogrede naj povem, da je za igralca nujno potrebno, da je talentiran. Brez talenta ni nič. Kompleksno gledano pa igra talent 5% vloge, ostalo pa je garanje. Drugače ne gre! - Na Akademiji sem spoznal ženo Bogdano Bratuž iz Gorice. Ko sva se poročila, sva dobila angažma v Slovenskem narodnem gledališču Maribor. V Trstu me niso hoteli, ker nisem še odslužil vojaškega roka. V Mariboru so nas pa sprejeli z nekim strahom, ker je bilo v mariborskem gledališču še veliko amaterjev, sicer zelo dobrih, mi pa smo bili profesionalci. Tu smo se v gledališču prebili v sam vrh. Takrat sem imel po pet ali šest glavnih vlog; vsako leto je bilo okoli 170 - 180 ponovitev, včasih celo več. Bilo je zelo veliko garanje. Toda mlad človek zmora vse. Po sedmih letih, ko sem bil v Mariboru, sem prejel nagrado Prešernovega sklada in vsi so mi jo zavidali.

Imate morda kakšen poseben, neizbrisen spomin ali anekdoto iz študentskih let na igralški Akademiji?

Ko sem končal študij, nisem diplomiral. Ker sem že začel poklicno igrati, me diploma ni zanimala, ker sem jo imel le za golo formalnost. Toda v Mariboru so se igralci pogovarjali o tem, kdo ima diplomu. Pa sva šla z nekim kolegom staviti, kdo bo opravil diplomu z višjo oceno. Stavila sva za 50 litrov vina in šla delat diplomu; jaz sem prejel malce višjo oceno kot on. Ko sem šel na tajništvo se vpisat za diplomu, mi je tajnica rekla, da sem se dobro odločil. Če bom namreč kdaj direktor, moram nujno imeti diplomu. K sreči nisem nikdar to postal!

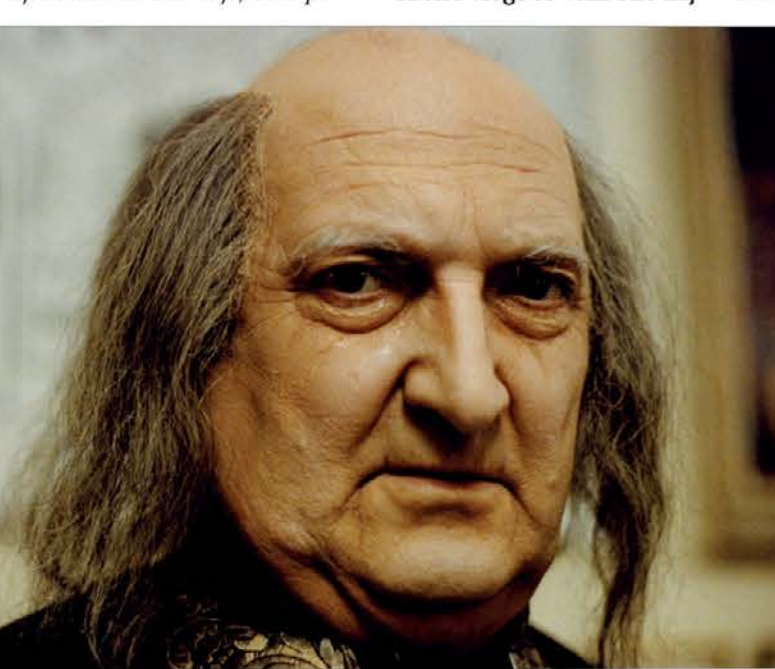
Od kod pa to, da vas marsikdo pozna kot Zvoneta?

Na Akademiji so bili trije Toneti, zato mi je gospa Juvanova rekla: "Ti, boš Zvone, saj to je itak sinonim za Antona". In tako sem postal in ostal Zvone.

Na svoji bogati igralski poti ste odigrali nešteto različnih vlog v gledališču in v filmih. Katera izmed njih vam je najbolj prirasla k srcu? Vam je bilo žal po kakšni nedodeljeni vlogi?

Televizijskih in filmskih stvari sem imel ogromno. Včasih sem si mislil, če bi v tujini toliko igral, bi bil milijarder! Sicer pa nas je Slovenec malo, a smo do-

bril! Zadovoljni moramo biti s tem, kar imamo. Od Slavka Hrena, ki mi je naredil televizijski portret, sem izvedel, da sem izoblikoval 69 filmskih in televizijskih likov. Na nekatere izmed teh sem popolnoma pozabil. Ker sem poznal nemški jezik, sem snemal tudi na Nemškem; očitno sem bil dovolj impresiven, saj so me cenili. Ker mi tudi italijanščina ni bila tuja, sem po-



snel tudi nekaj italijansko-francoskih filmov. Med 3. in 30. majem letos je Slovenska kinoteka pripravila retrospektivo vseh filmov Matjaža Klopčiča, nanjo so povabili tudi mene, ko so oddajali Triptihon Agate Schwarzkobler. Klopčič je bil po mojem zelo dober, natančen režiser. Sam sem nastopil v kakih 5 ali 6 njegovih filmih, tudi televizijskih.

Kdaj pa ste prišli v Trst?

To je zanimiva zgodba. Z ženo sva ohranjala stike s Filibertom Benedičcem in Jožetom Babičem. Povabila sta nas v Trst, ko sva bila že deset let v Mariboru. Ponudila sta nama vse mogoče in so naju tako rekoč "ukradli" iz Maribora. Ko so za to ponudbo izvedeli v mestnem svetu Maribor, so nasprotovali najinemu odhodu, ker sem bil v samem vrhu gledališke dejavnosti; ponujali so nama stanovanje, ugodnosti. - Prvo leto sva v Mariboru stanovala v hotelski sobi! - V Mariboru se nama je rodil sin Zvone.

Ko sva v sezoni 1970/71 prišla v Trst, sva seveda naletela na nov ambient. Prva moja predstava je bila Moč teme. Strašno so se razpisali o njej. V Trstu sva se krasno živela. Tu je bilo sicer treba igrati vse, kar so ti dali. Če si perspektiven, nadarjen, v velikem gledališču iščejo zate vlogo, v manjšem gledališču pa "moraš pojest" vse, kar ti dajo, ali ti je všeč ali ne. Zavrtni vloge ne moreš. Povedati pa moram, da sva bila oba z ženo kar zadovoljna z repertoarjem SSG Trst. Včasih bi si sicer morda želel kaj več.

Ko sem prišel v Trst, sem začel malce "koketirati" s stranko Slovenska skupnost. To pa mi je marsikdaj škodilo. Takrat je bilo pač vse bolj "rdeče obarvano". Vodstvo gledališča ni prav dobro gledalo na te moje simpatije do SSK in mojeja prijateljstva z dr. Rafkom Dolharjem.

Vsekakor se niste kesali, da ste prišli v Trst?

Ne, se nisem kesal, ker drugače bi se moral tudi kesati, da nisem ostal v Drami, Celju, Mariboru. V Trstu sem se počutil kot doma. Čeprav je bilo tu zelo veliko garanja; nekatere vloge so bile kra-

sne; npr. vloga očeta Kraglerjeve Anne v Brechtovi drami Bobni v noči v režiji Mileta Koruna (1971) mi je ostala v trajnem spominu. Če se ozrem nazaj, je SSG takrat popolnoma "pokrivalo" območje od Kanalske doline do Istre. Predstave smo imeli po vseh mogočih odrih. To sploh ni bil problem za nas, problem je bil, kako privabiti ljudi na predstave in pridobiti jih na svojo stran. Že večkrat sem poudaril tole: ko sem prišel v Trst, sem se začel zavedati, da sem Slovenec. Prej je bilo to nekaj normalnega. Takrat sem postal Slovenec Slovenec, ne nacionalist, tako da sem se tega vedno zavedal. Zmeraj sem se predstavil kot slovenski igralec.

Katere vloge so vam bile naj-

blika sprejema moje kreacije. Igralec ima pač nekaj takega v sebi, da takoj spozna, ali je pridobil publiko ali ne s svojim nastopom. Večina igralcev ima ta skrivnostni stik s publiko. Ko ti uspe gledalce omrežiti, lahko delaš z njimi, kar hočeš!

Žal mi je, da nisem bil nikdar kralj Lear. Nekoč sem igral odlomke iz te drame in so mi bili zelo všeč. Zelo rad bi bil tudi Machbet. A nisem preveč žalosten, da mi to ni uspelo.

Igrali ste pod vodstvom velikega števila režiserjev z različnimi poetičnimi vizijami in koncepti ter načini dela. Kdo izmed njih vas je pustil najbolj svobodnega pri oblikovanju dramskih oseb?

Z režiserji nisem prišel nikoli do velikih konfliktov. Režiser ti da vlogo in ima svoje videnje o njej. Ti prebereš tekst, analiziraš vlogo in imaš svoje videnje. To dvojno videnje je treba nato uskladiti. Tu seveda nastanejo debate, kje, zakaj, kako, kam. Porodi se cel kup vprašanj, od zunanjih do notranjih, psiholoških. Nekateri režiserji so svoja gledanja, ko sem jih jaz prepričal o svojem prav, opustili in upoštevali moja. Prepričal sem jih namreč, da bo morda tako boljše, vsekakor pa sem moral najti neki kompromis med svojo in režiserjevo zamisljo. Na koncu sem vendarle jaz dal pečat vlogi. Veliko sem delal z Jožetom Babičem, Miletom Korunom, Mariom Uršičem, pa tudi z Vitom Tauferjem, ki je sploh dopuščal igralcem, da so sami dograjevali vlogo. V glavnem je za moje vloge zmeraj prevladovalo to, kar sem si jaz zamislil o liku. Spominjam se neke anekdote v zvezi s svojimi vlogami. Ko sem bil še v Mariboru, je nekoč prišel sinko iz šole ves čemeran. Ko sem vztrajal, naj mi pove, kaj je bilo, je dejal: "Očka, zakaj ti igraš samo župnike pa Nemce, zakaj ne igraš nikdar dobrega partizana"? V tistih socialističnih letih

bičem, Miletom Korunom, Mariom Uršičem, pa tudi z Vitom Tauferjem, ki je sploh dopuščal igralcem, da so sami dograjevali vlogo. V glavnem je za moje vloge zmeraj prevladovalo to, kar sem si jaz zamislil o liku. Spominjam se neke anekdote v zvezi s svojimi vlogami. Ko sem bil še v Mariboru, je nekoč prišel sinko iz šole ves čemeran. Ko sem vztrajal, naj mi pove, kaj je bilo, je dejal: "Očka, zakaj ti igraš samo župnike pa Nemce, zakaj ne igraš nikdar dobrega partizana"? V tistih socialističnih letih



je bil duhovnik že a priori negativen!

Kako se je v vseh teh dolgih letih vašega umetniškega delovanja spreminjalo gledališče in delo v njem?

Včasih je v gledališču vladala strašna hierarhija. Po eni strani je bilo to dobro, po drugi pa ne, ker mlad igralec se ni mogel tako hitro uveljaviti. Nekoč so dela po gledališčih izbirali po meri igralcev, danes se vodstvo gledališč usmerja bolj na literarno plat in se ne ozira na igralce. Prav zato se šele po izbiri repertoarja vprašajo, kdo bo kaj igral ali reži-

ral. Včasih sem bil razočaran nad tem, da so sezono videli samo z nekega literarnega zornega kota, ne da bi se ozirali na igralce, ki so jih imeli v gledališkem ansamblu.

To počenajo tudi sedaj, ko iščejo neke modernizme. Najbolj me je jezilo, ko so npr. Shakespearovo delo želeli postaviti v kopališče, bar ali kam drugam, samo da bi bilo vse skupaj bolj sodobno. To sem zelo sovražil. Vpraševal sem se, zakaj ne bi raje poiskali vsebine, dane v tistem času. Lahko napraviš drugačno predstavo z drugega zornega kota, na tekst pač lahko gledaš zmeraj z drugačnimi očmi in srcem. Tudi drastičnih črtanj ne maram. Kaj bi recimo rekli, če bi se to dogajalo v glasbi? Da bi črtali pri Beethovnovih skladbah, jih spreminjali ... Nastala bi cela revolucija! Eksperimenti seveda morajo biti, vsa zgodovina kaže na eksperimente. Brez eksperimentov ni napredka. Čas sam izmeče tisto, kar je slabo, ostane le dobro.

Kaj pa mislite o komercialnih predstavah?

Jaz podpiram vsakršno gledališče, samo da je profesionalno. V komercialna gledališča se igralci večkrat zatečejo tudi zato, ker so v gledališčih plače mizerne in si s temi lahkotnimi vlogami "zaokrožijo honorar". Strašno sem pa proti gostujočim igralcem, ne zato, ker bi se bal primerjave. Temu nasprotujem s tehničnega, organizacijskega vidika. Če gledališče sprejme gostujočega igralca, nastane cel kup težav: predstavo je možno igrati samo, ko ta igralec nima obveznosti v svoji gledališki hiši. Tako se zgodi, da večkrat zaradi tega odpade vrsta ponovitev. Če sta dva gostujoča igralca, je seveda še slabše.

Včasih je imelo SSG okoli sedemnajst igralcev. Bili smo zasedeni v predstavah z večjimi in manjšimi zasedbami, s katerimi smo šli na podeželje, kjer so praviloma odri manjši. Gostujočih igralcev takrat praktično ni bilo. Gostovanja so se v SSG začela kasneje, ko se je očitno zmanjšal ansambel zaradi finančnih težav.

Kaj bi moralo po vašem narediti naše SSG, da bi spet priložilo v dvorane več publike?

Ne smelo bi iskati modernizma za vsako ceno. Vrniti se mora na tla, v našo in svetovno literaturo. Ne iskati "prašičkov" na odru in podobnih traparij, ki so "kvazi moderne stvari". Iskati bi moralo vsebino. Slovenci imamo toliko lepe dramske literature, ponuja pa se tudi svetovna dramatika, zato si ni treba izmišljati raznih kozlarij. Morali bi priti do tega, da bi italijanska stran priznala vse predstave SSG, tudi tiste na manjših odrih, izven matične hiše.

SSG bi moralo spet pridobiti vse naše ljudi na celotnem ozemlju, od Milja do Režije. Spet bi moralo širiti slovensko besedo, ker slovenska beseda v naših ljudeh je in bo še dolgo ostala, ker smo Slovenci trmast narod. Mene najbolj moti ta negibnost. Potrebna je aktivnost!

Igralci pa naj bodo igralci, naj se na odru ne pretvarjajo, naj bodo čim bolj pristni. Eksperimentalne predstave naj se prepustijo eksperimentalnim odrom, ki so poklicani za to.

/ stran 8
Iva Koršič

Združeno so proslavljali župnijske in občinske praznike

820-letnica župnije Bovec in 20-letnica društva ARS Bovec

To poletje se na Bovškem prepletajo župnijska in občinska praznovanja. Tako je postal ob uresničevanju demokratičnih sprememb 4. julij, god sv. Urha, še občinski praznik s številnimi prireditvami ob praznovanju okroglih obletnic. Potekale so številne prireditve različnih organizacij in društev.

Življenje občine in župnije je neločljivo povezano, kot se prepleta življenje njenih prebivalcev, zato pri tem ne more biti nobene "ločitve Cerkve in države", čeprav je, žal, večina medijev cerkvene vsebine še ved-

no, tudi tokrat, "dosledno" ignorirala. Verjetno so to navodila lastnikov medijev... Kot so zapisali v župnijskem glasilu, so praznovali skupni praznik v spomin na globoke zgodovinske korenine tega območja. Škof Jurij Bizjak je blagoslovil po potresu obnovljeno cerkev sv. Urha in poslikavo stropa v njej.

Pravzaprav se je začelo že 30. junija, ko je Društvo ARS Bovec odprlo v cerkvi Device Marije tretjo razstavo iz ciklusa Ars loci – Umetnost v prostoru svetega, ki jo pripravlja umetnostna zgodovinarica Monika Ivančič

Fajfar. Za tokratno razstavo so izbrali imenitnega slikarja Mateja Metlikoviča, čigar umetnine so tesno povezane s krščanskimi duhovnimi vsebinami. V isti cerkvi so 1. julija pripravili koncert Akademskega pevskega zbora Univerze na Primorskem, pod vodstvom Ambroža Čopija; na njem so med drugimi predstavili krstno izvedbo nove Čopijeve skladbe o temi Metlikovičevih umetnin. Obenem je bil ta večer tudi počastitev 20-letnice Čopijeve dirigentske poti. Kot je povedal avtor, je nova skladba nastala prav po navdihu umetnin Mateja Metlikoviča in



Med mašo ob praznovanju 820-letnice bovske župnije škof Jurij Bizjak

tudi zaradi tega jo je želel predstaviti ob tej slovesni priložnosti prav v svojem rojstnem kraju in v cerkvi, kjer je Metlikovič v teh dneh odprl svojo razstavo. Prav tako so v organizaciji neumornih članov Društva ARS Bovec 7. julija organizirali kolesarsko romanje k cerkvam bovske župnije. V bovski župnijski cerkvi jih je pričakala slikarka Maria Bersan Mašuk in jim spregovorila o svoji poslikavi stropa cerkvene ladje, ki jo je končala letos.

Vrhunec letošnjega župnijskega praznovanja sv. Urha je potekal 8. julija, ko je bila slovesna sv. maša, ki jo je daroval koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak v počastitev 820-letnice bovske župnije. Spregovoril je o zgodovini župnije in svetniškem delovanju sv. Urha, ki nas s svojim zgledom nagovarja tudi danes. Blagoslovil je obnovljeno cerkev in novo poslikavo v njej.

MM

Sklep Vlade Republike Slovenije

Škofjeloški pasijon razglašen za živo mojstrovino državnega pomena

Vlada je na predlog Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (MIZKS) na nedavni seji sprejela odlok o razglasitvi Škofjeloškega pasijona za živo mojstrovino državnega pomena. Odlok je temelj za pripravo predloga za vpis na Unescov seznam nesnovne kulturne dediščine.

Predlog odloka je bil pripravljen v sodelovanju z Občino Škofja Loka skupaj s strokovnimi službami MIZKS ter Slovenskim etnografskim muzejem, koordinatorjem varstva žive dediščine. Vlada skladno z zakonom o varstvu kulturne dediščine lahko z odlokom za živo mojstrovino razglasi živo dediščino, ki je pomemben del življenja na območju Slovenije oziroma predstavlja pomemben vir za razumevanje zgodovinskih procesov,

pojavnost ter njihove povezanosti s sedanjo kulturo, so sporočili z MIZKS.

Pasijonska velikonočna procesija v Škofji Loki sodi med najstarejše

ranjena v Kapucinskem samostanu v Škofji Loki, se je pasijonska velikonočna procesija z vmesnimi prekinitvami izvajala v srednjeveškem jedru Škofje Loke



kontinuirano uprizorjane gledališke procesijske igre v Evropi. Na osnovi pisne predloge, ki je oh-

od leta 1713 dalje do ukinitve v času jožefinskih reform.

V 20. stoletju je bila oživiljena le-

ta 1936 in ponovno leta 1999, uprizorjena pa je bila še leta 2000 in 2009. Izvirno dramsko besedilo Škofjeloškega pasijona je zapisal Lovrenc Marušič, pater Romuald, doma iz Štandreža, med letoma 1715 in 1727. Je najstarejša v celoti ohranjeno dramsko besedilo v slovenskem jeziku z dodatki v latinskem in nemškem jeziku ter predstavlja enega največjih dosežkov slovenskega slovstva v baročnem obdobju.

Znotraj srednjeveškega jedra Škofje Loke več 100 igralcev na različnih prostorih uprizori 13 figur pasijona. Nastopajoči in pripravljajo Škofjeloške pasijonske procesije povezujejo formalne in neformalne skupine nekdanjega Loškega gospostva, skupnosti in posameznike iz mesta in iz okoliških vasi, ki sodelujejo pri izvedbi.

Pasijon je edinstvena tovrstna procesija v Sloveniji in je največja uprizoritev v odprtem prostoru srednjeveškega mesta v tem delu Evrope. Na pomen Pasijona v Škofji Loki opozarja posebna razstava v jedru mesta. Naslednja uprizoritev bo leta 2015.

Stvari ne jemljimo preveč tragično!

Naše vsakdanje smeti

Z nancu sem prisedel v avto in se odpeljal proti domu kot običajno po desni strani vozišča. S parkirišča pred nama je zapeljal velik črn mercedes. Moj voznik je pritisnil na zavore, da je zavililo, in se za las izognil trčenju.

Voznik mercedesa je iztegnil glavo skozi okno in se začel dreti, moj sovoznik pa mu je pomahal in odpeljal dalje.

Razmišljal sem: "Ta človek naju je skoraj spravil v bolnišnico! Vidite, to je zakon tovrnjaka, ki prevaža smeti". Veliko ljudi vozi, kot bi bili tovrnjak za smeti, polni frustracij, polni jeze in razočaranj. V trenutku, ko se jim

govor staršev: "Bodo že hodili, ko bodo prišli k pameti"! Tako je odgovorila mama na to, zakaj njeni otroci ne vidijo več cerkve od znotraj. Po drugi strani pa obstaja peščica zvestih, kjer v družini Boga jemljejo resno. To se iz življenja družine vendar vidi! Iznenadila me je mlada družina pri nedeljskem slavlju, kako so skupaj "mulci" prišli k obhajilu z očetom in mamo. Pa niso nič posebnega, le nekoliko bolj urejeni so. Ko sem se slučajno zapletel v pogovor z njimi, sem takoj spoznal skrb staršev, da bi jim radi dali čim več, tudi na vsemem področju, dokler se še da ... Pozabljamo, da otroci najprej



smeti naberejo do vrha, potrebujejo prostor, kamor bi jih stresli, in velikokrat jih stresejo na tistega, ki jim prvi pride na pot. Tega se je dobro zavedati, da stvari ne jemljemo preveč tragično. Raje se nasmehujemo in pojdemo dalje, pomahajmo jim, naj drvijo mimo nas ... Mi pa ne sprejemajmo njihovih smeti in jih tudi ne raztresajmo okrog, še manj pa doma, v službi, na ulici ali na cesti.

Meja ostaja: uspešni ljudje ne dovolijo, da bi jim tovrnjak za smeti uničil dan, še zlasti, če se v njem vozijo takšni ali drugačni zdrharji.

Življenje je prekratko, da bi se zjutraj redno zbujali z obžalovanjem, raje ljubimo tiste, ki se do nas obnašajo prijazno, obenem pa ljubimo tudi tiste, ki so do nas neprijazni.

V našem življenju je 10% tistega, kar naredimo sami, in celih 90% tistega, kar sprejemamo v naše misli iz okolja, v katerem živimo. Zopet zanimiva zanka za vsakogar od nas. Če ljudje hodijo v Cerkev zato, ker bi jim Bog lahko kdaj prišel prav, je gotovo narobe. Vsi vemo, da je mladi rod takšne ljudi že davno "odkljukal". Kaj hočete še?

Primer iz naših družin. Kje je ostala zvestoba? Kje so odpovedi? Nedeljska maša? Čudovit od-

najdejo vero v življenju svojih staršev. Če je v družini Bog le zunanja forma, mladi vero odvržejo – jaz bi jo tudi! Zato morajo starši otroke prepričati iz svojih globlin, iz življenjske utemeljitve.

Znani slovenski škof rad pove dogodek, ki se ga spominja iz časa po 2. svetovni vojni: "Odpeljali so nam vso živino, hlev je ostal prazen, tudi krompir so nam odnesli, ostali smo brez vsega... Imel sem 6 let. Tedaj je oče padel na kolena in začel jokaje moliti. In za večno sem vedel, da BOG JE!" Marsikdo od nas svojega očeta ni videl na kolenih ali ni doživel takšnega dogodka, videl pa ga je, kako je z okorno roko naredil križ pred jedjo in po njej ali ko je legal spat. Gledali smo starše, ko so prihajali peš v cerkev kar nekaj kilometrov daleč. Četudi je padla kdaj kakšna pripomba od sosedov, češ, kaj pa se vi greste, so vztrajali. Prav zato so svoje krščanstvo živeli naravno, po svoji zdravi pameti in vesti. Rezultat so bila njihova dejanja. Taka tudi danes srečamo med vernimi – tista evangelijska družva v ljubezni do bližnjega pa tudi odpuščanje ... Takšno življenje je živ evangelijski in ne potrebuje komentarja. Zato: preživite lep dan, brez smeti!

Ambrož Kodelja

Vi sprašujete, duhovnik odgovarja

Andrej Vončina

Kaj torej pomenijo mašna oblačila in kako jih nosimo?

Od oblačil imamo, če gremo po vrsti, najprej oglavnico ali amikt, ki pa ga danes vidimo bolj poredko,

pa čeprav je to oblačilo tudi zelo praktično, zlasti v vročih dneh. Gre za pravokoten kos blaga, iz katerega izhajata v zgornjih dveh kotih traka. Amikt si duhovnik da prek ramen, potem pa traka prekrži prek trupa in zaveže. Njegov namen je, da prekrije civilno obleko (Zakrament odrešenja št. 122). Duhovnik najprej poljubi križ, ki je vшит vanj, nato si ga na kratko položi na glavo, nakar ga namesti, kakor smo zgoraj dejali. Amikt namreč predstavlja čelado, ki glavo varuje pred napadi hudega duha, kakor pravijo psalmi. Naslednja zadeva je Alba, dolgo belo oblačilo, albus namreč v latinščini pomeni bel. Na koncu rokavov in pri gležnjih je lahko tudi okrašena s čipkami ali drugim okrasjem. Pomeni oblačilo, ki ga nosijo tisti, ki sledijo Božjemu Jagnjetu, potem ko so svoja oblačila oprali v njegovi krvi, ki očisti in napravi ljudi znotraj snežno bele. Lahko bi temu oblačilu rekli tudi krstna obleka, prav iz tega razloga pa bi bilo prav, da bi si ga nadel vsi tisti laični sodelavci, ki duhovniku pomagajo pri bogoslužju v moči svojega krstnega duhovništva - strežniki, pobiralci miloščine, delivci obhajila, bralci... Naslednje oblačilo, ki si ga nadenemo, je pas ali cingulum v latinščini. To je vrv, ki ima na koncih velika vozla, iz katerih visijo nitke. Uporabljamo ga za to, da ob boke stisnemo albo, razen v pri-

meru, da le-ta ni tako narejena, da se prilega telesu že brez cinguluma (ZO 122). Pomeni pa čistost, ki odganja opolzlost in ohranja vrlino preudarnosti in zdržnosti: "Zato opazite ledja svojega razuma, trezni bodite, popolnoma naslonite upanje na milost, ki vam je prinesena v razodetju Jezusa Kristusa" (1 Pt 1,13). Duhovniki si zatem nadenemo štol, precej dolg trak, ki je narejen iz istega blaga kot mašni plašč in v isti barvi. Preden si jo duhovnik nadene okoli vratu, naj bi poljubil križ, ki je na sredi štole, vendar ga danes, žal, mnoge nimajo več. Vselej, ko duhovnik poljubi križ, ki je na oblačilu, to pomeni njegovo pripravljenost upodabljati se po Kristusu, zlasti v trpljenju in smrti, ko je sam sebe daroval za vse ljudi - tudi duhovnik naj bi se na takšen način razdal. Ko si nadene štol, jo s cingulumom pričvrsti k telesu, vsaj naj bi, a mnogi tega ne storijo. Najbrž se ne zavedajo, da to oblačilo pomeni nesmrtnost, ki nam jo je pridobil Kristus, potem ko se naš prvi starši padli, zato si štol le na hitro nataknejo... Nekateri tudi pravijo, da si je ni treba nadeti, ker se pod mašnim plaščem ne vidi, a je to vendarle znamenje duhovništva in bi brez njega, kakor lepo pravi molitev, ki so jo duhovniki ob oblačenju včasih molili, ne bil vreden približati se Božji navzočnosti, kakor si tudi ne bi zaslužil vstopiti v njegovo večno veselje. Nazadnje si nadenemo še mašni plašč, ki se mu po latinsko reče casula, pomeni pa majhno hišo. Kakor hiša varuje svoje ljudi pred zunanjimi vplivi, tako tudi mašni plašč varuje tistega, ki ga nosi. Gre za bogato oblačilo, ki je tudi primerno okrašeno. Poudarek velja na primerno - ne preveč in ne premalo. Zelo je tudi pomembno, da je plašč narejen iz kvalitetnega, dragocenega materiala, kar je pravzaprav še pomembnejše od samega okrasa. Zato je vsaj neprimerno, če ne tudi ne-

dostojno, da se kupujejo mašni plašči iz cenenih materialov zgolj zato, da bi "prišparali", češ: "Za Boga je tako ali tako vse dobro". Ni treba, da so polne omare plaščev, ampak je dovolj, če jih imamo nekaj, tisti pa naj bodo dostojni Božjemu bogoslužju, kateremu so namenjeni. Zanje je treba tudi lepo skrbeti. Mašni plašč ima na sredi odprtino za duhovnikovo glavo, po celotnem plašču pa je navadno izrisan z okrasom križ - spredaj črka T, na hrbtnem delu pa se navpična črta, ki napravi celoto. To spominja, da je maša sveta žrtev Kristusa, v katerem duhovnik pomaga nositi križ, katerega breme je po Gospodovih besedah prijetno in lahko. To breme je pač treba nositi, če želimo doseči milost. Kako je torej mogoče sploh pomisliti, da bi maševali brez mašnega plašča, kot izgovor pa morda reči, da je prevroče? Kot da bi slišali Jezusa govoriti: "Tako, eno uro niste mogli ostati z menoj" (prim. Mt 26,40b). Pa toliko govorčenja o Cerkvi s predpasnikom, ki mora biti služabnica ljudem. Mašni plašč je oblačilo, ki je lastno mašniku, pa naj bo to papež, kardinal, škof ali duhovnik in se ga sme opustiti, nosi pa se nad albo in štol in nič drugega: "Kdor opušča mašni plašč, zagreši hud prekršek, za katerega mora škof ali redovni predstojnik poskrbeti, da bo odpravljen" (ZO 123 - V slovenski izdaji je popolnoma preurejeno, zato sem sam prevedel, op. a.). Zdi se, da je glede svetega bogoslužja in svetih oblačil pokorščina navodilom Cerkve nekaj neobveznega, vročina zunaj pa služi kot poceni izgovor, kakor za poceni izgovor služi tudi tisto o vsebini, ki je pomembnejša od oblike. Vide-li smo namreč, kako bogato vsebino nosijo v sebi že samo mašna oblačila, od katerih smo pregledali le tista najbolj bistvena. Morda bo še priložnost, da spregovorimo kdaj še o drugih.

Bojan Ravbar, zlatomašnik

“Poklicanost v življenje pomeni poklic darovanja!”

Med sedemnajstimi letošnjimi slovenskimi zlatomašniki je tudi g. Bojan Ravbar, ki je novo mašo imel v Dutovljah 1. julija 1962 in je največ svojega duhovniškega poslanstva opravil na Koprskem. V domačem kraju je pred kratkim imel zlatomašno slavoje. G. Vinko Paljk, župnik v Solkanu, nam je poslal zlatomašnikov nagovor, ki ga z veseljem objavljamo.

Do danes nisem vedel, kaj je “zlata maša”. Nisem vedel, ker sem globoko v sebi čutil, da je vsaka maša “zlata”. Zlata, ker ni zgolj človeško, ampak je Božje delo. Zlata tudi zato, ker ni duhovnikovo opravilo, ampak zadeva vse Božje ljudstvo, zbrano v ljubezni Očeta in Sina in Svetega Duha. Mašnik je le orodje povezovanja in združevanja, je pot, da po njem Trojica prihaja v srce sveta in se svet dviga v srce Trojice. Pot, ki mora postati prehodna – v tem je stvarnost duhovniškega služenja – ali, po besedah Janeza Pavla II., “tla, po katerih hodijo drugi, ... da dospemo, kamor jih vodijo koraki... tla v prid bratom...” Zato se iz dneva v dan vse bolj živo iz mene izvija prošnja, ki jo je izrazil pesnik Balantič: “Naj čezme k tebi hodijo ljudje”.

Bogu sem hvaležen, da sem vzniknil na tem koščku Krasa in kot otrok bos tekal po naših poteh in občutil, da sem zrasčen z zemljo. Ob vas in skupaj z vami sem se učil prisluhniti zamolkli pesmi temnih borov, ki kljubujejo burji, se veselijo rumenega klasja ob žetvi in ceniti temnordečo kapljo terana, ki je privrel iz trde zemlje, požlahtene z znojem... Pesem borov mi je izostrila sluh, da bi prisluhnil besedi sočloveka, še bolj pa, da bi uho srca odprl Besedi Boga, ki ne mine in slehernega od nas usidra v polnino Življenja. Vse na Krasu postaja odprta knjiga: zmleta žitna zrna postanejo kruh, da nas ob družinski mizi brati in se na oltarju spremeni v Boga – in mi v Njem postanemo Božji; vino krepi in daje veselje, postane Božja kri, ki iz sveta in iz nas izmije zlo.

V duši se zbuja spomini. A česa naj se oprimem, kaj naj rečem vam, ki vas imam rad, in v vas vse tiste, ki so bili pred nami in smo jim hvaležni, da smo danes tu in da smo to, kar smo? V vas so tudi rodovi, ki šele prihajajo, da ne usahne veletok Življenja...

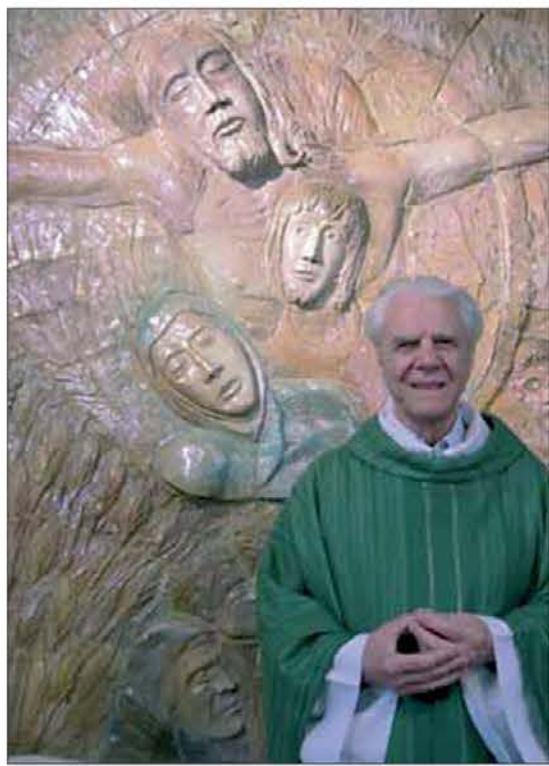
V sebi hranim misel, ki naj bi se prelila iz srca v srce.

Na svoji poti sem kot človek popotnik pridobil dragocena spoznanja, odkrival osnove našega bivanja in zatrepetal od sreče, ko sem prišel do temelja vseh temeljev: do Ljubezni! Bog je ljubezen, Bog nam je oče in mati; On me ima rad, On te ima rad, On ljubi vsakega človeka... Vera v Ljubezen je moje življenje odprla Življenju, Bogu, ki ima samo eno željo: da bi družino vseh nas, svojih ljubljenih otrok,

v tem cilju tudi mojega življenja, ki mi osmišlja sleherni korak. Zanj bi zastavil vse, kakor je storil On, ko je na križu iztočil svojo kri, da bi zadnjega zemljana, zapisanega smrti, presadil v Nesmrtnost in združeno človeštvo podaril Očetu.

Da bi dosegli ta božje-človeški cilj, je treba ljubiti kakor On, treba je postati On – in v to zastavi edino življenje, ki ga imamo. “Nihče nima večje ljubezni, kakor je ta, da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje”. Dati življenje – to je mera.

Če to nosiš v srcu, vse postane priložnost: od trenutka, ko jutraj vstaneš in zatrdiš: “Danes ne bom živel zase, ampak za druge”, do pozdrava in pomoči, ki jo nudiš okrog sebe, do tišine, ki jo zavestno ustvariš v sebi, da bi prisluhnil drugemu in sprejel vase vse, kar ti podarja. In pride tudi čas, ko v



videl združeno ob isti mizi. In kaj je potrebno za to? Kosovel bi rekel: “Potreben je človek z dobrim, dobrim srcem”. A Jezus: “Bog je Ljubezen: kdor ostane v ljubezni, ostane v Bogu in Bog ostane v njem”. Kako širok je ta “kdor”!! Pred meseci so moji prijatelji iz Loppiana obiskali Skopje. Srečali so profesorja Azirja, muslimana. Ko je zvedel, da smo si blizu, je pohitel s spomini morda izpred dvajsetih let. Tedaj je bil v krizi, ker ni čutil bližine Boga. To svojo stisko je zaupal meni, kristjanu, duhovniku. A jaz sem mu preprosto rekel: “Stori dobro človeku, ki je zraven tebe: ljubi bližnjega. ‘Ravnal sem tako. Od tistega trenutka se je vame vselila luč, ki še vedno sveti’.”

Da, prav za to je Jezus pred smrtjo prosil Očeta: “da bi bili vsi eno”, in je to nam, svojim bratom, zapustil kot oporoko. Od trenutka, ko sem to dojel, je

tebi ali zunaj tebe prekipi bolečina, nesmisel, absurd, ko se nebo stemni in vse postane noč; morda usodna bolezen, ki se leta in leta vleče, kakor vidimo pri ženi iz današnjega evangelija; ali na smrt zboli ljubljeno bitje, kakor Jairju hčerka... Podrejo se načrti, splahnijo upi, stemnijo obzorja, usiha življenje... Prispeš do tega, kar je Božji Sin doživel v primežu križa, da je v zapuščenosti zavpil: “Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil”? To je najbolj temna od vseh noči. O njej bi lahko spregovoril samo, kdor jo je izkusil. Morda naš Srečko Kosovel, ki je ves smisel človeka videl v besedi “Živeti, živeti”, a je moral skozi ogenj smrtne preizkušnje in je izpovedal: “Veliko moraš pretrpeti, / da to spoznanje pridobiš: / kdor hoče živeti, ljubiti, / ta mora poljubiti križ”.... Jezus se otme iz krčev navidezne obupa in se preda Upanju, edinemu

Upanju: “Oče, v tvoje roke izročam svoje življenje”. Izroči se Ljubezni. S tem vzpostavi vez med nami in Očetom ter nas znova poveže med brati... Potrebna je bila smrt Boga-Človeka, da bi zablestela Ljubezen. Potrebno je umiranje in smrt nas, njegovih bratov, da bi znova zasijalo bratstvo med nami in bi začutili – po Prešernu, da smo “Očeta enega sinovi” in “bratje vsi narodi”. Da, ker se v krik Njegove zapuščenosti vse naše trpljenje spreminja v ljubezen in postane hrana vesoljnemu bratstvu.

Bog, ki me neizmerno ljubi, je mojo pot zasakal v smer, ki je nisem sam začrtal: pred dvajsetimi leti sem pristal v Loppianu, mednarodnem mestecu Marijinega dela, skozi katero se pretaka življenje narodov: vsaj sedemdeset med peščico devetstih prebivalcev, a povezanih s 183 državami: vsi v zavesti, da lahko v svoji majhnosti s svojim bratstvom, ki ne pozna ne razlik ne meja, prispevamo k vesoljnemu bratstvu, da z uresničeno edinstvo prispevamo k edinstvi sveta... So to samo sanje, utopija? Res bi bile samo sanje, ki spuhitijo, in neuresničljiva utopija, ko bi to ne bile sanje Boga, ki je pred smrtjo prosil Očeta za edinstvo med nami, za edinstvo med narodi, rasami, generacijami, kulturami, za edinstvo sveta: za tisto edinstvo, ki vznikne iz osrčja Troedinega Boga.

Še zadnji bi vam rad podaril. Pred dobrim letom sta v Loppiano prispela duhovnika iz Mosula v Iraku. V njunem okolišju govorijo aramejščino, jezik, ki sta ga govorila Jezus in Marija. Ko se jima predstavim, začneta peti: “Bojan, bojan, bojan...” Mojemu začudenju odgovorita, da ta izraz v aramejščini pomeni “rad te imam”! Tu je zapisana moja zasnova, pomislim. Bog me od nekdanji vidi tako v odnosu do vsakogar. Navda me hvaležnost do staršev, ki so mi pri krstu dali to ime; tega se spominim vsakokrat, ko se komu predstavim, ali ko se jutraj pogledam v ogledalo: “Bojan, bojan”! Vzkliknem v srcu, kar velja najprej Njemu, čigar ljubezen me je priključila iz ničla in me ohranja pri bivanju za vedno, velja pa tudi vsakomur, ki ga bom srečal med dnevom. Vlije mi zavest, da poklicanost v življenje pomeni poklic darovanja.

In danes bi rad tu pred Bogom in pred vami, vsakomur posebej in vsem ponovil v aramejščini: “Bojan, bojan”! In tej besedi ostal zvest tudi tedaj, ko dokončno prispem Domov.

Da ostanem zvest temu, naj mi pomaga nebeška Mati Marija, kateri sem se še s čustvi otroškega srca izročil pred tem oltarjem.

Kratke

Bogoslužje v čast apostolu Tomažu v Vrhpoljah pri Kozini

Pri opuščeni cerkvi sv. Tomaža v Vrhpoljah so tudi letos obhajali bogoslužje v čast svetemu apostolu. Vodil ga je domači župnik Izток Mozetič iz župnije Hrpelje-Kozina, pod vodstvom Edija Raceta je sodeloval združeni zbor ZCPZ iz Trsta.

Vse od leta 1954, ko je bila dokončno določena državna meja in območje razglašeno za maloobmejni pas z omejenim gibanjem, cerkev žalostno propada, tako da od nje ostajajo le še zidovi, letos se je vdrla še streha v prezbiteriju. Nepridipravi pa so se polastili okenskih križev in žlebov na mrliški vežici. Dogodek je privabil domačine z obeh strani nekdanje državne meje, iz Gročane in Vrhpolj, ki se ga radi udeležujejo, čeprav le še pri kom tli upanje, da jim bo kdaj uspelo svetišče iztrgati iz dokončnega propada, tako kot je žalostno usodo že doživelo župnišče ob karavli. To je popolnoma zaraščeno in le še domačini vedo povedati, kje je stalo. Zadnji župnik g. Zalokar ga je namreč moral zapustiti leta 1949, ko je zatočišče našel v Lokvi. / jb



Izšel je letopis s podrobnimi podatki o stanju tržaške škofije

Škofijski ordinariat in tiskovni urad tržaške kurije sta pred kratkim izdala šematizem, to je letopis s podrobnimi podatki o stanju tržaške škofije. Prejšnji podoben priročnik je izšel leta 2006. Podatki v letošnjem letopisu prinašajo stanje na dan 30. marca 2012. Na prvih straneh so splošni podatki o rimski kuriji, italijanski škofovski konferenci, škofovski konferenci Triveneta in goriški cerkveni pokrajini. Glavna publikacija je seveda namenjena tržaški škofiji. Navedeni so številni natančni podatki o stolnem kapitlju in kuriji ter seveda o ustroju škofije z njeno razčlenitvijo in ljudmi, ki posamezne škofijske urade in komisije sestavljajo in vodijo. Zajeten del publikacije prinaša podatke o dekanatih in župnijah z navedbo dekanov, župnikov in njihovih sodelavcev ter zgodovinski opis vsake župnije posebej. Poimenovanje 14 župnij openskega dekanata je tudi v slovenščini. Enako tudi poimenovanje drugih slovenskih ustanov in organizacij, kot je npr. Slovensko pastoralno središče v Trstu.

Lep del knjige je namenjen tudi imenskemu seznamu vseh 94 škofijskih duhovnikov, 15 stalnih diakonov ter duhovnikov iz drugih škofij, ki so v službi ali drugače delujejo in bivajo v tržaški škofiji. Pri vseh so omenjeni osebni podatki in področja njihovega delovanja. Prav tako je zabeleženo prepotrebno delo redovnikov in redovnic. Zadnje strani publikacije prinašajo osnovne podatke o delovanju raznih katoliških združenj, ustanov in organizacij. / (mab)

Doberdob-Vižintini / Madžarska kapelica

Na god sv. Benedikta imamo že nekaj let mašo v madžarski kapelici v zaselku Vižintini. Ob blagoslovitvi kapelice, pri kateri je bil prisoten tudi madžarski predsednik, smo šefu protokola in tudi vojaškemu škofu iz Madžarske obljubili, da se bomo vsakokrat, ko bo tu maša,



še posebej spomnili vseh Madžarov, ki so padli v prvi svetovni vojni na soški fronti. Obljubo vedno držimo in v mašnih prošnjah je vedno prošnja tudi zanje. Tako je bilo tudi letos, ko se nas je zbralo kar lepo število, čeprav nas je spremljala tudi grenkoba. Kapelica je bila zaklenjena. G. župan iz Doberdoba je ob blagoslovitvi dal ključ tudi g. župniku. Lani so takoj, drugi dan, ko smo imeli tam mašo na god sv.

Benedikta, zamenjali ključavnico, čeprav je kapelica blagoslovljena, saj so bili ob blagoslovitvi prisotni številni škofje različnih veroizpovedi. / A.

Začel se je ramadan

Za kakih 1,3 milijarde muslimanov po svetu se je začel sveti mesec ramadan, deveti mesec muslimanskega koledarja. Ta koledar se ravna po luninih menah, zato se začetek svetega meseca v primerjavi z gregorijanskim koledarjem vsako leto premika.

V času posta se muslimani od zore do sončnega zahoda odrekajo hrani in pijači, pa tudi strastem ter grdim mislim in besedam. To je čas, ko se posvečajo razmišljanju o življenju in preizkušajo svojo pripravljenost odreči se lagodnosti življenja. Na ta način naj bi razumeli, da so dobrine in premoženje le sredstvo in ne cilj življenja. Ramadan je poleg tega mesec Korana, ko naj bi se muslimani intenzivno posvečali branju in razlagi svete knjige. Je eden od petih stebrov islama, med katerimi so tudi izpovedovanje vere v Alaha in njegovega preroka Mohameda, molitev petkrat na dan, dajanje miloščne revnim in bolnim ter romanje v Meko vsaj enkrat v življenju.

Tako kot drugod po svetu bodo ramadan obeležili tudi muslimanski verniki v Sloveniji. Poleg Ljubljane bodo v islamski skupnosti aktivnosti organizirali tudi v Mariboru, Kopru, na Jesenicah, v Velenju, Celju, Trbovljah, Novem mestu, Krškem, Kočevju, Postojni, Sežani, Ajdovščini, Novi Gorici, Kamniku, Trzinu, Škofji Loki, Kranju in Izoli. Mufti Nedžad Grabus in njegovi sodelavci bodo ob ramadanu obiskali vse enote skupnosti v 18 mestih po Sloveniji in pozornost posvečali enotnosti in skupnosti, medsebojnemu razumevanju, ozaveščanju pri izvrševanju verskih predpisov, vzgoji otrok in projektu gradnje džamije v Ljubljani, so sporočili iz Islamske skupnosti Slovenije.

30. julija v graški baziliki sv. Evfemije

Koncert poljskega zbora in organista

V ponedeljek, 30. julija, ob 21. uri bo graška bazilika sv. Evfemije prizorišče zelo zanimivega koncerta, v katerem se bodo prepletali zborovski petje in orgelske melodije. V naši soseski bosta namreč gostovala dva ugledna gosta, ki bosta v poletni vročini ponudila prisotnim prijetno glasbeno osvežitev. V goste bosta namreč prišla poljski pevski zbor Alternatim iz Krakova ter organist in skladatelj Henryk Jan Botor.

Zbor Alternatim je za goriške Slovence posebej zanimiv, saj je v njem tudi delček Goriške. Zbor sestavljajo študentje Inštituta za

cerkveno glasbo na univerzi Janeza Pavla II. v Krakovu, ukvarjajo pa se predvsem z antično nabožno glasbo, predvsem s koralom in polifonijo. Vez zbora Alternatim z Goriško oz., natančneje, z Doberdobom, pa je njegova dirigentka Suzi Ferfoglia. Suzi je rojena v Doberdobu, a kot diplomirana pianistka in uveljavljena diplomirana organistka že dalj časa deluje na Poljskem. Ob tem je na Poljskem tudi doktorirala iz humanističnih študij na univerzi v Jagiellonianu. V Krakovu je prevzela tudi vodenje omenjene skupine študentov, zbranih v zboru Alternatim. Gre za način petja, v katerem se iz-



menično vrstita dva koralna pevcev. V naših krajih se bodo mudili ob koncu orgelskega izleta po Severni Italiji, kjer so si ogledali stare italijanske renesančne in baročne orgle. Drugi protagonist ponedeljkovega večera pa bo prof. Henryk Jan Botor, odlični organist in skladatelj. Kot izreden organist se je uveljavil že konec devetdesetih

let, ko je osvojil prvo nagrado na natečaju Vox basilica Calissiensis, njegova skladateljska dela pa so izvajali tudi ob obisku papeža Benedikta XVI. v Krakovu leta 2006. Koncert bo ponudil zanimivo prepletanje renesančnega cerkvenega petja in orgelskih improvizacij, ki bodo v Grašču ustvarile prav posebno vzdušje. AČ



Kratke

Štandreška dekanija / Tri romanja

Štandreška dekanija organizira v soboto, 11. avgusta, romanje na Svete Višarje. Sveta maša ob 11. uri. Cena za kosilo, žičnico in avtobus znaša 40 evrov. Vpisovanje do konca julija.

V ponedeljek, 27. avgusta, bo skupno goriško-tržaško romanje na Barbano. Sveta maša ob 11. uri. Vodi msgr. Dino De Antoni. Avtobus in barka 15 evrov. Vpisovanje do 19. avgusta.

Romanje na Barbano za družine pa bo **v nedeljo, 2. septembra popoldne**. Ob 15. uri odpelje posebna barka za udeležence tega romanja. Mašo vodi msgr. Metod Pirih. Cena za barko 5,50 evra. Za prevoz do Gradeža poskrbi vsak sam. Vpisovanje v župnijah.

Kapljice kulture 2012

Kapljice kulture – Gocce di cultura – Gotis di culture – Kulturnotropen bodo tudi letos poživile vroče avgustovske večere. Prireditelj je v teh letih požela veliko uspeha, saj so se v tretji izvedbi v štirih večerih, zvrstili na prireditvenem prostoru več kot 103 nastopajoči s 60 točkami v slovenskem, furianskem, italijanskem in nemškem jeziku. Opogumljeni s



Rodolfo Ziberna, Vesna Tomsic in Federico Portelli na tiskovni konferenci

takim odzivom, bodo prireditelji (ZSKD) letos pripravili četrto izvedbo Kapljic, ki bo od ponedeljka, 30. julija, do petka, 3. avgusta 2012, v Ljudskem vrtu v Gorici. Prireditelj bo potekala vsak večer med 21. in 22. uro; prijavljenim za nastop bo dana možnost, da v nekaj minutah pokažejo, kaj znajo: peti, plesati, recitirati, brati, igrati na instrument in tako prispevati svojo kapljico kulture in jo deliti s publiko.

Podpora prireditvi so dali: Dežela FJK, JS KD - Javni sklad za kulturne dejavnosti RS, KB Center, Qubik in Il Gelatiere. Pokroviteljici sta Pokrajina Gorica in Občina Gorica.

ZAHVALA

V kresni noči, 24. junija, je v Bogu zaspal
naš ljubi brat, svak in stric

prof. VLADIMIR ŠTURM

Hvala vsem, ki ste ga cenili in imeli radi. Iskrena hvala zdravnikom in vsem, ki so mu lajšali življenje v zadnjih mesecih. Prisrčna hvala g. Marjanu Markežiču za pogrebni obred in tolažilne besede ter gospodom duhovnikom, ki so prisostvovali. Posebej iskrena hvala prijatelju prof. Karlu Brešanu za govor pred cerkveno skupnostjo. Prisrčna hvala g. Zdravku Klanjščeku ter pevcem zbora Mirko Filej za občuteno petje. Hvala vsem, ki ste se udeležili pogreba ali kakorkoli z nami žalovali.

SESTRA ANICA Z MOŽEM JOŠTOM ŽABKARJEM,
NEČAKA BORUT IN DUNJA Z DRUŽINO.

Gorica, Heidelberg, Luksemburg, Frankfurt



PRAZNIK SV. ANE

Športno-kulturno središče Pevma (Gorica)
26., 27., 28., 29. julija 2012

Četrtek, 26. julija 2012

ob 19.30 turnir v odbojki 3 proti 3
2. Memorial David Sossou
Glasbeni večer DJ Filip

Petek, 27. julija 2012

ob 20.30 koncert DACCAPPO
ob 22.30 koncert RADIO ZASTAVA

Sobota, 28. julija 2012

ob 20.30 koncert mladih rock skupin STATALE 56, PNG,
BK EVOLUTION, DUSTY DREAM, EVIL KEVIL

Nedelja, 29. julija 2012

ob 9. uri sv. maša s procesijo
ob 11. uri razstava slik, prikaz diapozitivov natečaja
"V domačem vrtu cvetijo..."
ob 19.30 gledališka predstava
sledi ples narodno-zabavne skupine BRJAR

V primeru slabega vremena dnevni program odpade

Vse dni bodo delovali kioski z jedačo na žaru in pijačo

Vse dni bo na ogled MEDNARODNA RAZSTAVA REZBARSKIH
IN INTARZIJSKIH IZDELKOV

POGOVOR Občinska svetnica Marilka Koršič

Še naprej se bomo vztrajno trudili za dobro Gorice, ki trpi!

Z Marilko Koršič, ki je bila prve dni maja letos drugi izvoljena v občinski svet kot kandidatka stranke Slovenska skupnost na listi Demokratske stranke, smo se pogovorili o prvih mesecih v obnovenem goriškem občinskem svetu in o perspektivah za naše mesto, ki ga vodi desnosredinska koalicija z županom Ettorejem Romolijem na čelu.

Kakšno je vzdušje v občinskem svetu po prvih sejah?

Prva, umestitvena seja je bila 28. maja. Bila je posebno dolga in burna. Župan Romoli je imel dolg in dolgozeven govor; ni bil v najboljši formi, zdelo se je, da je bil malo na trnju. Sedemnaest svetnikov je bilo potrjenih, triindvajset je novih. V občinskem odboru so bili potrjeni odborniki Silvana Romano, Francesco Del Sordi, Stefano Ceretta in Guido Germano Pettarin; novi pa so podžupan Roberto Sartori, Alessandro Vascotto, Arianna Bellan in Rodolfo Ziberna. Zdi se mi res dobro, da je v odbor prišel Ziberna, saj s prejšnjim odbornikom za kulturo, Antoniom Devetogom, nismo imeli lepih izkušenj ne mi Slovenci ne mnogi drugi. Kulturo je namreč pojmoval čisto po svoje. Novi odbornik pa je takoj - že s pozitivnim mnenjem o pristotnosti novogoriške univerze v Gorici - pokazal drugačen pristop. Prepričana sem, da bomo z njim imeli boljši dialog. Občutili smo torej nekakšen premik proti sredini, saj je skrajna desnica, ki jo je predstavljal Sergio Cosma, odpadla. Tudi to, da Fabio Gentile ne sedi več v odboru, nekaj pomeni.

Se novo vzdušje pozna tudi v občinskem svetu?

Kako je v občinskem svetu, še ni povsem jasno, ker se niso še izrekli vsi njegovi člani. Nekateri so npr. pokazali svoje negotovanje, ko je David Peterin na prvi seji začel govoriti v slovenskem jeziku; po njihovem mnenju je imel predolg poseg. Tudi drugi smo posegli v slovenščini, pa ni bilo več izgovorov.

Prerano je, da bi že zdaj povedala, kakšno je vzdušje v tem občinskem svetu. Moj prvi vtis je, da je bil svet v prejšnjem mandatu bolj homogen, tokrat pa je bolj razdeljen. Levosredinska opozicija je zelo "razcefrana", v njej je veliko skupin. V prejšnjem mandatu je bil Forum bogat z idejami, imel je jasno in tudi filozofsko dodelano usmeritev. Zdaj je več predstavnikov občanske liste, ki je morda bolj konkretna, a to mora sicer še dokazati. Največji "problem" so trije predstavniki Grillovega Gibanja 5 zvezd, o katerih še ne vemo, kam spadajo. Imeti hočejo posebno težo, ker so imeli tudi županskega kandidata.

Kako pa je med slovenskimi svetniki?

V opoziciji si prizadevamo za to, da skušamo sploh prikazati, kdo smo. Še vedno vidimo precej nepoznavanja naših problemov oz. ugotavljamo, da se jim ne daje dovolj pozornosti. Z Božom Tabajem, Walterjem Bandljem in Davidom Peterinom se dobro razumemo, tako mora tudi biti. Sramotno bi bi-

lo, če bi bilo drugače: to bi slabo vplivalo najprej na volivce. Ko gre za probleme naše skupnosti, moramo najti skupen jezik. Trije svetniki Slovenske skupnosti smo v stalnem stiku z našo stranko. Kot je bilo že v prejšnjem mandatu, se vsaj enkrat mesečno srečujemo in skupno razglabljamo o našem delu. S Cingolanijem smo se dogovorili, da se bomo redno srečevali pred sejami občinskega sveta, tako da bomo usklajeno posegali. Svetniki SSK smo zmenjeni, da bomo v občinskem svetu vsakokrat posegali v prid našim volivcem, saj odgovarjamo v prvi vrsti njim. Stik z njimi - s terenom - je prioriteta, takoj za tem je za nas pomemben dialog s četrtim svetnikom in, kar se da, z vso opozicijo. Že tako nimamo dovolj števil; ko gremo na glasovanje, je to na dlani. Na drugem občinskem svetu se je to videlo: glede zdravstva ni prišlo do dogovora med večino in opozicijo, član večine je predlagal, naj o tem razpravlja komisija, ta pa še ni bila ustanovljena. In vse skupaj je slo k vragu ...

Zadnjič ste predstavili različna svetniška vprašanja.

Ja, na dnevnem redu druge seje, 16. julija, je bil v prvi točki predviden županov nagovor, Romoli pa ni povedal nič, na kar nas je že navadil ... Vsi štirje smo nato predstavili svetniška vprašanja. Najpomembnejše je bilo, da smo spomnili na to, naj se glede rabe slovenskega jezika v občinskem svetu upošteva in spoštujejo zaščitna zakonska določila. To vprašanje, ki smo ga podpisali vsi trije svetniki SSK, je predstavil Tabaj. Na to vprašanje je župan odgovoril, da je o tem že govoril z Liviom Semoličem, ko je bil pred dnevi pri njem kot pokrajinski predsednik SKGZ. Tabaj je Romoliju povedal, da s tem odgovorom ni povsem zadovoljen, ker bi morali o zadevi razpravljati v občinskem svetu. Tabaj je župana vprašal tudi to, ali je voda v ul. del Carso res neoporečna, saj so menda cevi še vedno iz azbesta; Romoli je odgovoril, da bo preveril pri pristojnih organih. Bandelj je župana vprašal, kaj misli o podgorski poštni podružnici, ki jo nameravajo zapreti; tudi tokrat je Romoli obljubil, da se bo informiral. Peterin je predstavil vprašanje o še nedokončani cesti in krožišču v Štandrežu, pa tudi v ulici Diaz, o čemer je že bil govor, pa še o cesti, ki pelje do spomenika na Oslavju, ki bi jo bilo potrebno urediti vsaj ob bližnji obletnici prve svetovne vojne.

Jaz sem - že tretjič! - predstavila še vedno odprto vprašanje parkirišča za osnovno šolo v Pevmi; zdi se, da je prišlo do zavlačevanj in zamud zaradi formalnih napak pri prepisu pogodb. "Če boste še vztrajali, bo rešeno", je odvrnil župan, jaz pa sem mu zagotovila, da bom še vztrajno trkala na ta vrata. Vprašala sem tudi, kako to, da občina ni vzela v poštev deželnega razpisa o doprinosu krajevnih uprav, da se omogoči

širši dostop do dela in strokovnega napredovanja ter kvalifikacije ženskega dela za leto 2012; za projekte je bila na razpolago vsota 200.000 evrov, za posamezen projekt je bilo predvidenih do 25.000 evrov. O "enakih možnostih" se pri nas govori res malo; v prejšnji upravi je bila komisija sklicana le enkrat. Ker sem spet imenovana vanjo, se nameravam bolj

resolucije za zaščito avtonomije goriškega zdravstva, ki jo je prvi podpisal in predstavil Cingolani. Gaetano Valenti je predstavil zelo podobno resolucijo. Da bi iz obeh izdelali skupno, so se, ob kratki prekinitvi seje, sestali načelniki svetniških skupin. Prišlo je do nesoglasij tudi med opozicijo, ker so nekateri zahtevali, naj se še nadaljuje razprava v avli. Tu je

nepričakovano posegel predstavnik večine Riccardo Stasi s predlogom, naj bi o resoluciji razpravljala komisija za zdravstvo; svetniki večine so glasovali za to rešitev. Tako smo izgubili še eno priložnost. Goriško zdravstvo je na udaru. Ko bi v občinskem svetu složno odobrili dokument, bi župan imel v rokah močno sporočilo, ki bi ga lahko predstavil deželni upravi. Tako pa nič. Škoda! Občani imamo pogosto občutek, da Gorica zamuja pomembne priložnosti. Kakšno prihodnost lahko čakamo s tako upra-

vo?

aktivirati. Tudi zato sem že prvič posegla v to smer. Odbornica Silvana Romano mi je obljubila, da bo odgovorila pisno.

Tem vprašanjem po navadi sledijo tudi primerni odgovori oz. se nato kaj reši?

Meni so doslej vedno odgovarjali. Vedno sem namreč vložila tudi pisna dvojezična vprašanja in zahtevala pisne odgovore. Ti pa niso bili kaj posebno vzpodbudni: napisali so npr., da se kaj pač ne da izvesti iz teh ali onih, bolj ali manj tehničnih oz. prepričljivih razlogov. Nekaj pa je bilo pozitivnih rešitev.

Na zadnji seji občinskega sveta so bile tudi volitve predsednika sveta. Opozicija je predlagala, da bi to bil član iz njenih vrst, in sicer Rosa Tucci iz liste Gorizia e' tua. Ta je prejela 12 glasov, Rinaldo Roldo, ki pripada listi Il Popolo di Gorizia - Romoli sindaco, jih je prejel 22 in je bil izvoljen za predsednika. Škoda, bila bi lepa poteza, ko bi opoziciji podelili to vlogo. Gre sicer za skoraj "tehnično" službo, predsednik občinskega sveta vodi seje in mora biti nekoliko nevtralen. Opozicija se je iz principa odrekla podpredsedstvu, zato smo se vzdržali.

Na isti seji smo izvolili tudi občinske predstavnike za odbor Trgovinske zbornice, kot to predvideva zakon 700 iz leta 1975. Izvoljeni so bili štirje predstavniki večine in dva iz opozicije. Veseli smo, da je eden od dveh Walter Bandelj.

Kaj pa pravi načelnik Demokratske stranke Giuseppe Cingolani?

V občinskem svetu se zelo lepo predstavlja. Pravi pa, da moramo biti čim bolj delavni.

Zmore povezovati sile opozicije?

Smo sicer šele na začetku, a po mojem to res ne bo lahko. Opozicija je namreč tako raznolika, da Demokratski stranki v bistvu ne dopušča, da bi prevzela vodilno vlogo. To je prišlo do izraza tudi pri obravnavi

Mi lahko samo predlagamo in protestiramo. Največ, kar lahko dosežemo, je, da nam kakšno zamisel "ukradejo" in ponudijo z druge strani. Na dan vlečejo vedno stare "grehe", za vse je kriv Brancati ... In problemi ostajajo odprti. Travniki je bil očitno slabo obnoven, dela z žičnico so ustavljena, nihče ne ve, zakaj. O tem nismo še nikoli razpravljali v občinskem svetu, to je tabu tema. Katastrofa! Problem so tudi parkirni prostori, ki jih je vedno manj. Trgovine umirajo.

Nimamo najlepših perspektiv. Gledati moramo sicer pozitivno in se še naprej truditi. Lepo bi bilo, da bi prišlo kaj več ljudi poslušat seje občinskega sveta, ki so javne. Da bi videli, kaj se na njih dogaja.

Župan se je hvalil, da je veliko prihranil, ker je bilo malo sej občinskega sveta, pa tudi s komisijami, saj nekatere niso bile nikdar sklicane. Po našem mnenju je bilo to zgrešeno. Izrazili smo našo pripravljenost se odreči sejinji, pa tudi to so zavrnilo ...

Je torej prav žalostno?

Ja, prav žalostno. Problem je, da gre vedno slabše, vedno več je hudih življenjskih problemov. Mesto trpi. Poudarjati moramo socialne težave, ki jih je veliko, pogledati, kako živijo naši ljudje. Mladi bežijo iz Gorice, ker tu nimajo perspektiv. Popolnoma so tudi izgubili zaupanje v politiko. To je hudo. Pomisliti moramo, kako jih spet zainteresirati zanje.

Jeseni ne pričakujemo nič posebno novega ali dobrega. Marsikaj se bo morda poslabšalo, izgubljammo teren. Smo na preprihu, še zlasti kar se tiče zdravstva, pa tudi sodstva. Eno vleče drugo. Kot mesto pomenimo v deželi vedno manj. Občinska uprava se očitno ne zna postaviti. Sicer pa bomo mi ostali tam in še naprej vztrajali, dokler moremo z željo, da bi tir usmerili v pravo smer.

DOBERDOB Bodeča neža ter gosta Goran Ruzzier in Elia Macri'

Bisernobeke in rožnate pesmi

Bisernobeke kot dragulji, ki privro iz notranjih vzgibov duše, in dekleško razigrane, rožnate, so bile pesmi, ki so jih na koncertu v doberdobski cerkvi sv. Martina v torek, 17. julija, briljantno odpela dekleta vokalne skupine Bodeča neža pod vodstvom Mateje Černic. V organizaciji Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela in krajevne župnije so se enkrat pokazala, česa so sposobna, in - skupno z gostoma, tržaškim basistom Goranom Ruzzierjem in pianistom/organistom Elio Macrijem - predstavila zahteven spored sakralnih in posvetnih skladb iz slovenske in evropske zborovske zakladnice. Za Bodečo nežo je šlo za nekako generalko pred mednarodnim zborovskim tekmovanjem v Španiji, kjer so se dekleta odlično izkazala (gl. članek na str. 9). Z res raznolikim programom iz različnih zgodovinskih obdobj, od renesanse do sodobnosti, so na večeru z naslovom *Bisernobeke in rožnate pesmi* povsem prepričala številno občinstvo iz vse Goriške, ki je do zadnjega kotička napolnilo vaško cerkev. Začele so z Marijinima hvalnicama sodobnega madžarskega skladatelja Miklosa Kocsarja in renesančnega mojstra polifo-



Bodeča neža z zborovodjo Matejo Černic

nije Giovannija Pierluigija da Palestrine. Ruzzier in Macri' sta nato odpela Rossinijev *Quoniam* iz *Petite Messe Solennelle* in *Confutatis maledictis* iz Verdijeve pogrebne maše. Bodeča neža je nato zapela eno najbolj znanih skladb Francoza Gabriela Faureja, *Cantique de Jean Racin*: svečano in

sladko, umirjeno in globoko, očarljivo za izvajalce in poslušalce. Basist je nato ob or-

glah na koru odpel slavno Francovo *Panis angelicus* in Jericijev *Eia Mater*, skupno z dekleti pa še Vodopivčevo *Ave Maria*. Posebno doživetje je bila skladba *Ponetemente* mladega Lorenza Donatija, ki piše za zbor v prostoru: pevke so v široki postavitvi obkrožile občinstvo in s posebnimi zvočnimi učinki dale poslušalcem občutek, da so "znotraj skladbe".

Drugi del koncerta sta Ruzzier in pianist Macri' uvedla z Vilharjevim *Mornarjem*, nato pa so dekleta odpela štiri skladbe slovenskih skladateljev Jakoba Ježa, Ambroža Čopija in Lojzeta Lebiča. Zadnja pesem na programu, *Las Amarillas*, je delo inovativnega sodobnega kanadskega skladatelja Stephena Hatfielda, pisano v živahnem južnomehiškem stilu. Burno ploskanje poslušalcev so dekleta nagradila z dodatkom.



Basist Goran Ruzzier in pianist Elia Macri'

Praznik sv. Ane v Pevmi

Pisanost rezbarskih izdelkov uvertura v praznovanje

Malce bolj hladen, predvsem pa vetroven večer je prisilil organizatorje - Kulturno športno društvo Naš prapor, novoustanovljeno združenje Krajevna skupnost Pevma, Štmaver in Oslavje, župnija sv. Mavra in Silvestra in Združenje proizvajalcev rebule z Oslavja -, da so prvo prireditev ob letošnjem domačem prazniku vaške zavetnice sv. Ane s prireditvenega prostora pod milim nebom prenesli v domačo cerkev, ki jo je dobrovoljno dal na razpolago župnik Marijan Markežič. V lepi pevski cerkvi, ki jo bogatijo Kraljeve poslikave, se je zbralo kar precej domačinov in gostov iz bližnjih krajev. Ob sproščenem napovedovanju prikupne Barbare Uršič se je pod akustičnimi cerkvenimi oboki vil kulturni program, ki so ga z nežnimi ljudskimi in ponarodelimi pesmimi lepo prepletale *Kitaristke za dušo*. To je skupina upokojenk, ki jim je glasba vir veselja in notranjega miru. Ta posebni glasbeni sestav deluje nekaj več kot leto dni v Kulturnem društvu Slavec v Solkanu. *Kitaristke za dušo* so z glasbenimi nastopi že popestrile marsikateri kulturni dogodek, pa tudi osrečile goste v domovih za ostarele v Novi Gorici, v Podsaletinu in na Gradišču.

Občinstvu je na sobotnem večeru nekaj uvodnih misli izrekla predsednica društva Naš prapor Savina Radikon. Izrazila je veselje zaradi ponudbe

povedala tudi, da društvo ne more uresničiti vsega, kar bi rado, kajti ne v Pevmi ne na Oslavju ni dvorane. Zato je njihovo delovanje omejeno in vezano na lepo vreme. Spomnila je, da je pred kratkim uknjeni Rajonski svet Pevma, Štmaver, Oslavje bil prava gonilna sila in finančni pokrovitelj vseh njihovih dejavnosti. O sami razstavi je spregovoril predsednik rezbarskega, intarzijskega in restavratorskega društva Solkan (RIRDS) Joško Markič. Povedal je, da je bilo društvo ustanovl-

okroglo obletnico društva z razstavo pa tudi izdajo zbornika o dosedanjem delovanju. V prihodnje želijo privabiti k društvu tudi mlajše obrtnike z umetniško dušo, ki za svoje rokodelsko umetniške izdelke rabijo različne materiale.

Na razstavi se predstavlja osemnajst umetnikov samoukov, trinajst izmed njih je članov solkanskega društva, šest pa je samostojnih razstavjalcev. Nekateri so s tostran meje (Ločnik, Gorica, Štmaver...). V glavnem so ti umetniki odkrili ustvarjalno žilico na univerzi za tretje življenjsko obdobje UNITRI. Ko so se dokončno otreli službenih obveznosti, so lahko prisluhnili svojemu ustvarjalnemu navdihu in sprostili svojo domišljijo v ustvarjanju dragocenih unikatnih umetnin, za izdelavo katerih uporabljajo različne tehnike. Tako so na ogled rezbarije, intarzijske izdelke v reliefni tehniki in pirografiji, pa tudi šivanje, akvareli in lepe, sodobno zasnovane stvaritve v kamnu. Veliko je izdelkov v lesu - kozolci, kosci,

velikanska ročna ura ..., v reliefni tehniki so na lesenih ploščah prizori iz kmečkega sveta, pa tudi utrinki iz rokodelskih poklicev, nabožni motivi, raznovrstne, čudovito izdelane ptice... Intarzijske predstavljajo tudi vrsto prizorov iz Krpanovih dogodivščin, akvareli pa prikazujejo vedute in druge teme. Ta svojevrstna skupinska razstava bo na ogled tudi naslednje dni, ko se bo od četrta, 26., do nedelje, 29. julija, zvrstila še vrsta športnih, glasbenih in drugih kulturnih dogodkov. V nedeljo bo, kot vselej, slovesna sv. maša s procesijo po vasi, če bo seveda vreme naklonjeno.



rezbarskega, intarzijskega in restavratorskega društva Solkan, ki je ponudilo na ogled zanimivo razstavo, na kateri so "umetniški in okrasni predmeti sad prizadevanj sosedov iz Solkana, kraja, ki je podobno kot Gorica l. 2001 praznoval tisočletnico prve omenbe v zgodovini". Poudarila je, da jih s Solkanci vežejo dolgoletne vezi, tudi sorodstvene, "ki jih je nesrečna meja za veliko let prekinila ali vsaj zrahljala". Prav je, da ti stiki spet celostno zaživijo. Prav kulturne vezi "naj bodo temelj skupnih gledanj in načrtovanj, kajti brez kulture si ne moremo zamisliti razvoja neke skupnosti". Dodala je še, da to srečanje "predstavlja enega od toliko kamenčkov oz. drobec, ki



jeno pred desetimi leti z namenom združiti umetniške navdušence in jih primerno predstaviti javnosti. Dne 14. septembra bodo na solkanskem krajevem prazniku obeležili prvo

Obvestila

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVITZC. S pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo v mesecu juliju urad v Gorici zaprt ob ponedeljkih in petkih.

SCGV Emil Komel organizira dva poletna glasbena kampusa za učence in novovpisane otroke od 6. do 12. leta starosti z urnikom od 9. do 13. ure. Od 27.8 do 31.8 bo potekal na sedežu v Gorici pihalni in trobilni kampus (za info prof. Fabio Devetak - email: fabio2410gm@gmail.com). Od 3.9. do 7.9. pa kampus vseh instrumentov na podružnici na Plešivem (vpisnina do 20. avgusta). Za informacije in vpisnine info@emilkomel.eu

ASZ Olympia in SD Sončnica vabita k vpisu v poletno središče "Srečanja 2012", ki poteka do 3. avgusta v Zavodu Sv. Družine (ul. Don Bosco 66 - Gorica). Informacije: Damijana Češčut med 9. in 11. uro ter med 19. in 21. uro na tel. 335 5952551.

Romanje v Maribor 20. avgusta letos ob 150-letnici smrti Bl. A. M. Slomška. Obiskali bomo tudi njegovo rojstno hišo. Vpisujeta Dekanija Štandrež, župnijski urad tel. št. 0481 21849, in župnija Zgonik - tel. št. 040 229166. Pri vpisu akontacija 20 evrov. Lepo vabljeni na romarski izlet.

Mladinski dom prireja pripravo na začetek pouka Šolo za šolo od 27. avgusta do 7. septembra za osnovnošolce in prvošolčke z delavnicami slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, matematike, kreativnega branja in pisanja in s pravilnim kotičkom. Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Mladinski dom prireja pripravo na vstop v srednjo šolo od 3. do 7. septembra (za peto-prvošolce) in tečaje slovenskega, italijanskega in angleškega jezika, ponavljanje matematike in glavnih učnih snovi v novi ponudbi Srednja na štartu, od 27. avgusta do 7. septembra (za srednješolce). Informacije in vpisi na tel. 334-1243766, 328-3155040, 0481-546549/536455 ali po elektronski pošti mladinskidom@libero.it.

Društvo slovenskih upokojenec za Goriško prireja v nedeljo, 5. avgusta, vsakoletni piknik. V jutranjih urah si bomo ogledali Miramarski grad in park. Popoldne bo srečanje v restavraciji Al Mulin - Norbedo pri Kopru. Informacije in prijave po tel.: 0481 390697 (Marija Č.), 3471042156 (Rozina), 0481 21361 (Ema L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.). Na račun 20 evrov.

Društvo slovenskih upokojenec za Goriško sporoča, da se vpisovanje za 8-dnevni izlet na Sardinijo od 25. septembra do 2. oktobra nadaljuje neprekinjeno do 15. avgusta. Zato vabi društvo člane in prijatelje, naj se čim prej prijavijo po tel. 349-4042060 (Eda L.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 884156 (Andrej F.), 0481 532092 (Emil D.). Na račun 300 evrov. Pohitite. V primeru nezadostnega števila udeležencev bo izlet odpadel.

KRUT obvešča člane, da poteka vpisovanje za skupinsko letovanje na otoku Rabu od 8. do 15. septembra, pa tudi, da sprejema prijave za skupinsko

bivanje z vključenim prilagojenim paketom za zdravje in dobro počutje v termah Radenci od 26. avgusta do 5. septembra. **KRUT** obvešča še, da sprejema prijave za individualna bivanja v termalnih centrih v Sloveniji, na željo tudi s prilagojenimi zdravstvenimi programi. Podrobnejše informacije in prijave na sedežu, korzo Verdi 51/int. - tel. 0481 530927 ob torkih in četrtnih od 9. do 12. ure ali na tel. 040 360072, krut.go@tiscali.it.

Prodajamo vino iz Goriške rdeče sorte - merlot, barbera, cabernet - v rinfuzi, količina 10 tisoč litrov, cena od 0,80 evra do 1,20 evra za liter. Tel. št. 00386 41 625393.

Nudim likanje in čiščenje. Tel. št. 00386 41885539.

Prijazna in zanesljiva gospa srednjih let, z večletnimi izkušnjami, nudi vsestransko pomoč in nego starejšim in bolnim, tudi 24-urno varstvo, vse po dogovoru. Pripravljena tudi na pomoč pri čiščenju doma in raznih opravilih v gospodinjstvu. Kontakt: 00386 5 3882358 ali 00386 40303493.

Nudim varstvo otrok na svojem domu, lokacija Miren. Starost: 0 mesecev - 5 let. Več informacij: 00386 40 700111.

Prodajam stanovanje v Gorici, 85 kvadratnih metrov (dve spalni sobi, kuhinja, dnevna soba in kopalnica), mirno okolje, garaža. Za informacije pokličite na številko (+39) 335 6525946.

Iščem hotel za nakup od Trsta do Benetk, v zahodni Sloveniji ali Istri. Zaželeno v obratovanju, do vrednosti 15 milijonov evrov. Tel. št. 00386 41 625393.

Čestitke

Za odlično srebrno odlikovanje, ki ga je bila deležna dekleška vokalna skupina Bodeča neža z Vrh Sv. Mihaela na mednarodnem tekmovanju v Cantonigrósu v Španiji čestita pevkam in dirigentki Mateji Černic in jim želi še veliko takih vrhunskih dosežkov Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice.

Sožalje

Ob preranem odhodu predrage Vanje izrekava iskreno sožalje njenim staršem, možu in sinu. Ani in Janez Povše

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 27.7.2012 do 2.8.2012)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 27. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 29. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 30. julija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zanimivosti doma - Humor.

Torek, 31. julija: (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Maratonski tek povezuje olimpijado z antiko - Izbor melodij.

Četrtek, 2. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Poletna glasba - Zanimivosti po svetu - Humor.

Predstavljamo Gabriella Chmet

Ta teden začnemo novo rubriko, ki smo ji dali naslov *Predstavljamo*. V njej bomo namreč predstavili nekatere akterje - s posebnim poudarkom na ženski ustvarjalnosti -, ki delujejo na kulturnem področju pri nas ali v naši bližini, v naši skupnosti pa niso toliko poznani oziroma so povsem neznan.

Uvodni zapis namenjam pisateljici Gabrielli Chmet, ki se je rodila v Kopru leta 1973, od začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja pa živi v Trstu. Otroštvo in mladost je Chmetova preživela v kraju Zrenj, ki leži v občini Opatelj v severni Istri. Zrenj je na skrajnem vzhodnem robu zemljepisnega jezička, ki ga imenujemo tudi Bujski kras. Severno in južno, pa tudi vzhodno od Bujskega krasa, ki se v smeri zahod-vzhod vleče od Buj do Zrenja, je namreč zemlja lapornata. Močno raznoliko je to področje tudi z jezikovnega vidika. Omenjeni kraji so namreč upravno in politično na Hrvaškem, na tem področju - lučaj stran od schengenske meje - pa se poleg istrsko-beneškega

narečja govori tudi slovenščini na mah podoben kajkavski govor. Veliko ljudi iz teh krajev se zato proglašajo za Istrane. Gabriella se ob vikendih rada vrača v domače kraje, to pa dela tudi v svojih literarnih delih, o katerih bomo spregovorili v nadalje-



vanju. Zapišimo naj še podatek, da je tu mogoče obiskati izvrstne kmečke turizme, v katerih gost lahko okusi odlično istrsko hrano ter druge istrske znamenito-

sti, nad katerimi kraljujejo tartu-fi.

Gabriellin literarni prvenec letos dopolnjuje svoje peto leto, izšel je namreč l. 2007 pri tržaški založbi MGS Press. Naslov mu je *Libera*, una storia istriana (*Libera*, neka istrska zgodba), v kateri av-

torica zgodovino svojega kraja, okolice in navsezadnje tudi lastne družine opisuje s pomočjo življenjske zgodbe stare tete Libere, ki je preživela skoraj celo stoletje. Kar najbolj bode v oči pri vsem skupaj, je dejstvo, da avtorica tako nežno doživlja svoj mikrokosmos, da v vseh dogodkih in vojskah, ki so šle mimo njega v preteklem stoletju, vidi tuje, če ne celo okupatorje. Istrska družina se namreč sploh ne znajde v Avstro-Ogrski, saj je prepričana, in zato zatira Slovence in Hrvatce, se ne znajde, pa tudi ne v povojni Titovi Jugoslaviji, katere komunizem ne podpira osebne pobude in jemlje svobodo ljudem. Tri leta po Liberi je Gabriella pri

videmski podružnici Državnega združenja za Julijsko Krajino in Dalmacijo (Associazione Nazionale Venezia Giulia Dalmazia) objavila knjižico, ki vsebuje daljšo pripoved z naslovom *Dove danzavano le streghe* (Kjer so plesale čarovnice). Gre za zgodbo, ki je vpeta v istrsko ljudsko izročilo o čarovnicah, postavljena pa je prav tako v čas druge svetovne vojne in obdobja, ki mu sledi in ki ga zaznamuje istrski eksodus. V njej nastopajo tri mlajše punce, ki jih vojna vihra raztepe po svetu, ena od njih pa se po dolgem času znova vrne v svojo rodno istrsko vas.

Februarja oziroma marca letos se je Gabriella Chmet predstavila z novo zgodbo, ki jo je naslovila *La promessa* spona in ki prav tako pripoveduje o istrskem eksodusu. Podobno kot Fulvio Tomizza je tudi Gabriella svoja prva tri literarna dela namenila istrski tematiki. Povsem drugače pa je uglašena njena črtica z naslovom *Chiaro di luna* (Mesečina), ki jo je objavila reška literarno-kulturna revija *La Battana* decembra lani. Dogajanje je namreč postavljeno v svetovno metropolo New York.

Med vsemi Gabriellinimi umetniškimi podvigi naj omenimo še njeno fotografsko razstavo z naslovom *Interno Istria* (Istra odznotraj), ki jo je pred približno pol leta postavila v tržaško knjižarno Feltrinelli. V njej je zbrala istrske vedute in pejsaže.

Gabriella se oglašja tudi preko svoje spletne strani na naslovu <http://www.gabriellachmet.it>, pa tudi na svojem Facebook profilu. Njena besedila, ki najboljše odsklavajo njen značaj, so velikokrat pikra in neposredna, zaradi tega pa tudi zelo povedna. Zanimivo pa je predvsem dejstvo, da pisateljico in umetnico najbolj cenijo v kraju San Vito al Tagliamento v pokrajini Pordenone, kamor jo skoraj vsako leto vabijo ob 10. februarju.

Primož Sturman

krize. Vse je sicer odvisno od umetniških vodij, kaj izberejo in kako izbirajo. Od tega je odvisna tudi zasedba. Ena izmed napak SSG je bila storjena takrat, ko vodstvo ni protestiralo proti italijanskemu sklepu, da nam niso priznavali gostovanj na manjših odrih. To velja še sedaj. Nihče se ni še lotil reševanja tega problema. Če predstave niso priznane, ne dobijo subvencije. Politično bi bili morali Slovenci reagirati na to krivično postavko.

dela trdo in uspelo mu bo. Na AGRFT je pa treba iti, ker se tam naučiš "obrtni". V teatru so pač določena pravila, ki jih je treba poznati in obvladati. Česarkoli se lotiš, se moraš lotiti celostno, z vso energijo.

Niste nikdar poučevali na Akademiji?

V Trstu sem imel določene učence, ki sem jih učil interpretaciji. Vam sedaj manjka oder? Ja in ne.

Nam gledalcem manjkate vi.

Po mojem so me malce tudi odpisali. Včasih sem si želel še kaj igrati. Za konec pogovora pa še to: kako poteka vaš vsakdanjik zdaj, ko vas, žal, ne vidimo več na odskem prizorišču? Kako se počutite v Gorici?

V Gorico sem hodil že pred veliko leti. Včasih sva z Bogdano ob poletnih počitnicah celo stregla v kavarni (oče Bogdane Bratuž je bil namreč lastnik slavne kavarne Bratuž v ul. Mameli, op. p.). Gorica je v redu mesto, kar se slovenske produkcije tiče, ima prav vse: dve dvorani, zборе, veliko delovanja.

Včasih me seveda spomini odnesejo v Dramo, v Celje, Maribor... V današnjem času preživljam "kmečko življenje" na Krasu. Tudi sam se ukvarjam z vinogradništvom, seveda v majhni meri, za sproti, teranček...

Kar pestro je, tudi ob vnučku. V Brdih imamo sorodnike. Včasih delam še kaj na radiu.

Zahajate v gledališče? Od časa do časa, največkrat sicer malce žalostno odhajam iz nje. Sem pa tja me kaj prevzame, velikokrat pa ne.

Odkrili so 100 Caravaggiovih najzgodnejših del

Strokovnjaki zatrjujejo, da so odkrili 100 najzgodnejših del italijanskega baročnega slikarja Michelangela Merisija, poznanega kot Caravaggio (1573-1610). O njih se je mogoče podučiti iz dveh e-knjig, ki sta izšli v petek. Knjigi sta dostopni v štirih jezikih.

Dela sta umetnostna zgodovinarja Maurizio Bernardelli in Adriana Conconi Fedrigolli odkrila med predmeti iz delavnice umetnika Simoneja Peterzana, pri katerem se je Caravaggio nekaj časa učil. Risbe in slike sicer hranijo v gradu družine



Sforza (Castello Sforzesco) v Milanu, v kompleksu, v katerem deluje več muzejev in kjer hranijo več različnih zbirk. Po ocenah strokovnjakov so vredne okrog 700 milijonov evrov.

"Nekako smo čutili, da je nemogoče, da Caravaggio za seboj ni pustil nobenih zapiskov in nobenih študij v delavnici umetnika, ki je bil tako slaven, kot je bil njegov učitelj", je dejal Bernardelli.

Bernardelli in Conconi

Fedrigollijeva sta pregledala več kot 1000 kosov iz zbirke del iz Peterzanove delavnice v gradu družine Sforza. Dve leti sta proučevala umetnikova dela po cerkvah in muzejih ter razvila metodologijo za identificiranje Caravaggiovih zgodnjih del.

Kot je dejal Bernardelli, vsak umetnik razvije lasten stil, ki je v skicah razločljiv skozi geste in tipe teles. Se se v njem zasidrajo skozi ponavljanje in se nato vlečejo skozi celotno njegovo ustvarjanje. Michelangelo Merisi da Caravaggio (1573-1610) je deloval v Rimu, Neaplju, na Malti in Siciliji. Razvil je značilen osebni slog z dramatičnimi svetlobnimi kontrasti in občutkom za podrobnosti. Kot predstavnik naturalizma v baroku je s svojim živim ustvarjalnim pristopom, tematičnim koloritom ter motiviko pretežno iz življenja preprostih ljudi vplival na poznejše umetnike, kot sta Rembrandt ali Velazquez.

Poslušajmo ... z branjem

Hiša – Skoraj poletje (Zkp Rtv, 2011)

Hiša je eden izmed najbolj osnovnih, prvinskih izrazov, nabito polnih simbolnega pomena, a tudi vsakdanjih odtenkov. Poznamo primere ljudstev in posameznikov, ki se, samovoljno ali pod prisilo, preživljajo na nomadski način, toda težko si predstavljamo tako življenje. Hiša oz. dom je ena tistih stvari, ki jih nenehno in v vsakem koraku iščemo, čeprav se delamo, da zmoremo sami. Pa ni tako.

Izbira takega imena za glasbeno skupino je drzna in hkrati preprosta stvar. Kakšne vratolomne skovanke, vendar. Poslušajte, kako zveni tole: Hiša.

Pravo ime je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja izbrala skupina glasbenikov, ki so po dveh desetletjih uspehov ostali zvesti drug drugemu in... svojemu imenu. Avtorska duša Andrej Guček (vokal, solo kitara, klavir, orglice), Vili Guček (bas kitara), Martin Koncilja,



(ritem kitara) in Iztok Pepelnak (bobni) so svoje prazračke postavili že leta 1981, a temeljni kamen Hiše je bil položen deset let kasneje. Skupina je lani proslavljala jubilej z novim CD/DVD izdelkom *Skoraj poletje* in s slovesnim koncertom v Cankarjevem domu, kjer so sodelovali izvrstni Boštjan Gombač, Jure Tori, Andraž Mazi in Žiga Golob. Izdelek obeležuje 20 let plodnega ustvarjanja, Deseta plošča za deset svežih studijskih skladb, ki jih plemenitijo video posnetki koncerta na oddaji Sobotna noč leta 1999 in nastopa v oddaji Glasbena ogrlica leta 2002. Album je najavil single *Dež*, katerega prvotno verzijo lahko slišite na akustičnem solo albumu Andreja Gučka *Temne zore*.

Ne morem mimo priznanj: nominacija za najboljšo debitantsko ploščo Zlata nota, dvakrat Zlati petelin (za najboljšo kompilacijo 2000 in ploščo v tujem jeziku 1997), pa še novinarske in festivalske nagrade. Njihova glasba je brezčasna, neodvisna od minljivih modnih muh ali osebnih okusov. Preprosta, pogosto akustična in bendovski zapakirana glasba, sloni na folk-rock akordih akustične kitare, ki razvijejo vso instrumentalno moč v električnih solajah in energični igrivosti bobnov. Vse to pa služi le v oporo besedilu, ki ga skupina Hiša prevaja v večglasno igro "alla" podalpski Crosby, Stills, Nash & Young. Zgodovinske skladbe, kot so Ledene ceste, Kompas srca in Neskončna pot, kažejo na poetično občutljivost zasedbe, ki razmišlja globoko in govori z besedami, ki so nam vsem sorodne. Vsak izmed nas je posebna zgodba, a kako smo si podobni! Dovolj je, da spregovorimo. Kozmični folk, pač.

Idealna plošča ob očičevalni moči burje ali bistrem večernem hladu. Priporočam!

Jernej Šček

S 3. strani

Igranju predan ...

Če se povrneva nazaj, kako pa je bilo z vašim sodelovanjem na radiu?

Nikoli nisem raziskoval, koliko radijskih vlog sem odigral, a gotovo jih je bilo kakih dvesto, tristo ali še več. Spominjam se neke anekdote. Neki režiser iz Kopra, pol Italijan pol Slovenec in Hrvat, Anton Marti, je veliko režiral tudi na televiziji, bil je "instinktivec". Nekoč je o radijskih oddajah dejal, da so kot "closet papir": "Ena oddaja briše druga"! To so bili začetki televizije. Gari-li smo. Cel dan smo snemali, zvečer sem šel takoj v hotel, da sem vsaj urico lahko spal. Potem pa sem celo noč snemal. Zjutraj sem eno uro spal, ob sedmih pa sem šel k maskiranju. Med snemanjem, če je ostalo kaj časa, sem šel še na kakšno predstavo v Trst!

Film gotovo bolj izmuči kot gledališče. Pri filmu moraš sam napraviti vlogo, sam preštudirati, kako in kaj. Potem moraš vzeti snemalno knjigo, kajti snemajo se kadri, prizori, ki niso po vrsti. Snemal sem tudi v tujini: Parizu, na Dunaju, v Železni Kapli. Tu so igralca cenili. Tega prej nisem vedel. Ko sem prišel na snemanje, sem videl, da je na stolu pisalo moje ime! Čakalo me je vozilo. Pri nas v Sloveniji po koncu snemanja mi je organizator rekel: "Daj, Zvone, pelji domov še te statističe"! Glede televizije pa sem sedaj zelo razočaran. Nič ni na njej.

Ste morda kdaj sinhronizirali risanke?

Samo enkrat sem sinhroniziral samega sebe. Snemali smo film

Sončni krik z Boštjanom Hladnikom. Igral sem nekega malce čudaškega direktorja. Ker smo snemali zunaj in je bilo dosti šumov, sem pač moral sinhronizirati sebe. Takrat sem se tako potil kot še nikoli v svojem življenju! Ni šlo. Z veliko muko sem to opravil. Zato se potem nisem nikdar več spuščal v to. Nisem hotel nikoli več poskusiti česa takega. Ni mi bilo všeč.

Kaj pa mislite o kritiki in kritikih?

Včasih sem komaj čakal, da sem prebral kritiko. Potem pa sem bil do kritikov bolj kritičen. Dobri kritiki, kot sta bila France Koblar in Josip Vidmar, so napravili celo analize karakterjev. Veliko kritikov pa je na Trst gledalo kot na nekakšno obrobje. Še igralci so imeli tak odnos. Spominjam se na Potokarja, ko sva pred 50 leti snemala film *Tistega lepega dne* in mi je rekel: "Poslušaj, Zvone, jaz te gledam, gledam, a veš, da si ti kar v redu igralec. Ti bi moral priti v Ljubljano, da se malo rehabilitiraš"! Ljubljana se namreč konča pred Vrhniko!

Pa še malce provokativno vprašanje: gledališče ima še zmeraj smisel in vlogo v današnjem času vseh mogočih tehničnih vragolij?

Gledališče ima smisel. Ogromno bi moralo povedati v tem času



Kaj bi svetovali fantu ali dekletu, ki bi rada ubrala igralško pot?

Naj preizkusi najprej svoj talent; če ga gledališče zanima, naj le gre na Akademijo, mora pa predpostaviti, da ta poklic v slovenskih razmerah mu ne bo prinesel "profita". Zelo težko se bo prebijal skozi življenje, posebno zdel. Edino, če najde ves svoj smisel v izoblikovanju, ustvarjanju novih likov, vzdusij, če vidi tam perspektivo svojega življenja, potem pa naj gre in naj

Na zborovskem tekmovanju v Cantonigrosu

DVS Bodeča neža zelo prepričljivo do pomembnih uspehov

Sončna in vroča Katalonija je bila v prejšnjem koncu tedna eno od središč evropskega in svetovnega zborovskega petja. Tam se je namreč zbralo skoraj 50 zborov iz vseh celin na tradicionalnem zborovskem tekmovanju Cantonigros. Gre za malo mesto, ki leži približno 100 kilometrov severno od Barcelone, in kjer je podoba Katalonije nekoliko različna od tradicionalnih plaž Coste brave ali uživaškega duha katalonske prestolnice. Tukaj ni morja, pogled se bo prej ustavil na gričevnatem svetu, ki je sicer nekoliko odrezan

tradicionalna španska Las amarillas, ki jo je uglasbil Kanadčan Stephen Hatfield. Strokovna žirija je bila nad izvajanjem vrhovskih deklet očitno zelo zadovoljna: njihov nastop so namreč ocenili s 168,5 točkami. DVS Bodeča neža si je tako priborila drugo mesto, za prvouvrščenim zborom Magnificat Youth choir iz Budimpešte je zaostala za samo 0,5 točke, tretjevrščen zbor Grex vocalis iz Osla pa je pristal na 164 točkah. Zelo uspešno so dekleta z Vrha sv. Mihaela nastopila tudi na drugem tekmovalnem dnevu, ko je bil na vrsti še



od turističnih centrov, a je zato bolj tipično katalonski. Cantonigros pa je hkrati že tri desetletja ena od prestolnic petja. Vsako poletje se namreč že trideset let tam zbirajo zbori iz celega sveta na tekmovalnem festivalu, ki je zaradi heterogene prisotnosti v času vse bolj pridobival na ugledu. Ob tridesetletnici so ga letos preselili nekoliko južneje v večje mesto Vic. Letos se ga je udeležilo 43 zborov iz številnih držav. Med drugim so nastopali tudi pevski zbori s Kitajske, Argentine, Indonezije, Filipinov in seveda številnih evropskih držav. Letošnjega tekmovanja Cantonigros pa se je udeležila tudi dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha sv. Mihaela. Vrhovska dekleta pod vodstvom dirigentke Mateje Černic so se prijavila v dve kategoriji: v prvi so se pomerili ženski pevski sestavi, v drugem pa je bila rdeča nit ljudsko petje, tekmovali pa so lahko moški, ženski in mešani pevski zbori. Po nastanitvi na kraju tekmovanja v četrtek, 19. julija, je vrhovski dekliški sestav prvič nastopil naslednjega dne, v petek 20. julija. Šlo je za tekmovalni nastop v kategoriji ženskih zborov. DVS Bodeča neža je predstavila heterogen ter zgodovinsko in stilistično raznolik program. Ob obvezni skladbi sodobnega avtorja Miklosa Kocsarja (Salve regina) so namreč predstavila še renesančnega skladatelja Giovannija Luigija da Palestrina (Ave regina coelorum) ter nato ponovno posegla po sodobnejših melodijah: najprej je v tekmovalni dvorani zadel Zima, izpod peresa Lojzeta Lebiča, in ob sklepu še

spored z ljudskimi pesmimi. Vrhovska dekliška vokalna skupina je v tem kontekstu predstavila različne izseke iz slovenske ljudske zakladnice. Najprej so predstavile belokranjsko Na vrtu mi Javor zeleni, ki jo je uglasbil Jakob Jež, ščepec primorske melodičnosti so dodale z istrsko Dajte novici na kolač (Ambrož Čopi) ter sklenile s prekmurskim ritmom naprava Fčelica zleteila (Lojze Lebič). Doseženo četrto mesto s 128,5 točkami je bilo v močni konkurenci 17 zborov (številni so ljudske pesmi opremili tudi s koreografijami) pomemben uspeh: pred vrhovskimi dekleti so se uvrstili samo zbori Univerze s Filipinov s 136,6 točkami, Magnificat Youth choir iz Budimpešte (136) ter zbor Allegri Children's Choir (130,3). V obeh kategorijah je slovensko pesem zastopal tudi ženski pevski zbor Grudnove šmikle iz Železnikov. Mednarodna strokovna žirija je nastop DVS Bodeča neža ocenila zelo pozitivno. Posebej so pohvalili ulitost zvoka in dobro intonacijo, izpostavila pa je tudi muzikalost in prepričljivost izvedbe. Dirigentka Mateja Černic je ob teh priznanjih izrazila veliko zadovoljstvo: »Tako velik uspeh je odličen zaključek letošnje sezone. To je za nas po Naši pesmi v Mariboru že drugo tekmovanje letos. Mislim, da je uspeh tudi pošteno poplačal trud in dobro voljo, ki so ju v dodatne vaje in v podaljšano sezono vložila vsa dekleta«. Na vidiku so sedaj seveda poletne počitnice, a le do začetka nove sezone, ko bodo pevke čakali novi zborovski izzivi.

AC

Odkritje doprsnega spomenika Franca Jeze v Hajdini

Izjemen sin slovenskega narodnega občestva

V celoti objavljamo miselno bogat in pomenljiv nagovor, ki ga je imel pisatelj Boris Pahor v vasi Hajdina blizu Ptuja 22. junija 2012 na odkritju doprsnega kipa slovenskega pisatelja, časnika in publicista Franca Jeze (1916-1984). Slovesnost v Jezovem rojstnem kraju se je ujemala z izidom knjige, ki jo je izdala Slovenska matica z naslovom *In zgodil se je čudež*, s tekstom, vzetim iz Jezove brošure. / Ured.

Spoštovani občani in dragi prijatelji, z občutkom zadoščenja sem sprejel vabilo, da spregovorim ob tej slovesnosti, zadoščenja, da je počaščen, kakor si zasluži, velik sin slovenske domovine. Gre namreč za človeka, ki je poleg Jožeta Pučnika eden izmed redkih, ki je iz upora proti diktaturi zapustil državo, zato da bi kot svobodni človek deloval za demokracijo in za svobodno Slovenijo. Seveda svobodni človek, a kot apolid ter brez državljanstva obsojen na skromno življenje, ki mu ga je še grenila slovenska tajna policija z vplivom, ki ga je imela čez mejo na našo narodno skupnost. Jeza namreč ni hotel daleč v svet, želel je biti zraven dogajanja v Jugoslaviji, obenem pa biti tesno v sožitju z nami, ki smo po četrstoletnem fašističnem uničevanju našega jezika začeli na novo graditi renesanso naše kulture tako tržaškega kot goriškega življa. Že v prvih revijah, ki jih je Jeza izdal skupaj z demokratično usmerjenimi razumniki - bil je eden izmed osrednjih sodelavcev tednika *Novi list*, ki ga je uglasil dr. Drago Legiša -, je postavil osnovni zgodovinski prikaz, v katerem je ocenil osvobodilni boj kot prvo odločilno potrditev narodnega subjekta, kljub nesprejemljivim potezam partijskega početja kot zgrešeni poziciji nasprotnega tabora. To modro in odresno stališče, ki je jugoslovansko Slovenijo

postavljalo kot zmagovalko drugega svetovnega konflikta in spopada, je nudilo, tako je verjel, možnost še nadaljnjega razvoja, to je samostojnost slovenske državnosti.

Dosegi tega cilja so bili posvečeni vsa leta, vsi meseci v letu, vsi tedni in dnevi Jezovih Studij in spisov, za objavo katerih je šel pri služenju honorar za kak prevod ali

1990, ko se je pojavila demokracija na Slovenskem.

Bila sva podobnega mišljenja, jaz sem zagovarjal nastanek konfederacije, ker sem se bal (in se bojim) sosedov, Jeza pa je bil tudi za neke vrste konfederacijo, a samo kot odskočno desko za samostojnost. Oba sva upala, da bodo komunisti postali bolj samostojni, ko bodo ugotovili, da je narod za to - in te-



Boris Pahor in Franc Mlakar

radijsko igro.

Za objavo spisov in političnih brošur pa ni zadostovalo, da jih je oddal kakemu uredniku, ampak jih je moral kot samostojen mislec namreč izdati v samozaložbi, kar pomeni, da oddaš tekst stavcu, ki je doma v slovenskem jeziku, in potem tiskarju, ki ni nujno slovenski človek: za vse operacije tiska mora torej poskrbeti sam.

Vse to omenjam, ker je bilo pred iznajdbo računalnika in novega tiskarskega sistema vse početje zahtevno, stavec je namreč tekst vli v svinčene vrste, iz katerih je bila potem sestavljena stran. No, in ravno pri tem opravi, pri oddaji spisa stavcu sem se z Jezo večkrat srečeval, ko sem izdal revijo *Zaliv*, kar je trajalo 24 let do leta

daj se bo zgodil čudež, je napisal v enem izmed svojih zadnjih brošur *Jeza* v preroškem duhu.

Njegova izredna podoba prihaja še bolj do izraza, če upoštevamo, da je ta slovenski Mazzini, zagledan v pristo slovensko državo, medtem ko je čakal, da bi zgodovina dozorela, bistveno sodeloval pri kulturni rasti obmorske Primorske, ki je z novim gledališčem, dnevnikom in založniškimi podjetji zmeraj bolj krepila svoj kulturni potencial. Vsekakor lahko rečemo, da imajo ocene predstav in knjig, ki smo jih v tistih desetletjih izdali, za podpis Jezov psevdonom in kasneje tudi njegovo pravo ime. Tega se takrat tako jasno nismo zavedali, čeprav smo cenili njegove sodbe, razode-

lo se nam je, ko je Jeza utihnil in tiho odšel.

Poleg te že zelo bogate bere moramo še vzeti v poštev vse Jezovo samostojno knjižno delo. Najprej njegovo knjigo o Dachau, kjer priča o svojem taboriščnem življenju s pisateljskim peresom in zrelo pripovedjo, s katerima si zasluži postumno častno mesto med pisci slovenske književnosti. O vsem drugem bo treba še preveriti, kaj vse je nastalo poleg romana o povrnjencu iz taborišča, novel in fantastičnih spisov, tako da se človek čudi, kako je vse to fizično zmogel.

Tako če vzamemo v poštev celoto njegovega delovanja, njegove inženirske skromne doprinose za družino in hčerkino Solanje, ugotovimo, da je šlo za izredno skromno življenje v resnici in duhu tistega krščanskega socialstva, katerega vidni predstavnik je bil Edvard Kocbek z revijo *Dejanje*, ki je nastala po razhodu zaradi objave eseja Premišljevanje o Španiji. Jezov brat je pisal v *Dejanje* in bi verjetno tudi Franc, ko ne bi zaradi začetka upora revija utihnila. Zaradi pripadnosti temu gibanju si je Jeza zaslužil ovadbo in Dachau kakor številni drugi, katerim so organizirani protikomunisti očitali samo to, da niso bili z njimi. Zgodilo se je tako tudi podpisu.

Franca Jeza je ves potek najprej predvojnega razhajanja, dogajanja med bojem in razvojem po koncu vojske doživel sam in ga zato podaja v zbranih spisih, ki jih zdaj imamo po zaslugi hčerke Eveline in Draga Jančarja, ki je delo sprejel kot vredno Slovenske matice. Tako danes dobimo pravzaprav izredno pomembno pričevanje, ki bo za marsikoga odkritje, vas Hajdina je počaščena z njegovim imenom, njen sin pa je na slovesnosti dobil doprni kip. Gre torej, spoštovani in dragi prijatelji, z ene strani javna zahvala in počastitev izjemnega sina slovenskega narodnega občestva, z druge pa za zgled današnji družbi, ki išče samo korist in pozablja na skupno dobro, za družbo, ki bi se morala sramovati svoje klavrne sebičnosti tudi ob podobi človeka, ki je za svojo svobodno državo dal zadnjo celico svojega telesa in zadnji vinar skromnega honorarja.

Boris Pahor

JOLKA MILIČ

TUJI PESNIKI O NAŠIH KRAJIH IN LJUDEH

Umberto Saba

KAVARNA TERGESTE

Kavarna Tergeste, ob tvojih belih mizah pijanec ponavlja svoje delirije; sam pa na njih pišem svoje najbolj vesele pesmi.

Kavarna tatov, brlog razuzdank, ob tvojih mizah sem muke pretrpel in si v trpljenju zoblil novo srce.

Mislil sem: Ko se bom dodobra naučil smrti in niča, ki si ga v njej prerokujem, mi bo sploh poplačano, da sem živel?

Velikodušno si ne upam, da bi se hvalil; če pa je rojstvo napaka, še do svojega sovražnika bi bil bolj prizanesljiv za še večjo krivdo.

Ljudska kavarna, kjer sem nekoč skrival svoj obraz, te zdaj ves radosten gledam. Saj ti pobotaš italijana in slovenca*

pozno ponoči, okrog tvojega bilijarda.

* Saba sicer piše slavo (slovan), a takrat so v Trstu tako imenovali le slovence.

O avtorju

Umberto Saba (Saba je psevdonom, njegov resnični priimek je Poli) je bil rojen v Trstu leta 1883, umrl pa je v Gorici leta 1957. Potem ko je doštudiral in v Salernu odslužil vojaški rok, je v Trstu oprl malo antikvarično knjigarno. Leta 1903 je izdal svoj pesniški prvenec z naslovom *Il mio primo libro di poesie* (Moja prva pesniška zbirka). Tej so sledile: *Poesie* (Pesmi), 1911; *Coì miei occhi* (S svojimi očmi), 1912; *La serena disperazione* (Vedri obup), 1920; *Cose leggere e vaganti* (Lahne in blodeče stvari), 1920; *L'amorosa spina* (Ljubezenski trn), 1921; *Preludio e canzonette* (Preludij in

pesmice), 1923; *Cuor morituro* (Umirajoče srce), 1926; *Preludio e fughe* (Preludij in fuge), 1928; *Parole* (Besede), 1934; *Mediterranee* (Sredozemske), 1947; *Uccelli - quasi un racconto* (Ptice - skoraj povest), 1950-51. Verjetno sem spregledala kakšen naslov. Vse te zbirke skupaj zbrane so se počasi in druga za drugo prelivala v njegovo Pesmarico oz. *Il Canzoniere*, ki je postajal postopoma zajetnejši in doživel tudi popravke in izboljšave. Najmanj štiri pesmarice so izšle že za njegovega življenja, še nekaj pa po njegovi smrti. Leta 1961 je bila zajeta v njej že vsa njegova pesniška produkcija. Leta 2008 je tržaška založba Mladika izdala dvojezično moj izbor Sabovih pesmi - po Einaudovi antologiji *Il canzoniere* (Pesmarica) iz leta 2004) - z naslovom *Bevo quest'aspro vino / Pijem to trpko vino*, vanjo sem vključila kar veliko pesmi, ki tako ali drugače zadevajo nas, slovence. Že naslov je vzet iz pesmi *Contovello / Kontovel*. Veliko pesmi je posvetil svoji devinski dojilji Pepi (Jožefi Gabrovič por. Sabac), na katero je bil do njene in svoje smrti naravnost sinovsko silno navezan. V neki pesmi (*Campionessa di nuoto / Prvakinja v plavanju*) govori o mladi, prikupni in izvrstni tržaški plavalki iz Barkovelj, ki je bila v tridesetih letih članica državne reprezentance, od nas pa dolgo pozabljena, dokler ni leta 2010 v Prim. dnevniku (6. julija) obudil nanjo spomin Bruno Križman in dodal k zapisu še Sabovo pesem v italijanščini, revija *Kras* v števil. 103/104 istega leta pa je plavalki Ivici Škerlj posvetila več strani in dodala tudi pesem v slovenskem prevodu. Gornji prevod je vzet iz že omenjene dvojezične antologijske zbirke *Bevo quest'aspro vino / Pijem to trpko vino*.

P. S.: Glede z malo pisanih italijanov, slovencev in slovancev, jaz jih namerno pišem z malo začetnico, da je čim manj velikih črk v povedih, saj so čisto odvečne. Tudi italijani so jih nekoč pisali z veliko, ko sem jaz hodila v njihove osnovne šole, so bile obvezne kot še vedno pri nas, po vojni manj obvezno, le fakultativno, kasneje vse bolj z malo, velike so kar kopnele, a lingvisti dopuščajo, da kdo piše z velikimi, in že to marsikomu pove, v katera leta sodi njegova italijanščina.

Prevod iz italijanščine in beležka o avtorju Jolka Milič



GK Rupel gost gospodarskega foruma

Snovati moramo nove ideje

Predstavniki gospodarskega foruma slovenske manjšine v Italiji so se v petek, 20. julija, sestali z novim Generalnim konzulom Republike Slovenije dr. Dimitrijem Ruplom. Srečanje, ki je bilo na sedežu Slovenskega deželnega gospodarskega združenja v Trstu, je bilo informativna značaja: na tak način dr. Rupel nadaljuje niz sestankov, da bi približe spoznal dejavnike manjšinske organiziranosti v deželi FJK. "Posebno pomembno se mi zdi, da obstaja danes velik interes za sodelovanje med Slovenijo in njenimi obmejnimi gospodar-

tem obmejnem pasu", je dejal. Glede prisotnosti ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmile Novak na petkovem sestanku v Praprotnu v zvezi z zadevo Proseka je GK dr. Rupel dejal, da slovenska vlada na tak način izkazuje svoje zanimanje, "da se ti odnosi dvignejo na najvišjo raven". Srečanja so se udeležili predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, Ivo Korva kot gospodarski izvedenec SSO, Boris Peric kot predsednik Finančne družbe KB1909, ravnatelj ZKB Aleksander Podobnik, Robert Fran-



Foto IG

skimi dejavniki ter s Furlanijo Julijsko krajino. Ta prostor je namreč zelo dinamičen. Slovenski Trst utripa kar močno in koristno. Podjetjem in ostalim ustanovam sicer že pomagamo, včasih pa pogrešamo neko večjo vzajemno informiranost glede posameznih gospodarskih dejavnosti. Na tej podlagi bomo v prihodnje reševali še odprte probleme: to bomo počeli z novimi idejami, ne pa z obrambnimi potezami", je dejal slovenski diplomat. Taka prizadevanja se ne smejo khati ravno v tako kočljivih gospodarskih okoliščinah. "Odprti moramo biti novim izzivom: v tem vidiku smo se strinjali, da je še posebej pomembno črpanje sredstev Evropske unije za razvoj krajevnega gospodarstva in kmetijstva na

dolič v zastopstvu goriškega SDGZ, predsednik SDGZ Niko Tence in ravnatelj Združenja Andrej Šik. Ta je na koncu sestanka pojasnil, da gospodarski forum vključuje osem oseb, ki zastopajo ključne gospodarske dejavnike našega zamejskega prostora (nekateri so med drugim vključeni v SDGZ) in predstavniki manjšinske civilne družbe. "Tako zasnovana sredina ima nalogo, da spremlja gospodarske premike na področju FJK in da evidentira ključne poteze, ki lahko slovenski narodni skupnosti služijo za strateško načrtovanje svoje prihodnosti. Mednje sodi na primer trenutna obravnava tržaškega občinskega prostorskega načrta in vprašanje prosekarskega", je dejal Šik.

IG

PRAPROT IN ZGONIK Pomemben ministrski obisk

Čezmejna zaščita za teran, za prosekara pa še težave

Obisk kmetijskih ministrskih delegacij iz Rima in Ljubljane na Krasu odpira, tako upajo vinogradniki, nove scenarije za razvoj vinogradništva in turistične ponudbe. V petek, 20. julija, so se na domačiji Škerk v Praprotnu na namenski konferenci zbrali predstavniki kraških vinogradnikov z obeh strani meje, delegaciji italijanskega ministrskega urada za razvoj kmetijstva in kakovost živil ter direktorata za kmetijstvo pri slovenskem ministru, v kateri so bili prisotni tudi predstavniki Kmetijskega inštituta Slovenije. Na sestanku, ki ga je organizirala in vodila senatorka Tamara Blažina pa sta bila prisotna tudi ministrice za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak in generalni konzul republike Slovenije v Trstu Dimitrij Rupel. Po uvodnih besedah sen. Blažineve sta mnenje vinogradnikov na Krasu in njihovo voljo, da pride do oblikovanja čezmejne znamke o zaščitenem poreklu za teran predstavila dr. Miran Vodopivec in Sandi Škerk, ki je orisal poglede vinogradnikov s Tržaškega in Goriškega. Oba sta potrdila, da so vinogradniki na skupnem sestanku uskladili poglede in potrdili skupno namero, da pripravijo vse potrebno, da bi v najkrajšem možnem času prišlo do takega čezmejne zaščitenega porekla. Sestanek pa je bil tudi priložnost, da je Klemen Lisjak, ki deluje v Kmetijskem inštitutu Slovenije, orisal razčlenjeni načrt Agrotour za promocijo terana in kraškega pršuta ter skupne čezmejne hotelske ponudbe kmečkih turizmov na Krasu, ki so ga pripravili v okviru Interreg projekta Italija Slovenija 2007-2013. Gre za temeljit načrt, pri katerem so sodelovali tudi univerze iz Trsta, Nove Gorice in Vidma ter vinogradniki, člani obeh konzorcijev, ki delujeta na ozemlju v Italiji oz. v Sloveniji. Iz povedanega je bilo povsem jasno, da je Kras ge-

ografsko enotno območje s skupno zgodovino in kulturno dediščino.

Pred kratkim imenovana vodja direktorata za kmetijstvo Republike Slovenije Martina Bavec je zato zelo pozitivno ocenila ta načrt in namen čezmejnega poimenovanja ter zagotovila popolno podporo tema pobudama s strani slovenskega ministrstva za kmetijstvo. Dodala je, da jo zlasti veseli, ker gre za daljnoviden razvojni načrt, ki bo lahko še dolgo učinkovito pomagal k rasti kraškega vinogradništva in turistične ponudbe v tem prostoru ter da bo ministru za zgled ob pripravah za oblikovanje slovenskih predlogov v evropski finančni perspektivi za naslednje obdobje.

Visoka predstavnika urada za razvoj kmetijstva in kakovost živil iz Rima, se pravi direktor Sanna in odgovorni za vinogradniški sektor Luca Lauro, sta zelo pozitivno ocenila sodelovanje proizvajalcev terana z obeh strani meje. Lauro je dejal, da gre za projekt, ki pomeni veliko novost tudi na ravni Evropske unije, da pa evropski normativi to možnost čezmejnega skupnega zaščitenega porekla že predvidevajo in da zaradi tega ne bo večjih težav, če bodo vinogradniki v kratkem času predložili na pristojne urade ustrezno usklajene pravilnike, ki jih morata prej odobriti ministrstva obeh držav, da lahko nadaljujejo svoj postopek v Bruslju. Oba sta tudi pozitivno ocenila predstavljeni interreg projekt Agrotour.

Pomen srečanja potrjuje tudi prisotnost ministrice Novakove, ki je v svojem posegu poudarila skrb ministrstva, ki ga vodi, za kulturno in gospodarsko samo-

bitnost Slovencev, ki živijo izven meja matične domovine, ter da bo ministru, ki ga vodi, tudi v prihodnje skrbelo, da bo okrepilo gospodarsko sodelovanje, tudi v primarnem sektorju, med zamejstvom in domovino.



Foto Kroma

Medtem ko je bilo vprašanje terana obravnavano na pozitiven način, je usoda spoštovanja protokola o meddeželnem poimenovanju zaščitenega porekla za vino prosekco doc bolj zapletena. Na sestanku v zgonski enotki so Sanki Škerk kot predstavnik vinogradnikov, deželni svetovalec Gabrovce, Kocijančič in Tononi, ki so podpisniki zakonskega osnutka za spoštovanje protokola o prosekcarju, Igor Dolenc kot zastopnik Pokrajine Trst, občinski odborniki za kmetijstvo tržaške, devinsko-nabrežinske in zgonske občine, zastopniki Kmečke zveze in Zveze neposrednih obdelovalcev ter predsednik Tržaške trgovinske zbornice in še zastopnik malih lastnikov prosekkega brega zastopnikoma italijanskega ministrstva zelo jasno orisali stanje in razočaranje nad deželnim odborništvom za kmetijstvo. To, vse od umika priziva in podpisa protokola spomladi leta 2010, kljub masterplanu za možen razvoj kmetijstva na Kra-

trenutno znajde v zanki splošnega varčevanja, ki ga odreja Montijeva vlada. Kakorkoli bi kazalo v sedanjem, sicer ne posebno ugodnem času vzpostaviti bolj konstruktiven odnos z Deželno.

Ob koncu celodnevne pogovore so bili kraški vinogradniki zadovoljni, predvsem ker je italijansko ministru izkazalo veliko pozornost in pripravljenost obravnavati to problematiko, ki gotovo ni lahko rešljiva, saj je vezana tudi na vrsto težkih vinkulacij, ki jih predvidevajo urbanistični načrti in omejitve raznih naravovarstvenih normativov, ki močno omejujejo kakršenkoli poseg na teritoriju. Vtis, ki si ga je človek lahko ustvaril in ki prevladuje med vinogradniki, je tudi ta, da bo mogoče z vztrajnim in soglasnim vzemanjem za uresničitev obljub, predvsem pa z delom v vinogradih, prodreti tudi na ravni pristojnih institucij in doseči spoštovanje danih obljub.

MT

Slovensko stalno gledališče

Ob koncu sezone 2011/2012 na festivalu Kluže pri Bovcu

Slovensko stalno gledališče je končalo sezono 2011/2012 v petek, 20. julija, ko je sodelovalo pri odprtju Festivala Kluže (20.-22. julij) z dokumentarno dramo Kobarid '38 – Kronika atentata avtorja Dušana Jelinčiča v režiji Jerneja Kobala.

Dušan Jelinčič je z dramo želel "prikazati dilemo o junaštvu in žrtvovanju za domovino, opisati zgodbo velikega idealizma, moralni in človeški vidik nekega upora, ki ga še danes nekateri označujejo za terorističnega in mu tako odtegujejo pomen in etični naboj". Snov drame je neizvedeni atentat na Benita Mussolinija ob njegovem obisku v Posočju 20. septembra 1938. Ko bi Ducejeva limuzina privozila v Kobarid, bi moral tigrovec Franc Kavs pristopiti k njej, aktivirati bombo in se razstreliti skupaj z italijanskim voditeljem. Do tega pa ni prišlo. Zakaj se je Kavs premislil? Ni hotel žrtvovati nedolžnih otrok na osrednjem trgu v Kobaridu? Mu je bilo nenadoma žal svojega življenja? Je bilo odločilno dejstvo to, da je njegova mačeha zadnji trenutek odkrila skriti načrt? Je mogoče v načrt posegla angleška varnostna služba, ki je atentat odsvetovala? Resnica bo po vsej verjetnosti ostala skrivnost in namen drame ni odgovoriti na vsa odprta vprašanja, ampak postaviti v jasnejšo luč duha časa, predvsem namene, ideologijo in like organizacije, ki je vredna poleg znanstvene tudi literarne obdelave.

Pri predstavi so sodelovali režiser Jernej Kobal, scenograf Darjan Mihajlovič Cerar, avtor izvirne glasbe Miha Petric in oblikovalec videa Antonio Giacomini. V vlogah tigrovcev so nastopili Romeo Grebenšek (Danilo), Luka Cimprič (Just), Primož Forte (Franc), Maja Blagovič (Mačeha) in gostje Matija Rupel (Ferdo), Žiga Udir (Borut) ter Elena Husu (Brigita).



SSG-TSS Foto Agence Diva

Marijanišče na Opčinah

Počitniški oratorij z bogato vsebino

Po koncu šolskega leta imajo otroci veliko časa. Ponuditi mladim delovne in smiselne počitniške dneve je tako za starše kot za vse, ki skrbijo za mlade, veliki izziv. V nasprotnem primeru mladi izgubijo ritem življenja, se predajajo brezdelnosti, enostavno ne vedo, kaj početi. Dolgočasje polni njihove dneve, v katere stopajo gledanje televizije ali računalniške igrice. Že 15. leto pomaga mladim napolniti počitniške dneve z bogato vsebino tudi Marijanišče na Opčinah. V prvih dneh julija je tako ponovno zaživel Oratorij 2012. Letošnji poudarek je bil na osebnostni in duhovni rasti ob spoznavanju vrednot, ki pomagajo mladim pri osebni rasti in pri vključevanju v skupnost. V organizaciji g. Bedenčiča in pod vodstvom Damjana Košute

so se otroci zbrali 2. julija. O 8. do 17. ure so imeli resne pravne počitnice. Poseben poudarek je bil namenjen prav vrednotam in verskemu doživljanju preko vsakdanjih dogodkov. Preko

Veliko je bilo tudi iger, ki sta jih nudili športno in otroško igrice. Posebno fantje niso bili nikoli utrujeni za nogomet. Aljoša in Kristjan in seveda voditelj Damijan so dobro animirali in jih vodili. Poseben poudarek je bil tudi na novih športih: kako se igrata košarka, namizni tenis, šah.

Največje veselje pa je bilo kopanje v morju. Kombiji so nas pripeljali v Seljan. Zaradi velike vročine smo odhajali bolj

leto smo izbrali pohodni cilj. Lansko leto je bil na vrsti pohod na Slavnik. Zaradi vročine je padla odločitev, da gremo letos na pohod pod zemljo. Za vse je bilo enkratno doživetje, saj so bili v tej jami prvič. Posebno velik kanjon reke Reke in šumenje vode sta bili poleg čudovitih kapnikov doživetji, ki bosta ostali še dolga v spominu. Po dveh urah smo zopet ugledali beli dan, pojedli kosilo, se osvežili s sladoledom, naredili še zadnji sprehod na razglednik in že so nas kombiji odpeljali domov.

Z vremenom smo imeli izredno srečo. Le zadnji dan je ponagajalo, tako da nismo mogli izvesti vodnih iger. Že na začetku so otroci spraševali, ali bo kuhala gospa Albina. S svojo dobro kuhinjo nas je z veseljem razvajala. Zadnji dan ji je bila v pomoč tudi gospa Marija. Posebno doživetje je bilo zaključno bogoslužje.

Bila je iskrena zahvala, ki so jo otroci znali tako iskreno izreči. Ko so odhajali in se poslavljali, se je slišala samo ena prošnja. Zakaj ne še en teden?



zgodbe, petja, filmov in pogovorov smo oblikovali jutranjo uro in popoldanski sklepni del. Seveda ni manjkala niti preprosta molitev.

zgodaj in se tudi bolj zgodaj vračali. Tako je bilo še dovolj časa za dopolnitev programa. Višek letošnjega oratorija je bil izlet v Škocjanske jame. Vsako

POGOVOR Marko Milkovič

Ekopošast preti Opčinam

Javna dela se na področju vzhodnega Krasa že izvajajo: mednje predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovič uvršča namestitvev krožišča v središču Opčin, dela za prenovo cestne osvetlitve na predelu Dunajske ceste in

10 tisoč evri družbenega kapitala, predstavi načrt, ki je vreden 50 milijonov evrov. Lastnik lokacije oziroma dela področja, kjer je delavnica Laboranti v bližini openske vojašnice in nekdanje tovarne železniške postaje, pa naj bi bilo podjetje Antonio srl: sicer po naših raziskavah je tudi delno lastništvo tega podjetja pod vprašajem. Gre za neko vrsto verige po vzoru kitajskih škatel, le za to, da zadevi ne prideš do dna.

Načrt, ki mu že pravijo ekopošast, predstavlja več kritičnih elementov. Katere bi izpostavili?

Tak način pridobivanja energije ni dober zaradi več razlogov. Tudi etičnih! Dejansko bi za pogonsko gorivo

tamkajšnjemu naravnemu ravnotežju.

Trdijo, da je ta sistem obnovljiv vir za pridobivanje energije. Ne bi rekel, da je prav tako, saj je z ekološkega vidika negativen. Zakaj ne bi raje obnovili in podkrepili sedanja obstoječa sredstva za pridobivanje alternativne energije, denimo sončne panoje? Veliko pomislekov je načrt sprožil glede pretovarjanja surovine od izhodiščne lokacije do končne predelovalne tovarne. Da ne prištejemo k temu še same gradnje tako zahtevne termocentrale, ki bi v vseh vidikih škodila openskemu in kraškemu področju ter njegovim prebivalcem.

Občani so svoje mnenje zupali peticiji, ki jo je podpisalo 2306 oseb. Podprli so jo tudi predsednik pokrajinske skupščine Maurizio Vidali, sekcijske Slovenske skupnosti Repen, starši otrok krajevnih šol in Združenje za zaščito Opčin. Peticija našteva celo vrsto strokovno utemeljenih

sploh ne govorimo. Načrt termoelektrarne grobo posega v sedanje ravnotežje krajevnega ekosistema: od proizvedenih 72 megavatom toplotne energije bi je dejansko izkoristili le polovico. Dobra polovica bi se porazgubila v zraku. Recimo, da bi s to izgubljen polovico lahko energetsko zadostili potrebam skorajda vseh openskih gospodinjstev.

Kako pa bi pridobljeno energijo umestili v krajevno energetsko mrežo?

Nad tovarno Laboranti že obstaja zračna napeljava z zmogljivostjo 123 kilovatov, ki so jo doslej malo uporabljali. Žična visoka napetost je itak nevarna s takim zračnim sistemom, v primeru prenašanja pridobljene energije elektrarne pa bi se nevarnost še povečala. Tržaška pokrajina tako povečane energetske ponudbe sploh ne potrebuje, prej obratno, še preveč energije je na razpolago. Dejansko sodi zato načrt v energetski "biznis", ki koristi sredstva t. i. zelenih certifikatov: okrog tega posla se zbirajo veliki interesi. Občina in pokrajina sta se na zadevo odzvali negativno, sicer s skupima odgovoroma. Naša stališča pa smo vsebinsko ovrednotili, svojo analizo je temeljito prispeval tudi sponzoro zasnovan odbor domačinov.

Vsekakor sta se občina in pokrajina odločili, da bosta za načrt termoelektrarne sprožili postopek za deželno Presoj učinkov na okolje (VIA). To je najboljša obrambna poteza, ki jo lahko danes izvajamo, čeprav je odbor zahteval bolj borbeno držo z naše strani.

Ne smemo pozabiti, da načrtovana termoelektrarna meji na cono, zaščiten po predpisih Natura 2000. Če se vinkulacij Sic in Zps morajo držati naši kmetje, naj podobno velja tudi za ostale. Zahtevali smo tudi, da bi učinke na okolje preučili na višji mednarodni ravni, saj se zadeva dejansko dotika tudi čezmejne občine Sežana.

IG

Obvestila

Romanje v Maribor 20. avgusta letos ob 150-letnici smrti Bl. A. M. Slomška. Obiskali bomo tudi njegovo rojstno hišo. Vpisuje župnija Zgonik - tel. št. 040 229166. Pri vpisu akontacija 20 evrov. Lepo vabljeni na romarski izlet.

Svet slovenskih organizacij sporoča, da bo v mesecu juliju urad v Trstu zaprt ob ponedeljkah in petkih.

Knjižnica Dušana Černeta, Donizettijeva 3 v Trstu, obvešča, da bo v poletnem času odprta po tem urniku: ponedeljek, torek in četrtek od 8.30 do 13.00; sredo od 8.30 do 16.00; petek od 8.30 do 13.30. Poletni urnik velja od 18. junija do 9. septembra 2012. Za izjemne primere lahko pokličete na tel. št. 040-662407.

Iščem hotel za nakup od Trsta do Benetk, v zahodni Sloveniji ali Istri. Zaželeno v obratovanju, do vrednosti 15 milijonov evrov. Tel.

Darovi

V spomin na Darinko Živic Cusina darujeta hčerki Neva in Nerea 200 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu daruje Grazia Gerdol 50 evrov v spomin na g. Vilija Žerjalo.

V spomin na moža Bertota daruje žena Grazia 50 evrov za kapelico Kraljice miru na Katinari.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Marjanca Prosen 20 evrov; za misijonarja Ernesta Saksido - Benetk: N. N. iz Boršta 20 evrov; za misijonska vozila (MIVA): F. V. 50, A. K. 20 in N. B. 10 evrov. Darove lahko nakažete tudi preko Banke: IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan via Cordaroli 29 34135 Trst

ANDREJA ŠTUCIN in IZTOK CERGOL

sta v soboto, 21. julija, v župnijski cerkvi v Idriji skupni partituri napisala nov stavek.

Da bi jih na skupni življenjski poti ustvarila še veliko in to večglasnih, jima vošči

ZCPZ - Trst

S 1. strani

Žal se stališča...

To je v uvodnem delu razprave odprte seje urbanistično-okoljske občinske komisije izpostavil njen vodja, občinski svetnik SEL Maurizio Rozza. "Naša presoja se ne spušča v polemiko glede strateške prednosti celotnega načrta 5. koridorja, po načelu za ali proti. Mnenje, ki smo ga izrekli preprosto potrjuje negativne učinke, ki bi ga ta poseg imel na občinskem področju, zlasti v zvezi z onesnaževanjem podzemnih vodotokov Timave, ki zagotavljajo vodno oskrbo našemu območju in tudi bližnji Sloveniji", je dejal in spomnil, da imajo občani možnost ugovarjati načrtu vse do 19. avgusta. V razpravo je nato posegel Gian Carlo Pastorutti, glasnik komiteja, ki se v južni Furlaniji bori proti gradnji hitre železnice. Podčrtal je, da pristojni korenito spreminjajo že predstavljeni načrt, saj je v novi različici zmogljivost trase veliko bolj okrepljena v primerjavi s prejšnjo: glede na to spremembo ne se mora najbrž spremeniti tudi preostali odsek trase do Ronk. Zakaj torej sprašujejo občine za mnenje v zvezi z načrtom, ki je bil skorajda v celoti spremenjen, vprašuje Pastorutti. Študija obenem ne vsebuje stališča speleoloških izvedencev: načrt namreč, ki tako korenito posega v kraško geografijo, si te pomanjkljivosti ne sme dovoliti. To je bilo stališče Furia Premianija, zastopnika tržaške Speleološke federacije. Poudaril je, da je s speleološkega vidika do danes znanih le 10 odstotkov našega ozemlja. Izop 9-kilometrskega tunela bi potemtakem zaradi sestave kraškega podzemlja postal še bolj rizičen. Vrtanje tunela avtocestnega odseka od Katinare do Padrič je jasno pokazalo, da se jame na Krasu nahajajo ob vsakem koraku. Premianija skrbijo že sama namestitve gradbišč v okolici Nabržine in negativni učinki izkopnih del za kraški ekosistem. Inženir Alberto Ballarini je v imenu krajevnega odbora iz Cerovelj opozoril, da so strokov-

jaki RFI (Rete ferroviaria italiana) pri tem načrtu uporabljali enaka geološka merila za nižinska in kraška območja, kar se bo pri prenašanju seizmoloških valov ob vožnji vlakov še kako poznalo na strukturi gospodinjstev. Predsedniku Kmečke zveze Francu Fabcu ne gredo v račun dvojna okoljska merila, ki jih dežela Fjk ima po eni strani glede zaščite kraškega območja (v sklopu predpisov Natura 2.000), po drugi pa do takega zahtevnega načrta. Simone Napolitano je v imenu komiteja Rilke za turistično promocijo občinskega območja spregovoril o neskladnosti med turističnim poslanstvom kraškega področja in projektom visokohitrostne železnice. V zastopstvu odborov proti hitri železnici v Venetu je Paolo De Toni seznanil občinstvo s pismom, s katerim izredni komisar za hitro železnico v Venetu Bartolo Mainardi dejansko priznava, da je načrt, ki so ga pred nekaj tedni poslali občinam brezpredmeten, saj je že zastarel. De Toni zato celotno afero razlaga kot igro velikih lobijev, ki imajo na raznih nivojih (vse do EU) interes za čimprejšnjo odobritev preliminarnega načrta, čeprav za gradnjo nove železniške trase itak ni denarja. Še najbolj pa je na javni razpravi občinske komisije, ki so se je udeležili predstavniki večine in opozicije, občinski odborniki in deželni svetnik SSK Igor Gabrovac in veliko število občanov, odjeknila novica o stališču tržaškega župana in njegove ekipe. Karlo Grgič, predstavnik Agrarne skupnosti, se je zahvalil devinsko-nabrežinski upravi za informacije, ki jih nudi glede železnice: takega odnosa ni najti na tržaški občini. Župan Cosolini je namreč sklep o železnici že poslal v presojo rajonskim svetom, zadnjo besedo pa bo imel občinski svet. Tržaški občinski odbor je družbi RFI sicer postavil vrsto dokaj strogih urbanističnih, okoljskih in geoloških pogojev za novo železnico: ta podatek pa ni omilil občutek grenkobe Nabrežincev.



Foto IG

tramvajske remize. Dokaj skeptičen pa je do poskusa obnavljanja kraških vodnjakov (Štirna na Padričah je taka, kakor bi nanjo streljali): slabo izvedena dela – trdi Milkovič.

Rajonski svet zahodnega Krasa je zaskrbljen zaradi načrta hitre železnice in zadnjih premikov v zvezi s tem na občini Trst. Milkovič potrjuje, da je SSK proti. Stališče tržaškega občinskega odbora in Demokratske stranke pa je nasprotno.

"Kaže, da nam hočejo vse največje projekte nalašč podtakniti na Tržaškem: poleg hitre železnice in uplinjevalnika sedaj tudi termoelektrarno na biomaso, ki naj bi jo zgradili pri nas na Opčinah". Vse delajo, da ne bi ovrednotili kraške narave in njene vinogradniške in kmetijske dejavnosti.

"Projekt prihaja iz Italije, Rima, točneje iz Beneventa. Predlagatelj je za podjetje IIT, ki so ga nalašč ustanovili prav za ta načrt. Vprašljivo je že samo dejstvo, da podjetje, ki razpolaga s pičlimi



Foto Kroma

uporabljali surovino, ki sodi v prehrabeno industrijsko proizvodnjo. Obenem so območja Afrike, ki jih uporabljajo za nasade rastlinskega olja, razlašena na račun domačega prebivalstva, ki bi jih drugače uporabljalo za lastno preživetje. Gre za veliko okoljsko in družbeno škodo, saj sežigajo tropske gozdove, da bi namestili plantaže palm, ki so tudi manj primerne

pripomb k termocentrali, ki naj bi letno porabila okrog 60 tisoč ton palmovega in drugega rastlinskega olja.

Podpise sta zbirali Demokratska stranka in stranka Slovenske skupnosti, čeprav se je zdelo, da vsa zasluga pripada le DS. Dodaten problem je lokacija sama zaradi ozkih cest, ki bi povečal promet težko prenesla: da o izpušnih plinih tovarnjakov

KNJIGARNA LA FENICE Jelinčičev Umor na K2 v italijanskem prevodu

Več kot golo opisovanje gora

Glede na to, da je novinar in pisatelj Dušan Jelinčič, ki se posveča plezanju in alpinizmu, najbolj prevajan slovenski pisatelj v italijanščino, je še vedno premalo poznan pri širši skupnosti. Bralci mu po navadi pripisujejo knjige z gorsko tematiko, a ne piše samo o tem. Medtem ko se v prejšnjih njegovih romanih odraža biblijska tema, je v knjigi, ki je komaj izšla pri turinski založbi Vivalda, najpomembnejši zbirki italijanske planinske literature I Licheni - Lišaji, v ospredju tema dobrote in krivde. Dogajanje je tako speljano, da je bralec kar naprej na trnju, junaki so podrobno opisani, a nikoli v črno-beli tehniki. Tako je literarni kritik Luigi Urdih v tržaški knjigarni La Fenice predstavil roman Dušana Jelinčiča Assassinio sul K2.

V romanu spoznamo, kaj se dogaja ob vznožju, v višinah K2-ja in baznih taborih, saj zna avtor kot vrhunski alpinist in svetovni popotnik svoje življenjske izkušnje tako približati bralcu, da mu postane še tako oddaljen kraj domač. Glavni junaki so alpinisti z

vseh koncev sveta, velik pomen pa imajo skrivnostne šerpe. Prav njim je Jelinčič v svojem delu namenil pomembno mesto, saj so šerpe "neprecenljivi, brez njih bi se nihče ne povzpeli niti na osmetisočak". Prisotnim je avtor razkril svoje poglede na večino pisateljev - alpinistov, ki se bralcu prikazujejo kot izredni junaki, nikoli pa ne napišejo niti besede o konkretni pomoči šerp. Jelinčič je hotel "prikazati resnico, saj pravi junaki so šerpe, alpinisti pa le povprečneži". V resnici ne obstajajo izjemne osebe, ki osvajaajo vrhove; to so le navadni ljudje, je napisal Paolo Rumiz v uvodni besedi.

"Zanimivo je, kako prepričljivo in spretno se avtor igra s to zaprt skupino alpinistov, v katero ne more nihče vstopiti, a niti izstopiti iz nje", je bil mnenja Luigi Urdih, ki je nato povabil tudi založnico Rito, da zaupa bralcem, kako je potekalo delo s knjigo. Rita je mnenja, da Jelinčič deli z bralci nekaj višjega,

pomembnejšega kot le opis gora. Ker je zelo eklektičen pisatelj, piše dobre knjige. Tudi njo je očaral opis šerp, ki so z mnogih vidikov bolj napredni od nas. Tudi avtor romana je dodal, da živi- jo neko dvojno življenje, saj



Foto DPD

stanujejo še vedno v hišah iz blata, skupaj z živalmi, v odpravah pa so edini, ki imajo računalnik s sabo v baznih taborih, znajo najmanj štiri jezike in se čudovito znajdejo v vsaki, še tako brezupni okoliščini, saj so pravi intelektualci in strokovnjaki svo-

jega področja.

Od leta 1986, ko je Dušan Jelinčič kot prvi alpinist iz Furlanije Julijske krajine osvojil Broad Peak, leta 1990 pa se povzpel na Everest, so se gore zelo spremenile. Danes si lahko vsak privošč v zvezi na Everest, tako da plača petdeset tisoč evrov taks in dva- jset tisoč evrov šerpe, ki mu nosijo nahrbtnike, kuhajo, postavijo šotor in te na svojih ramenih privedejo na vrh. To so vse bolj razširjene turistične naveze.

Avtor se v romanu predstavlja kot večš pripovedovalec, ki tke odnose med junaki z umori ter tehničnimi podatki plezanja v prepričljivo celoto, kar daje romanu, kljub posebnim zgradbi izven kalupov, gladko in napeto strukturo kriminalke. Ob koncu je

Jelinčič zaupal svoje načrte (400 strani obsežen roman o študentu, ki mora umoriti Chomskija; predstavili ga bodo letos v Ljubljani) in sanje: da bi se posvetil pisanju romanov in pri tem dosegel število petdeset...

Metka Šinigoj

V Terskih dolinah in Kanalski dolini

Začetek poti za dvojezične in trijezične šole

Materin jezik je naša duša, šolanje v njem pa pravica in dolžnost. Slovenci v Italiji na tej postavki gradimo identiteto svojih sinov in prihodnost naše skupnosti. Na Tržaškem in Goriškem smo na tem področju kljub krčenju ravnateljstev in vprašanjem, ki zadevajo jezik in narodnost, že desetletja na dobrem. Na Viden-

tom Molinarom ter z generalno direktorico deželne šolskega urada Danielo Beltrame. Odbornik Molinaro je potrdil upoštevanje izobraževalnega predloga, ki so ga pripravile občinske uprave Terskih dolin in Kanalske doline. "Sedaj ni mogoče preoblikovati v dvojezične oziroma trijezične šole obstoječe izobraževalne ustanove v občinah Tipana, Bardo,

Beltramejeva se je zavezala za rešitev ekonomskih in kadrovskih problemov, ki bodo obravnavani na srečanju s predstavniki didaktičnih ravnateljstev.

"Pozitivno gledamo na možnost, da bomo lahko že od septembra dalje imeli več ur slovenščine", je povedal župan občine Bardo Marchiol, ki potrjuje, da bi lahko s preuredit-



Tipana Elio Berra, župan občine Naborjet Alessandro Oman ter trbiška odbornica za šolstvo Nadia Campana, ki so delili mnenja z deželnim odbornikom za izobraževanje Rober-

Naborjet-Ovčja vas in Trbiž. Lahko pa že v novem šolskem letu povečamo ure slovenščine v krajevnih šolah z italijanskim učnim jezikom", je poudaril. Odgovorna za deželno šolstvo

vijo urnika treh stalnih učiteljev rešili problem kadrovanja finančno zmogljivo in v kratkem času. "Starši terskih otrok so se že izrazili: učenje dveh jezikov je priložnost, ki je ne želimo izgubiti".

Tipanski župan Berra pa je predlagal oblikovanje "okrožne" dvojezične šole v lahko dostopnem kraju za vse, kakor je Neme/Nimis. Tudi Ahnten/Attimis in Fojda/Faedis tik ob slovenski meji bi lahko kmalu zahtevala dvojezični šolski center, realizacija štirih novih šol pa bi na ta način postala ekonomsko nevzdržna. Ker so slovenske šole v Kanalski in Terski dolini življenjsko tako pomembne, bo zdaj kot še nikoli prej pomembno, da obstoječe pravice in možnosti uresničimo s konkretnimi, skupnimi močmi.

JS

Strunjan in po Novem mestu so zaokrožili te posebne počitnice. Gostiteljski otroci pa so se medtem učili nemščine in se prav tako zabavali v delavnicah. Popoldneve in konec tedna koroška mladina preživlja v družini, ki skrbi za otroka-gosta kot za svojega otroka. Gostiteljbe gostiteljev je pravo uživanje, so zatrjevali vsi. Ob koncu dveh tednov, v katerih se otroci dejansko soočajo na vsakem koraku z živo govorico, pa pripravijo glasilo, v katerem zberejo vse vtise s počitnic in izletov. Končna prireditev je bila letos posebnost, saj so mladi tekmovali v kvizu o Novem mestu in pre-

peljali v svet slovenščine; še posebno so se soočali z Novim mestom. Letošnja tema je bila namreč Novo mesto. V raznih delavnicah so se otroci udeleževali v naravoslovju, ljudskih plesih, športnih igrah, plavanju v šolskem bazenu, lokostrelstvu itd. Izleti v



senetili starše s svojim bogatim znanjem o dolenski prestolnici.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Kaj je "enostavnejše" življenje?

Ne vem, če je posledica dejstva, da delam v podjetju, ki išče in p (r) oadaja novice. Morda pa le ni posledica, pač pa določena značajska poteza. Vedno bolj čutim potrebo po umiku iz tega tempa, umiku od "nasilne potrebe" današnjega človeka, da je vedno, povsod in za vsako ceno na tekočem, vedno bolj se odtujujem od hlastanja po dogajanju, dogodkih, izjavah, obljubah, podpisih tega ali onega. V vedno večji meri si želim ur brez vsega tega, izhoda (ali bolje vstopa) v tišino, objema Narave, vožnje v avtu, kjer odmeva le lastno razmišljanje, morda potrebujem resnično praznjenje, da začutim ponovno polnost. Želim si umika v naravo, manjših krajev, dotika mesta le za nekaj ur. Včasih berem o menedžerjih, odvetnikih in trgovcih iz Milana, Rima ali Turina, ki so se naenkrat v svojem življenju odločili za radikalen življenjski preokret. Nanj so se sami ali z družino pripravljali morda nekaj let. Finančno in psihološko. In potem šli. Morda le nekaj kilometrov stran iz mesta ali pa petsto kilometrov daleč, oboji pa z namenom, da si ustvarijo drugačno življenje. Vi in jaz bomo morda najprej pomislili na privilegij takega načrta, morda na ekonomsko zagotovljeno kritje, morda na prevzem podedovane hiše ali zemljišča



na deželi. Če pa ostane le pri tem, zagotovo ne bomo vzeli v poštev vseh dvomov, ki so se temu posamezniku ali tej družini porajali v neprespanih nočeh, ne bomo pomislili na ključno vprašanje, ali je v tem zgodovinskem trenutku tako razmišljanje sploh moralno, ko je pa delovno mesto postalo svetinja, ki jo je treba enostavno - častiti. Ne bomo pomislili na njegov, njen ali njihov občutek krivde, ker si v najslabšem možnem trenutku želi umika in drugačnega, enostavnejšega življenja. Morda je že odgovor na vprašanje, kaj je sploh "enostavnejše" življenje, zelo težak. Kdaj smo najbolj zadovoljni sami s sabo? Kdaj občutimo

tisti resnični, globoko ponotrzanjeni občutek zadoščenja (sreče?), ki nam pričara (morda nevidni) nasmeh na ustnicah? Katera je "naša" dimenzija, prostor, situacija, dogajanje, ki nas napolnjuje in za katerega imamo občutek, da ga tudi mi sami ustvarjamo? Kdaj občutimo željo, da bi enostavno ustavili čas, tempo

življenja, zadržali kilometre življenja ravno tam?

Potem pomislim na nonota, ki je delal v ladjedelnici, na njegovo vseživljenjsko garanje, na tasta, ki je vse življenje delal na preko-oceankah in doma vzdrževal sedem otrok. Vem, da si takih vprašanj niti postaviti nista mogla, kaj šele razmišljati o možnem odgovoru. In ne najdem izhoda iz dileme.

Ob prebiranju rubrike Jurija Paljka Kaj počnem tukaj?

Nekaj misli o dragocenosti branja

Zanimanjem sem prebirala razmišljanje našega urednika Jurija Paljka pod rubriko *Kaj sploh počnem tukaj?*, ki mi je vedno dodaten vir razmišljanja, tudi zato, ker sem že od mladih nog okategorizirana kot "knjižni molj". Dotični premislek je začel s stavkom "Je branje res tako naporno, da naši otroci ne bi zmogli vzljubiti knjige, razprti kot so med elektronske vragolije in svetom podobne"? Veliko razmišljam o tem.

Poskušam se spomniti, kako in kdaj sem se tako navdušila za knjige. Branje mi nikoli ni delalo problemov in v prvem razredu sem tekoče brala. Želela sem brati. Z vsako knjigo se mi je odpiralo novo obzorje. Velikokrat sem posegla po pretežki literaturi za svoje male možgane in se potem jezila, ker nisem razumela, kaj hoče avtor povedati. Ko sem se nekaj let kasneje - z odporom zaradi prvotnega neuspeha, a vendarle - ponovno lotila istega dela, sem presenečena ugotovila, da vse razumem. Tako je bilo z znamenitim *Malim princem*, ki sem ga dobila za darilo ob pevskem nastopu pri devetih letih. Starši in sestra so bili navdušeni nad knjigo, jaz pa nisem razumela, nad čim so vsi tako navdušeni. Pravzaprav se mi je zdela precej dolgočasna. No, nekaj let kasneje ... Nadaljevanje poznate. Takrat sem doumela, da stvari oziroma v tem primeru knjige dojemaš v pravi luči, ko si zadosti zrel zanje. In nič prej. Vendar pa moraš imeti ob sebi ljudi, ki

po knjigah posegajo, se o njih pogovarjajo, ti prinašajo knjige za darilo. Moji starši so mi dali glede tega odlično popotnico. Vztrajno so trdili, da branje širi obzorja. Naju so spodbujali k branju in študiju. Na morje je šla vedno ena velika potovalka, polna knjig za vsakega člana družine. "Če ti bo dolgčas, beri knjigo". Zato praktično nikamor ne grem brez knjige. Niti k zdravniku, pa tudi v dolgi vrsti pred

kje si? Slišiš Sočo? Slišiš šumenje dreves? Slišiš glasove svojih prijateljev? Da niti ne omenjam, kako moteče je bilo, ko so določeni starši neprestano preverjali svoje otroke, potem pa klical voditeljico, češ, moj otrok se slabo počuti, mogoče bi prišel domov. Otrok pa je preživljal le manjšo krizo - kot se pritiče, kadar greš prvič od doma, a jo ob pomoči prijateljev in animatorjev seveda predelaš



blagajno sem bila deležna marsikaterega začudenega pogleda, ko sem iz torbice potegnila - knjigo. Je pa res, da nimam pametnega telefona, ki tudi poskrbi, da ti ni dolgčas. Na letošnjem taboru sem se na trenutke resno ukvarjala z mislijo, da bi na začetku skupnega bivanja zaplenila vse telefončke in jih mladim vrnila zadnji dan, preden bi stopili na avtobus. Če si se ob prostem času sprehodil po sobah, si našel mladež ležečo na posteljah s slušalkami v ušesih ali hitro tipkajočo sporočila in pregledujočo elektronsko pošto. Ko smo šli na sprehod v naravo, sem jim dobesedno pulila slušalke iz ušes in jih spraševala: "Veš,

in si na koncu zadovoljen, ker si pridobil eno pomembno izkušnjo samostojnosti več! Mogoče so telefoni "pametni", a ne vem, če so neobhodno potrebni za "večanje" pameti tistih, ki jih vneto uporabljajo. So koristni, ni dvoma, a gotovo ne širijo zavesti in spodbujajo domišljije kot branje. Da je naporneje kot zgolj pritiskati gumb na miški ali tipkovnici. Moji otroci ali otroci, s katerimi delam, tega ne morejo doumeti. Vsakodnevni izziv je, kako jih navdušiti za branje. Pa to niti ni tako pomembno. Nekoč bodo dozoreli. In razumeli. Lahko sem le dober zgled.

Alenka Hvalica

Kratke

Nov itinerarij v znameniti jami v Zavarhu

Novo poglavje za slovito jamo v Zavarhu v občini Bardo v Terski dolini. S simboličnim udarcem kladiva so 10. julija predstavniki občinskih oblasti podrli kamen, ki je ločeval podzemna rokava in tako povezal jamo v 140 metrov dolgo galerijo. Pomemben razvojni projekt se bo zaključil naslednje leto, ko bo turistični ogled možen po novo opremljeni krožni poti. Velika pridobitev za Terske doline.

Nadškofov obisk v Dreki

Msr. A. B. Mazzocato je v nedeljo, 15. julija, obiskal skupnost vernikov pod grebenom Kolovrata in se ustavil v Dreki ter sv. Stoblanku, kjer je tudi daroval mašo. Pozdravili so ga župan M. Koren, duhovnik g. Federiko in pevski zbor Slavija iz Kravarja. Izrazil je zadovoljstvo nad tem, da je vera prodrla v duhovni in kulturni substrat Benečije.

KKZ CELOVEC 24. Jezikovne počitnice

Dobra naložba za prihodnost

Od 1. do 14. julija so v Novem mestu potekale 24. Jezikovne počitnice,

ki jih organizira Krščanska kulturna zveza iz Celovca. Jezikovna pobuda Krščanske kulturne zveze, ki bo naslednje leto dožive-la srebrni jubilej, je zgodba o uspehu. Že 24. leto potekajo Jezikovne počitnice v Novem mestu, Krščanska kulturna zveza iz Celovca jih organizira skupaj z Osnovno šolo Grm, ki je odgovorna za izbor gostiteljskih družin. Letošnjih počitnic se je udeležilo 30 otrok v starosti od 10 do 16 let. Dopoldanski čas preživljajo otroci v šoli. Jezikovni pouk poteka sproščeno, v prijaznem okolju, slovnična pravila se naučijo mimogrede na igriv način, v ospredju pa je seveda komunikacija. Učitelji so mlade, razdeljene po jezikovnem znanju v štiri skupine, po-



peljali v svet slovenščine; še posebno so se soočali z Novim mestom. Letošnja tema je bila namreč Novo mesto. V raznih delavnicah so se otroci udeleževali v naravoslovju, ljudskih plesih, športnih igrah, plavanju v šolskem bazenu, lokostrelstvu itd. Izleti v



Dr. Dimitrij Rupel predlaga ukrepe za utrditev demokratične Slovenije

Vlada ostaja, politične stranke skupaj zoper krizo

Politične razmere v Sloveniji so bile v prejšnjem tednu tako napete in polne dramatičnosti, da je bilo umestno celo vprašanje, kakšna bosta usoda in prihodnost države. Vzdušje zaskrbljenosti so ustvarjali premier Janez Janša z opozorili, da mora biti tako imenovano zlato pravilo, ki državo obvezuje k finančni disciplini in vzdržnosti čim prej zapisano v ustavo, da bi s tem ohranili zaupanje Slovenije kot verodostojne in zanesljive članice Evropske zveze, pa grožnje z bojkotom vsega, s čimer se ukvarja sedanja vlada. V zadnjem času sta jih s trdim in nenavadno ostrim besednjakom izrekala zlasti Zoran Jankovič, predsednik stranke Pozitivna Slovenija, ter Igor Lukšič, novi predsednik stranke Socialnih demokratov. Ta je šel v svoji gorečnosti zoper vlado in morda še bolj zoper premijerja Janeza Janša tako daleč, da je k sebi na pogovor in posvetovalje povabil vodjo socialistov v evropskem parlamentu, Hannesa Swoboda. Ta je dan kasneje v Evropskem parlamentu menil, da bi morali poleg Romunije in Bolgarije, ki kršita obveze članic evropske povezave, zaradi domnevnih kršitev nekih določil, obravnavati tudi Slovenijo. Poseg omenjenega evropskega parlamentarca je v slovenski politiki vzbudil zgražanje. Tudi Igor Lukšič je ocenil, da je bil poseg njegovega evropskega kolega Hannesa Swobode zelo ponesrečen in neprimeren, "ker položaja v Romuniji in Bolgariji pač ni mogoče primerjati s položajem v Sloveniji". Toda zgodilo se je nekaj nepričakovanega in zelo spodbučnega za politične stranke in razmere v Sloveniji. V trenutku, ko je predsednik upokojenske stranke in zunanji minister Karel

Erjavec neokusno glede na to, da je stranka DESUS del koalicije, napovedal konec Janševe vlade in se že ponujal za sodelovanje v morebitni novi vladi, so se parlamentarne stranke sporazumele, da ne bodo povzročile padca vlade, spore in nesoglasja pa poskusile rešiti do jeseni. Gre

političnih obračunavanj in polemik, ki jih redno spremljajo ocene in komentarji na spletu, mnogi žaljivi in celo nagnusni, edini opozoril, da v Sloveniji deluje, kot jo je označil, vzporedna oblast, ki jo sestavljajo nekakšni strici iz ozadja. Take "strice" je omenil tudi Borut Pa-



Hannes Swoboda

zlasti za različne poglede o vpisu tako imenovanega zlatega pravila v ustavo in o ustanovitvi slovenskega državnega holdinga. Prvič po dolgem času je slovenska javnost poslušala pomirjajoče izjave slovenskih politikov, Janeza Janše, Igorja Lukšiča, Zorana Jankoviča, dr. Gregorja Viranta, Ljudmile Novak in drugih. Po mnenju premijerja Janeza Janše ima Slovenija dovolj volje in sposobnosti, da sama reši finančno krizo in ji torej ne bo potrebna finančna pomoč iz evropskih blagajn. Sicer pa je v javnosti odmevala njegova izjava, "da ne želi biti tisti, ki bi to jesen Evropo prosil za pomoč. Slovenija bi se s tako prošnjo ponižala". Premier Janez Janša je v dneh

hor, nekdanji premier in kandidat za novega predsednika države. Predsednik sedanje vlade Janez Janša zatrjuje, "da strici iz ozadja nimajo nikakršne odgovornosti in ne delujejo javno, a so dejansko oblast. Obstajajo ljudje, ki brez težav naročijo banki, naj nekomu odobri kredit, česar pa nikomur iz vlade ne bi uspelo doseči. Vzporedna oblast torej deluje, razpolaga pa z realno močjo, ki je denar". Posredno Janezu Janši pritrjuje pisatelj in odgovorni urednik nestrankarske revije Svobodna misel, Vladimir Kavčič. V uvodniku, objavljenem v novi številki omenjene revije s pomenljivim naslovom V slepi ulici, je namreč zapisal, "da država za državljane izgublja sleherni smisel, saj služi le še plenilskim

težnjam kapitala. Leva in desna politična elita se glede tega prav nič ne razlikujeta".

Dogodki in procesi v politiki so privedli do slabljenja države Slovenije, celo do vprašljivosti o njenem obstoju. Nekdanji predsednik državnega zbora dr. France Cukjati je povedal, da si posamezniki iz območja politične levice prizadevajo, da bi bila Slovenija izgnana iz evropske povezave ter da bi evro čim prej nadomestili z nekdanjo slovensko nacionalno valuto, dinarjem. Dr. Dimitrij Rupel, nekdanji zunanji minister in sedanji slovenski generalni konzul v Trstu, pa je v zapisu s naslovom Zapleti s sistemom, objavljenim v novi številki informativnega tednika Reporter, menil, "da bi morali sprejeti nekatere ukrepe za Slovenijo. Podprl je predlog Ivana Omana, naj bi sprte slovenske stranke sklenile nekakšno mirovno pogodbo. Pripravili naj bi tudi Enciklopedijo osamosvojitve Slovenije.

Obveznosti Slovenije do judovske skupnosti

V tridesetih evropskih državah, tudi v Sloveniji, bodo 2. septembra zaznamovali Evropski dan judovske kulture. Antropolog in sociolog Klemen Jelinčič Boeta je v nekem članku zapisal, da v Sloveniji po preganjanju judov pred drugo svetovno vojno in med njo, po fizičnem uničevanju te skupnosti ter zaradi izselitve preživelih po koncu vojne živi samo še okoli 200 do 400 pripadnikov omenjene skupnosti. Preživeli od slovenske države pričakujejo le 15 milijonov evrov odškodnine za premoženje, zaplenjeno judovski skupnosti v Sloveniji med drugo svetovno vojno in po njej. Toda nobena vlada se doslej na omenjeno željo ni odzvala. Navajamo, da ima stranka Socialnih demokratov Slovenije sedež v zgradbi, ki je bila zaplenjena bogatemu judovskemu trgovcu, Feliksu Moskoviču. Kljub temu da je bil že leta 1941 umorjen v Auschwitzu, so ga oblasti po vojni razglasile za kolaboracionista in mu vilo zaplenile.

Marijan Drobež

Kratke

Pridobite si uporabnega znanja s področja mehkih množic in računalniških simulacij

Fakulteta za uporabne družbene študije iz Nove Gorice to poletje organizira nekaj poletnih šol. Poletne šole so za udeležence brezplačne, primerne tako za študente kot tudi za ostalo zainteresirano javnost. Izvajalci so tako domači kot tudi predavatelji ter raziskovalci iz gospodarstva. Z vidika poslovne uporabnosti sta zanimivi predvsem šoli "Mehke množice in primerjalne analize podatkov" in "Računalniška simulacija procesov", obe se izvajata v obdobju med 13. julijem in 3. septembrom 2012 v Novi Gorici.

Poletna šola "Mehke množice in primerjalne analize podatkov" zaobjema naslednja področja:

Zgodovina, nastanek in domet analize mehkih množic; Boolova algebra kot temelj analize mehkih množic; Protokoli in postopki pri izvedbi analize mehkih množic; Kalibracija mehkih množic; Matematične operacije znotraj mehkih množic; Primerjalna analiza mehkih množic (postavitev resničnosti tabele); Tehnična podpora pri izvajanju analize mehkih množic; Računalniška podpora pri kalibriranju kvalitativnih podatkov; Računalniška podpora pri kalibriranju kvantitativnih podatkov; Računalniška obdelava podatkov, zbranih v mehkih množicah; Pravni in upravni vidiki izvajanja analize mehkih množic; Pravo intelektualne lastnine v analitičnih procesih analize mehkih množic; Ekonomska kultura, socialni in intelektualni kapital.

Poletna šola "Računalniška simulacija procesov" pa zaobjema: Računalniško modeliranje in simulacije procesov; Razvoj kompleksnega informacijskega sistema; Implementacija informatizacije poslovnih procesov v praksi; Metode in tehnike računalniškega modeliranja procesov; Poslovna procesna usmerjenost; Metodologije in modelirne tehnik; Vodniki za izbiro podpornih orodij; Definiranje simulacijskega modela (v smislu predpostavk, ki se nanašajo na delovanje sistema); Implementacijo kajče vprašanj v simulacijski model.

Več informacij in prijave so na voljo na spletni strani:

<https://sites.google.com/a/fuds.si/racunalniska-simulacija-procesov/>

Na Hrvaškem v prvem polletju več slovenskih turistov kot lani

Na Hrvaškem so v prvem letošnjem polletju v primerjavi z enakim obdobjem lani zabeležili šest odstotkov več prihodov slovenskih turistov in njihovih nočitev, je povedal hrvaški minister za turizem Veljko Ostojić. Ta je na novinarski konferenci v Zagrebu predstavil turistične rezultate v prvi polovici letošnjega leta. V prvem polletju so na Hrvaškem zabeležili slabih 3,6 milijona obiskov, kar je 5,2 odstotka več kot v enakem obdobju lani, in 14,8 milijona nočitev, kar je 5,1 odstotka več kot v prvem polletju 2011, je dejal Ostojić. Od začetka leta do konca junija je bilo na Hrvaškem 381.339 slovenskih turistov, ki so ustvarili več kot 1,5 milijona nočitev. Slovenski turisti so na tretjem mestu, takoj za Avstriji, ki so sicer ustvarili nekaj manj obiskov in nekaj več nočitev kot Slovenci, je povedal minister. Kot je bilo pričakovano, je bilo na Hrvaškem v prvem polletju največ turistov iz Nemčije, slabih 540.000, ki so ustvarili nekaj manj kot 3,5 milijona nočitev. Ostojić je povedal, da je bilo pričakovano tudi, da bo letos manj



italijanskih turistov. Raziskave so namreč napovedovale, da bo zaradi težavnih gospodarskih razmer počitnice v tujini letos preživljalo za petino manj Italijanov. Za dobrih pet odstotkov je manj tudi domačih turistov, domačih nočitev pa je bilo za 7,3 odstotka manj. Ostojić je povedal, da je to posledica gospodarskega stanja na Hrvaškem in da pričakuje, da bodo številke glede prihodov in nočitev hrvaških turistov nekoliko boljše po koncu poletne turistične sezone. Hrvaški minister za turizem je poudaril tudi, da so ankete v Sloveniji kazale, da bo v tujini počitnikovalo za osem odstotkov manj Slovencev, a so na Hrvaškem zabeležili za šest odstotkov več slovenskih turistov kot lani. Slovenski turisti sicer predstavljajo dobrih deset odstotkov vseh turistov na Hrvaškem.

Na Hrvaškem je bilo v prvih šestih mesecih slabih 153.000 turistov iz Češke, kar je za 18 odstotkov več kot v prvem lanskem polletju. Več je turistov tudi iz Velike Britanije, Nizozemske in Rusije. Ostojić je s turističnimi rezultati v prvi polovici leta zadovoljen, obenem pa je povedal, da bo na koncu leta najbolj pomemben finančni izkupiček v turizmu. Za zdaj imajo na vladi le podatke, da je v prvih štirih mesecih gostinska dejavnost zabeležila za 4,9 odstotka več prihodkov kot v enakem obdobju lani. Hrvaški minister pričakuje, da bo letošnje število gostov in nočitev na Hrvaškem ob koncu leta enako lanskemu, ki je bilo rekordno. Pojasnil je, da bi za dvig števila obiskov in nočitev potrebovali več namestitvenih zmogljivosti ali daljšo pred- in posezono.

Ostojić sicer pričakuje, da bodo letos na Hrvaškem od turizma zaslužili od tri do pet odstotkov več kot lani. Kot je za STA po novinarski konferenci povedal sekretar v kabinetu ministra Bernard Zenzerović, so imeli lani na Hrvaškem 6,7 milijarde evrov prihodkov od turizma, letos pa pričakujejo njihov dvig na sedem milijard evrov, kar je približno 15 odstotkov bruto domačega proizvoda.

Potem ko je Slovenija za las ušla vladni krizi Opozicijske igrice

Slovenski politiki bodo končno le lahko odšli mirno na počitnice. Pa čeprav je vse do konca prejšnjega tedna kazalo povsem drugače. Sloveniji je grozila parlamentarna kriza in (že spet) padec vlade. Slovenska politika je že skoraj mejila na grotesko. Jasno je sicer to, da je premier Janez Janša hotel spraviti čim prej pod streho zlato fiskalno pravilo, ki izenačenje prihodkov in odhodkov v državni blagajni postavlja na raven zakona. Cilj zlatega fiskalnega pravila je torej izničenje javnega primanjkljaja, kar bi dolgoročno prineslo tudi znanejšje javne finance in cenejše zadolževanje.

Kakšna strategija po zaostrovanju?

Janša pa je zlato fiskalno pravilo hotel vnesti v ustavo. Tako bi finančna disciplina postala dejansko ustavna materija, ki je seveda še veliko bolj zavezujoča. Ker gre za ustavo, pa je zato tudi res, da je postopek sprejemanja takih predlogov veliko bolj kompliciran. Zahteva namreč dvotretjinsko večino. In na tem mestu je Janševa ideja o zaupnici naletela na veliko začudenje (pri opoziciji) in zaskrbljenost (pri koalicijskih strankah, a delno tudi pri opoziciji). Ja, Janša je zelo resno razmišljal, da bi na vpis zlatega fiskalnega pravila v ustavo postavil zaupnico. Skratka, če bi zlato pravilo ne bilo sprejeto z dvema tretjinama glasov, bi vlada padla.

In to je bilo videti kot nepreklicna napoved samomora. V demokratičnih sistemih je namreč (skoraj) ni države, kjer bi predsednik vlade prejel dvotretjinsko podporo pri glasovanju o zaupnici. Janša je sicer znan po tem, da ne popušča, taka zaupnica pa je bila le neuresničljiva. In tako je le dan pred napovedanim glasovanjem o zaupnici v parlamentu prišlo do premestitve vročega kostanja na jesen. Pri predsedniku vlade je čudno predvsem dejstvo, da se je z zaupnico tako izpostavil (do dneva pred predvidenim glasovanjem je bila tako rekoč že dejstvo), da je moral potem storiti korak nazaj, da bi preprečil najhujše. Korak nazaj pa je preprosto pokazatelj dejstva, da njegov predlog ni bil sprejet. Danes je vprašanje, kako bo to igro Janša peljal naprej septembra. Če je bil v zadnjih tednih tako odločen glede ustavnega vpisa fiskalnega pravila, si čez dva meseca ne bo mogel privoščiti radikalno drugačnih stališč. V naslednjih tednih bo zato zanimivo spremljati, kakšna bo strategija vodenja te igre, ki je z zaostrovanjem iz prejšnjih tednov privedla skoraj do vladne krize.

Spremenjeni odnos do zlatega fiskalnega pravila

Vpis fiskalnega pravila pa je zanimiv še iz enega razloga, čisto in izključno političnega. Tako kot je iz istega razloga zanimiv predlog vlade za uvedbo kvorum za refe-

rendumske odločitve. Oba sta namreč bila deležna nekoliko "čudnih" omejitev v strani opozicije. Nekako v slogu, saj bi podprli, pa ne bomo. Kaj je torej pri vsem tem čudno? Decembra, takoj po predčasnih volitvah in le nekaj tednov potem ko je izredno hud val borznih spekulacij spravil na kolena vse evropske borze (takrat je padel Berlusconi in grški premier Papandreou), so se vse strake novoizvoljenega parlamenta strinjale, da je zlato fiskalno pravilo nujen mejnik, ki ga je treba v boju proti krizi sprejeti. Strinjale so se tudi s tem, da ga je treba vpisati v ustavo. Takrat je bil namreč na višku dvojec Merkel - Sarkozy in njun načrt reševanja Evrope z varčevalnimi ukrepi. Od takrat je mimo manj kot deset mesecev. Drži sicer, da je "politična seksapilnost" Merklove in Sarkozyja precej upadla in da mnogi vse bolj kritizirajo princip varčevanja kot rešitve iz krize. Ampak, v tem času je tudi fiskalno pravilo, ki je bilo še decembra svetinja celotnega parlamenta, danes za marsikoga "nujno zlo". Iz ustavne kategorije bi opozicija danes fiskalno pravilo spremenila kvečjemu v navadni zakon (ki ga potem seveda lahko spremeni vsaka parlamentarna večina z navadnim glasovanjem).

Opozicija je le opozicija

Gre najverjetneje za preprosto igrico, ki jo igra opozicija v vsakem mandatu, ker mora pač igrati vlogo opozicije. V smislu: sem proti, ker sem opozicija. Podobno je bilo tudi z drugim pri-merom: dlje časa je široka večina v parlamentu podpirala predlog,

da bi se uveljavil kvorum (govorilo se je o 35 odstotkih) za veljavnost referendumov. V Sloveniji se drugače zelo pogosto dogaja, da se referendumu udeleži 20 odstotkov ali celo manj volilnih upravičencev. Edina stranka, ki od začetka koherentno nasprotuje kateremukoli kvorumu, je Nova Slovenija. Druge so bile bolj ali manj pripravljene sprejeti to novost (pa čeprav v različnih modalitetah). Seveda vse do trenutka, ko ni bilo potrebno stvari konkretno prijeti v roke. Takrat pa je na dan prišla Pozitivna Slovenija (Jankovičeva stranka), ki je dejala, da bi sicer uvedbo referendumskega kvoruma podprla, a šele z začetkom naslednjega mandata. Seveda, tako bi bilo lažje izpeljati morebitne referendume proti vladi v tem mandatu. Podobnih igrice so se sicer posluževale tudi stranke sedanje koalicije, ki so bile v preteklem mandatu v opoziciji. Najbolj očiten primer je bilo agitiranje proti pokojninski reformi. Šlo je za (skoraj) edino strateško reformo, ki jo je uspelo izpeljati majavi Pahorjevi večini in ki bi morala takrat biti sprejeta prav v logiki boja proti spekulacijam na trgih, pocenitve dragega zadolževanja in stabilizacije financ. No Janša je takrat rekel odločen ne, kljub temu da je vedel, da je taka reforma potrebna in da jo bo moral v vsakem primeru sam sprejeti, da bo prišel na oblast. No, zdajšnja koalicija še ni prišla do te teme, čeprav bo morala prav kmalu zagristi tudi v to kislno jabolko. Kakšna bo takrat strategija?

Andrej Černic

Nova knjiga Alenke Helene Bizjak

Koledarske uganke za Špelco in Mateja

Pred kratkim je Alenka Helena Bizjak napisala zanimive *Koledarske uganke*, ki jih je posvetila Špelci in Mateju. Knjigo je izdala založba Salve d. o. o. Ljubljana, Rakovniška 6. Njeno najnovejšo delo je opremila s številnimi ilustracijami Anka Hribar Košmerl. Zanimivost in praktičnost te publikacije je v tem, da je avtorica lepo razporedila besedilo po posameznih letnih časih in mesecih in je namenjeno predvsem otrokom, ki imajo radi uganke. Te *Koledarske uganke* je avtorica posvetila najstarejši vnučki Špeli in najmlajšemu vnučku Mateju. Starejšima dvema vnučkoma pa je posvetila *Uganke dopolnjevanke*, ki so izšle že pred časom. Bogastvo publikacije se odraža tudi v barvnih upodobitvah umetničine roke. Predvsem občutene so slike in motivi cerkvenega značaja, ki ustvarjajo vzdušje dobrega razpoloženja, poglobljenosti in po-

vezave z vsebino Koledarskih uganek. Tako je k besedilu *"Trije kralji-modrijani se poklonili so detetu na slami. Naj prvi koledarski dan mama Marija posveti! Naj bo srečno in veselo novo leto celo!"* ilustratorica Anka Hribar Košmerl upodobila Sv. tri kralje in Jezusčka na slami. V februarju slavimo Prešernov kulturni praznik. Zato je k temu na posebni strani avtorica napisala naslednja razmišljanja: *"Najlepše nam pesmi pel pesnik je iz Vrbe doma. V venec jih spletel je iz ljubezni do deklice in v čast naše zemlje"*. Izredno zanimiva sta besedilo in slika za mesec december, ko se pripravljamo na najdaljšo noč, ko zasveti luč in tema je proč. Pri tem je vključila Miklavževanje z besedilom: *"Sveti Nikolaj otroke pocrtljaj, darila jim prinesi, iz malhe jih potresi"*. Takoj za tem avtorica nadaljuje: *"Le ena je čista, le ena je sveta, ker je brez madeža spočeta"*. Te besede se na-

našajo na osmi december – Marijin praznik. Bizjakova ni pozabila niti na Božič in je temu prazniku posvetila naslednjo misel: *"Na poljani štalica, v štalici je kravica, osliček. Tam v kotu jaslice, na slamici otročiček"*. Glede na dejstvo, da je bil referendum 26.12.1990, je avtorica knjigo lepo končala z mislijo: *"Na Štefanovo je bilo: Vsi smo volili, se vsi odločili za našo Slovenijo"*. Prav na zadnjih straneh pa je Alenka Helena Bizjak oblikovala pesem za vnučkinjo Špelo – Elizabeto in pesem za vnuka Mateja. Avtorica omenjene publikacije je že pred časom napisala nekaj zanimivih del za otroke in odrasčajočo mladino. Prepričani smo, da bo njena ustvarjalna žilica še naprej osrečevala mlade in stare slovenske bralce. Morda bi bilo koristno, da bi njena dela izšla tudi v tujih jezikih.

Gabrijel Devetak

Gradež / Festival avtorskih gostov

Sijajno je nastopil ameriški pevec Al Jarreau

Na Festivalu avtorskih gostov (Grado Festival Ospiti d'Autore) je v četrtek, 19. t. m., na nabrežju Saura pred občinsko palačo v Gradežu nastopil slavni ameriški pevec Al Jarreau, ki velja med poznavalci dobre glasbe za enega najboljših svetovnih vokalistov. Da gre za izjemnega pevca, je Al Jarreau dokazal tudi tokrat, ko je po nekaj tednih, odkar je preborel pljučnico, nastopil sicer navidez skromno, a vrhunsko glasbeno skupino in očaral prisotne. Morda bi lahko očitali slovitemu Alu samo to, da je pripravil koncert, v katerem je hotel zapeti nekaj skladb iz vsakega svojega obdobja. Nastopa namreč že več kot 40 let in je tudi edini glasbenik doslej, ki je prejel tri najvišje glasbene nagrade, grammy, v treh različnih kategorijah, v popu, R&B in seveda v jazz glasbi. Al

njena, sicer tehnično več kot le dovršeno izvajana, glasba delovala hladno in mestoma izumetničeno; vse pesmi je seveda pela v angleščini.

Ko pa je prišel na oder Al Jarreau, se je vzdušje takoj spremenilo, s svojimi vokalizmi, od zamolklo globokega basa je takoj in zlahka prešel v falzet, je očaral in prepričal se tiste nejeverne, predvsem pa mlade, ki ga ne poznajo iz njegovih zlatih let.

Al Jarreauja so v Gradežu spremljali saksofonist, klaviaturist ter pevec Joe Turan, kitarist John Calderon, bobnar Mark Simmons, basist ter pevec Chirs Walker in klaviaturist Larry Williams in dokazali, da so moj-

cha booty, We're in this love together, Take Five, Boogie Down je le nekaj naslovov zapetih pesmi. Koncert, ki ga je izvedel Al



Foto J.M.P.



Ameriško spletno podjetje Yahoo Potrdilo je krajo 450.000 gesel svojih uporabnikov

Ameriško spletno podjetje Yahoo je potrdilo krajo 450.000 elektronskih naslovov in gesel svojih uporabnikov. Za krajo naj bi bila odgovorna skupina hekerjev D33D Company, ki je Yahoo s tem želela pozvati k izboljšanju spletne varnosti. Yahoo že spreminja gesla prizadetih uporabnikov. Podjetje Yahoo je v uradni izjavi potrdilo krajo "starih datotek" iz svoje platforme za izmenjavanje internetnih vsebin Yahoo Contributor Network, v katerih so bila tudi številna uporabniška imena in gesla iz Yahoojeve spletne pošte. Yahoo se je prizadetim opravičil in je že začel s spreminjanjem njihovih gesel, hkrati pa je uporabnike skušal pomiriti s podatkom, da je od 450.000 ukradenih ge-

sel bilo veljavnih le pet odstotkov. Yahoo je obvestil tudi druga podjetja, katerih stranke bi lahko bile prizadete s krajo.

skupino D33D Company kot napadalca na Yahoo. Hekerska skupina naj bi povedala, da so ukradli nekodirana gesla z namenom opozoriti



Spletne strani, kot so CNET, Ars Technica in Mashable, ki ponujajo tehnološke novice, so identificirale hekersko

ameriško spletno podjetje, da izboljša spletno varnost svoje ponudbe. Strokovnjaki za spletno varnost menijo, da bi Yahoo lahko storil več za zaščito gesel svojih uporabnikov, ameriško podjetje TrustedSec pa je kot zaskrbljujoče označilo to, da gesla niso kodirana.

Jarreau, ki je po rodu iz Milwaukeeja, je posnel več kot dvajset plošč in imel nešteto koncertov, kot je tudi sodeloval z vrsto vrhunskih glasbenikov, omenimo naj samo odlični album z Georgeom Bensonom. V Gradežu je na obali - za imenitno zvočno kuliso je najprej skrbelo nemirno morje - zaigrala furlanska jazz pianistka in pevka Laura Furci, ki pa, resnici na ljubo, ni prepričala nikogar, saj je

stri; sposobni so bili z velikim Alom zapeti tudi a cappella znano skladbo Roof Garden. Sredi koncerta je Al Jarreau predstavil svojo zasedbo na način, kakršnega še nismo slišali, dejansko je prepeval njihova imena, Chrisu Walkerju pa je dal tri minute, da je dokazal, kako vrhunski pevec je; vsak glasbenik je seveda imel tudi svoj solo. L is forever in Mornin, Jacaranda Bougainville, Double Face, Scoot-

Jarreau v Gradežu, je izzvenel lepo, ob koncu je publika vstala in odšla pod oder, kjer je zaplesala v skajevskih ritmih in barvitim glasu Ala Jarreauja. Sledil je seveda bis, za konec pa je prišel na oder sam Al Jarreau s furlansko jazzistko Lauro Furci in skupaj sta se poklonila spominu velikega italijanskega kantavtorja Lucia Dalle, ko sta na nevsakdanji način zapela njegovo Caruso.

Jurij Paljk

Sladki čebelji pridelek Nemci so največji porabniki medu na svetu

Nemci pojedjo največ medu na svetu. Letno se posladkajo s kar 88.000 tonami tega zdravilnega čebeljega pridelka, poroča nemško ministrstvo, pristojno za potrošnjo. Podatki kažejo, da vsak Nemec v povprečju letno poje 1,1 kilograma medu. Četrtri-



no porabljenega medu proizvedejo nemški čebelarji, preostali del pa mora največje gospodarstvo v Evropi uvoziti.

Izsledki javnomnenjske raziskave Med počitnicami ženske pakirajo, moški pa vozijo

Nova javnomnenjska raziskava kaže, da ko pride čas za dolgo pot na dopust, evropski moški

preživijo večino časa za volanom, medtem ko ženske opravijo večji del pakiranja. Anketa, v kateri je institut Peil. nlo počitniških navadah povprašal 3000 Evropejcev, je pokazala, da na poti na počitnice za volan sede okoli 64 odstotkov moških, medtem ko si sa-

mo 22 odstotkov parov deli vožnjo. Kar 95 odstotkov anketiranih žensk pravi, da so one odgovorne za večji del priprave na pakiranje, medtem ko je 58 odstotkov moških odgovornih za zlaganje prtljage v avto. Iz rezultatov ankete je razvidno, da se med vožnjo kar 40 odstotkov parov prepira o tem, katera pot je prava, 23 odstotkov pa o hitrosti vožnje. Anketa je tudi ugotovila, da več kot tretjina Evropejcev med potjo na počitnice preživi več kot osem ur na dan v avtu.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.it
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebe podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC



Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. julija, ob 14. uri.

Razblinjajo se sanje ...

Kam gremo

Nekako pred dvajsetimi leti smo se družno veselili prihodnosti nove države na sončni strani Alp. Lepe in življenju prijazne že zaradi narave same, prijetnega podnebja in dobro ohranjenega ekosistema. Sanjali smo o blagostanju, o tem, da bi postali nova Švica na meji Balkana, naši vzori so bili Avstrija in skandinavske države. Sledila so leta veselja in upanja, dokler ni začelo škripati ... Nato je šlo (in gre) vse samo navzdol, brez premora in trenutno brez upanja na preobrat. Vsaj meni se tako zdi, pa še marsikomu od mojih prijateljev.

Prav zato sem še posebej osupla, ko v teh dneh, za nekatere zelo težkih in žalostnih, saj s sklonjenimi glavami čakajo v vrsti na Zavodu za zaposlovanje, na forumih prebiram komentarje na bližajoče se predsedniške volitve. Najbolj težko mi je razumeti in odobravati splošno navdušenje nad kandidatko, tokrat ženskega spola, ki je namesto programa predstavila pri notarju overovljeno izjavo, v kateri sprejema obvezo, da bo vsak mesec polovico predsedniške plače razdelila med reveže. Če bo izvoljena seveda ... In glede na navdušenje nekaterih prebivalcev sončne alpske dežele se zdi, da ima kar nekaj možnosti.

V teh časih, ko denar pri nas in drugod po Evropi izginja v žep ozkega kroga privilegirancev, ljudje, tisti preprosti, z vsakdanjimi skrbmi obremenjeni ljudje, ki naj bi sicer predstavljali volilno bazo, pa so, oziroma smo, vsak dan bolj revni, je taka obljuba seveda hvalevredna. A samo hvale-

vredna, nič drugega, kajti miloščina nikjer na svetu ne spada v volilne programe, poštenu ljudje, no, govorim predvsem v svojem imenu, pa se miloščine celo sramujemo in imamo veliko raje pošteno delo, za katerega prejmemo pošteno plačo. Pojem poštene plače gre še posebej poudariti, kajti tu, na sončni strani Alp, so socialni prispevki, predvsem ko gre za številne družine, velikokrat višji od denarnega plačila za težko vsakodnevno garanje. Človek, ki dela, pa naj bi bil po vseh pravih pošteno nagradjen, za delo pa naj bi prejemal tudi pokojninske prispevke, trinajsto plačo ali, kot temu pravijo v Sloveniji, božičnico in drugo. Ne nazadnje naj bi delo človeku prinašalo tudi zadoščenje in samozavest. Delu čast in oblast pač, tako so vsemu temu rekli v rajni Jugoslaviji. Saj se mi ne toži po njej, kot se v teh dneh marsikomu. Rojena sem v zahodni demokraciji in življenju v socializmu bi se težko privadila, a delo, strinjam se, daje človeku ugled in dostojanstvo, čast in oblast. Miloščina pa človeku vse to jemlje.

Sicer se tudi prijateljica pritožuje, da je v Sloveniji veliko ljudi veselih, da lahko prejemajo socialno pomoč. Saj niso sami krivi, da morajo prositi državo za pomoč. Ob pomanjkanju delovnih mest je to edino, kar jim družba lahko nudi, vso stvar sprejemajo brez posebnih zadržkov, saj so tega vajeni: od državne pomoči živijo tudi njihovi znanci, prijatelji in sorodniki. Do pred nekaj meseci je bila pot do socialnih prispevkov še enostavnejša, saj so socialno pomoč prejemali tudi ti-

sti, ki so imeli v lasti nepremičnine. Sedaj so zakon spremenili, kdor ima hišo ali zemljo, mora to v zameno za pomoč pustiti državi. Pa brez panike, marsikdo se je kmalu znašel: mesec dni, preden vložiš prošnjo za pomoč, pač prepišeš hišo na ženo, starše ali brate in pot do socialnih prispevkov je odprta. Veliko jih poznam, ki so že odšli k notarju, sedaj pa uživajo svojo namišljeno socialno varnost.

Občutek imam, da smo se vsi preveč navadili na pomoč države, da je miloščina nekje samoumevna in od naših politikov sploh ne zahtevamo, da bi ljudem nudili pošteno plačano in varna delovna mesta. Le redki posamezniki, predvsem tisti, ki smo pač tako srečni, da smo si izbrali poklic, ki nam je všeč, se še trudimo in veselimo dela, uspehov, pohval in napredovanja.

Prepričanje, da nam je država dolžna tako rekoč omogočiti življenje ob miloščini, pa je hudo nevarno tako za skupnost kot za posameznika. Brez dobre službe ni kvaliteten otrok. Prav tega bi se morali v prvi vrsti zavedati naši državniki, ki se, ob propadajočih podjetjih, zadnja večja firma, ki je svoje zaposlene pustila na cesti je bilo ravno Primorje, potaplja v razpravah o rdečih zvezdah in spominih na vojno. Ljudem je treba najprej nuditi prihodnost, potem se bomo lahko pogovarjali o preteklosti, pa čeprav bi bilo za državo najbolj zdravo, da bi na preteklost pozabili in skupaj skušali zgraditi temelje za razvoj, blagostanje in konkurenčnost mlade, nekdanje tako obetavne domovine na sončni strani Alp.

/ stran 16
Suzi Pertot

Začenjajo se 30. poletne olimpijske igre Brez zamejcev in ... brez slovenske kolajne?

V petek, 27. julija, zvečer se bodo v Londonu in okoli pričele toliko pričakovane 30. poletne olimpijske igre moderne dobe, nedvomno najodmevnejši športni dogodek v letu 2012. O olimpijskem duhu, v katerega verjame še malokdo, bi ne izgubljali besed. V ospredju časopisnih člankov in napovedi v drugih medijih so pred začetkom planetarnega dogodka s petimi krogi prej slabo vreme, strah pred terorizmom, muhe zvezdnikov, besedni dvoboji med svetovnimi športnimi velesilami, protislovja zaostalih držav (odnos do žensk - športnic), dopiške afere, olimpijska bakla itd. Šestnajst dni bomo novinarji, ki se ukvarjamo s športom, popolnoma vpeti v dogajanje na Otoku. Skupni poldnevnik dopušča ustrezno kritje dogajanja skozi ves dan, kar je dobro tudi za tiskane medije, saj se tekmovalci končujejo ob desetih zvečer. Maratonski televizijski prenos bodo torej v človeškem, dnevnem terminu, verjamemo pa, da se bodo poglobitve in komentarji nato nadaljevali pozno v noč. Čeh časnika je bo seveda lovil zgodbe o rekordih, senzacionalnih uspehih, bosonogih tekmovalcih iz tretjega ali četrtega sveta, solze, pesti, objeme, padce in podobno. Redno podcenjevana Italija bo najbrž spet povlekla iz cilindra bogato mero medalj po zaslugi

nemogočih športov, borilnih, strelskih, sabljaških, vzdržljivostnih, v katerih se bodo profilirali - in napolnili stolpe dnevnikov - in max-naslove na prvih straneh - doslej nepoznani, včasih tudi trebušasti pripadniki športnih krožkov raznih vojaških rodov. Italijanski olimpijski komite



Vasilij Žbogar

CONI cilja na 30 kolajn, kar je ambiciozna namera. Bistveno manjše appetite, tokrat res vprašljive, ima slovenska odprava na Angleškem. Poznavalci napovedujejo, da imajo dobitniki odličij iz Pekinga Primož Kozmus, Vasilij Žbogar in Sara Isaković bore malo možnosti, da ponovijo zasuk na zmagovalni oder. Osmič bo na olimpijadi nastopil strelec Rajmund Debevec, težko pa je predvideti, ali bo že zmogel imeti tako mirno roko kot dvajset ali trideset let mlajši tekmeči. Kaka nenadejana kovi-na bi lahko mogla padla v judu ali kak drugi disciplini, ki je nato štiri leta v senci množičnih,

medijskih panog. Na dlani je, da bi bila letos za Slovenijo že osvojitev ene samcate medalje res velik uspeh. Za olimpijsko delegacijo OKS bo pomembno že opozoriti nase s kako visoko uvrstitvijo.

Tako kot pred štirimi leti na Kitajskem bo tudi na letošnji izved-

bi Iger prispevek zamejskih Slovencev praktično nič en oziroma povsem nepoznaven. Po odbojkarju Mateju Černicu, ki je leta 2004 v Atenah kot absolutni protagonist celo nosil okrog vratu srebrno kolajno, pogrešamo olimpijca med slovenskimi športniki v Italiji. Najbližja ambicioz-nemu cilju sta bila v iztekajočem se olimpijskem štiriletnju Ču-

pina jadralca Jaš Farneti in Simon Sivitz Košuta, ki sta sicer doživela delček olimpijskega vzdušja s tem, da sta kot sparring partnerja tržaške kolegice Giovanne Micol (tako kot Čupina talenta razred 470) trenirala z njo na olimpijskem regatnem polju v Weymouthu. Večkrat smo že zapisali, da njun čas še pride, tako da računamo nanju za Rio de Janeiro 2016. V jadraniu bosta Slovenijo v klasi 470 zastopali tudi Teja Černe in Tina Mrak, športnici iz Portoroža, katerih telesno pripravo je v prejšnjih mesecih vodil slovenski kondicijski trener iz Trsta Miloš Kalc.

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

120

Tudi v letošnjem poletju sem nameraval prebrati enega od letošnjih svetovnih "bestsellerjev", ene najbolj prodajanih knjig, ki niso še prevedene v slovenski jezik. Dolgo sem ogledoval po nakupovalnih središčih, kjer so knjige že ob izidu najmanj 15 odstotkov cenejše, če že niso kar za 25, a nisem ničesar našel, dokler nisem nekega dne, ko sem bil kar na hitro poslan v bližnje trgovsko središče, naletel na pravo skladovalnico knjig, nad katerimi je visel velik napis, ki je oznanjal 25 odstotni popust, zraven pa je še pisalo, da gre za najbolj prodajane knjige letošnjega dolgega in vročega poletja. Če ste starejši in ste ob besedni zvezi dolgo vroče poletje pomislili na istoimensko televizijsko nadaljevanko, ki smo jo pred veliko leti nestrno čakali v nedeljskih popoldnevih, takrat sem bil sam še otrok, ste prav pomislili: prav tista lepa črno-bela televizijska nadaljevanka mi prihaja vedno bolj in bolj v spomin v letošnjem nevsakdanjem lepem poletju, ko ves vesel poslušam pritoževanje večine ljudi nad vročino, sam si je pa želim še nekaj mesecev, pa čeprav me tema ob petih zjutraj že opozarja na žalostno dejstvo, da se dnevi že krajšajo, kar me vedno znova navdaja z nerazložljivo melanholijo, neko čudno nostalgijo po poletjih, ki so za vedno odšla, in tudi po tistih, ki jih še ni bilo.

Rad imam poletje, vročino in vse, kar spada pod pojem poletje, rad imam suhe travnike in izsušeno sredozemsko rastje, svetlo zelen zelnar in uvele oleandre, rad imam zgodnja, sveža poletna jutra ob morju, ko sam iščem odgovore na svoj večni "Kaj sploh počnem tukaj?", rad imam poletja, ko se v popoldnevih usedem pod utico na vrtu in s knjigo odidem v neznano, rad imam vroča, suha poletja, ko mi iz sosednjega stanovanjskega bloka pride na uho nostalgčna ruska pesem, ki jo zaigra in pojeta ruski ciganki, ki ju je iskanje boljšega sveta pripeljalo v Furlansko nižino, a ju prav poletje s svojo melanholijo vročega popoldanskega dne kar kliče nazaj v ruske prostrane stepe in zato tista otožna, presunljivo lepa pesem, nostalgčna ruska pesem, ki je niti živo igranje na pianolo ne more toliko razživeti, da bi lahko rekel, da je pesem navsezadnje po svoje le vesela, ne!, podton prav vsake njune pesmi je melanholičen, nostalgčen, sam pravim svojim doma, da je to ruska melanholija, ki je ne moreš razumeti vse dotlej, dokler sam nisi videl ter začutil njihove ravnine in nisi ob blizu videl, kako Rusi nosijo srce v rokah, ko se ti ob kozarčih vodke odprejo kot sončnica v poletnih dneh.

ln mi to dolgo vroče poletje vedno znova priključ v spomin imenitnega ameriškega slikarja Edwarda Hopperja, ki je nenadkriljivo odslakaval samoto in naravnost zadušljivo lepo svetlobo samotne ameriške province, brezupnega podežljaja, predvsem pa notranjo, neizkričano in obupno trpko ter neizživeto samoto ljudi v poletnih popoldnevih in poletnih večerih.

Stal sem torej ob ogromni skladovalnici knjig, ki jih v naših marketih in supermarketih, v hipermarketih pa sploh!, prodajajo, kot so včasih prodajali premog: popolnoma neosebno, na kilo, bi človek rekel, če sam ne bi imel posebnega odnosa do knjig.

Srhljivk ne bom, sem si rekel, dovolj imam tega prelivanja krvi in poigravanja z naravnost hudicevo hudobnim nasiljem, ki smo mu priče povsod, še najbolj pa po televiziji, kjer v nekaterih televizijskih serijah kar tekmujejo, kdo bo bolj odvrtno razkazoval raztrpinčena telesa, pa tudi res je, da sem se naveličal branja tega žanra knjig, ker je vsak nov naslov in vsako novo pisateljsko ime v seriji teh izjemno dobro prodajanih trilerjev le nov, navadno prav pritenen poskus, kako iti čez mejo vsega nedostojnega in dostojnega, drugače si sam namreč ne znam razložiti tega odurnega pisanja, kjer ti "mojstri" kar tekmujejo med seboj, kdo si bo izmislil še bolj strašne telesne muke, še bolj strašne zločine, kakršne je bil sicer pred njim kdo drugi že itak dovolj in že preveč na zastrašujoč način opisal ...

Kriminalak, detektivk že dolgo ne berem več, bilo je sicer nekaj poskusov, a so vsi dokaj klavarno propadli, odložil sem jih že po nekaj straneh, kvečjemu sem še šel diagonalno po knjigi, prebral konec, morda, običajno je šlo za že videno, že prebrano, že napisano, že doživeto.

Žanr "fantasy" se mi dobesečno gabi, doma ga ima mularija na stotine kilogramov, prebrali so vse mogoče, da bi pa očetu naredili uslugo in prebrali enega samega Karla Mayja, ni govora! Kaj šele, da bi smel tata samo pomisliti, da bi kdo prebral Sienkiewiczzeve Križarje, ob katerih sem sanjal!

"Ma nekaj le moram najti"! sem si rekel, čas je priskal, doma je žena čakala na česen, čebulo in še neke malenkostne potrebščine, za katere me je pooblastila, da jih lahko kupim, sicer v družini sam nisem ne zadolžen in še manj pooblaščen za nakupe, ker da ne znam kupovati; kot socialistični otrok, da imam prevelike oči in da se mi v trgovinah vse preveč "dopade" in tudi vse preveč sveti, se režijo doma na moj račun. In da zato pripeljem domov preveč, še posebno takrat, ko sem lačen.

"Ti si klasičen primer kupca srednjih let, ki v otroštvu ni imel ničesar"! je klena moja žena, ki iz svoje bogate zakladnice znanja o trgovini na drobno potegne še to, da sem kot nekdanje socialistično bitje prava mana za trgovce, saj, tako ona, "z vami ni muke, samo trgovino odpreš, prižgeš katolični luči in nastaviš še velike, kričeče napise in vi takoj tečete noter kot nori"! In sem vzel knjigo, prvi del trilogije, ki je sedaj najbolj prodajana knjiga v svetu, v slovenščini je še ni, a bo, verjemite mi, da bo, z zamikom bo tudi na Slovenskem "bestseller", a ne bom navedel ne imena pisateljice in ne naslova, ker sem se tako odločil, predvsem zato ne, ker sem nase jezen, da sem nasledel zavihku s podatki o avtorici, ki piše izjemno tekoče, ker je odlična žurnalistka, a se vse dejansko tudi konča tu.

Prinesel sem jo domov, jo položil na nočno omarico, a tisti večer prišel ravno dovolj pozno domov, da je žena že pogledala, kaj sem nabavil, in me je zato v posteljo sprejela z besedami: "A ti boš to bral?"

"Ja, jaz bom to bral", sem bil nataknen, ker sem vedel, da je knjigo pogledala in sem za njenim vprašanjem zaslutil, da sem nabavil plažo, ki je niti na plaži ne bom mogel prebrati.



Tako je tudi bilo, celo s sabo sem jo vzel v Toskano, kamor sem peljal družino gledat vrhunsko likovno umetnost, ki nima primerjave v svetu, in ponovno dokazal svojim in samemu sebi, da Stendhalov sindrom zares obstaja, sam namreč vedno, kot se je to dogajalo francoskemu pisatelju, v Toskani po dveh

dneh dobesečno zbolim zaradi ogledovanja nenadkriljive lepote, s katero so svet naredili lepši italijanski renesančni slikarji.

Tretji dan smo bili že doma, še zvečer sem v kopalnici imel pred seboj, ves vročičen in prevzet, veliko sliko slovitega Toskanca Rossa Fiorentina Snejmanje s križja, pod katero smo dobesečno onemeli, ko smo svojemu nelagodju pred sliko našli vzrok v Hudobcu s podobo odurne pošasti opičjega videza, ki se je "prišutila" točno nad Božjo Mater med številne užaloščene in te nemo, tudi porogljivo, a predvsem pa grozeče zre s platna, in ti sporoča, da ga ni kraja, kamor Hudič ne bi prišel ...

V Toskani sem pod oljko skušal prebrati nekaj strani, ni šlo.

Doma sem le prebral tri poglavja, se odločil, da bom nehal, in sem knjigo dobro založil nekam visoko na knjižne police v garaži, da je ja ne bi kdo od mojih slučajno vzel v roke, nevredna je branja, zares, čista plaža, najraje bi napisal še kaj gršega. Predvsem zato, ker je cenena, tako cenena, da me tako pisanje dobesečno žali.

Ko sem to pripovedoval Andreju Vončini, knji-gožeru, s katerim deliva sorodna in različna si mnenja o prebranih knjigah, mi je svetoval, naj le napišem, da se knjige ne splača prebrati, pa sem mu rekel, da ne bom navedel ne naslova ne avtorice, in vesel sem bil, da me ni niti vprašal, zakaj tega ne bom naredil, kot me tudi ni spraševal po vsebini.

Andrej je bil namreč minulo nedeljo pri meni na kosilu, pod utico smo jedli don Pino, kaplan Andrej in midva z ženo skromno kosilo, a smo zato imeli bogat pogovor o knjigah, naši družbi, težavah v Cerkv, našem iskanju smisla; vesel sem bil, da sem končno pripravil srečanje, na katerem sta se spoznala dva duhovnika, ki ju cenim tudi zato, ker sta ljubitelja in strastna bralca knjig.

Ko je naš don Pino, ki jih ima nekaj čez sedemdeset, odhajal, sem ga, kot to vedno storim, pospremil do avta, kjer mi je preprosto rekel: "Prav lepo je, da se včasih dobimo, govorimo o lepem in dobrem, o knjigah, predvsem pa o skupnih težavah, skupnih stvareh, ker ima sicer človek občutek, da je osamljen in da je znorel v svojem nenehnem iskanju smisla v tem navidez nesmiselnem svetu"! In sem se spomnil, kako je prvič vstopil v našo hišo pred veliko leti, pogledal naokrog po našem dnevnem prostoru in tiho dejal: "Glasba, knjige, umetnost, mislim, da bomo postali prijatelji"! Tik pred odhodom je našo hišo don Pino takrat tudi prvič blagoslovil.

Dramski odsek PD Štandrež

Sprostitveni dan v Snežatnem

Na sončno soboto, 14. julija 2012, so se člani dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež zbrali v lepi vasi Snežatno blizu Huma v slikovitih Goriških Brdih. Že lani jih je k svoji počitniški – oz. delovni! – hišici na pobočju z lepim razgledom povabil Jože Hrovat, član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, od sezone 2004/05 njihov zvesti in natančni režiser. V tem mirnem kotičku si ob delu na vrtu, v sadovnjaku in zgledno urejenem vinogradu v družbi svojih čebel – prideluje namreč tudi res dober med – sprošča odrske napetosti in pridobiva novih moči za naporne, večkrat psihološko kar obremenjujoče igralske nastope. Na veselem pikniku v vinorodnem okolišu sta bila tudi prvak SNG Nova Gorica, dobitnik Borštnikovega prstana Bine Matoh, in igralec Janez Starina, ki je bil do 1. 2004 član SNG Nova Gorica, zdaj pa s svojimi nadrobno izdelanimi liki zlahtni predstave Mestnega gledališča ljubljanskega. Janez Starina je v dramskem odseku PD Štandrež zrežiral več nepozabnih enodejanskih komedijskih biserkov, med katerimi naj omenimo vsaj *Jaz sem Berto* in *Selitev*, ter ganljivo, trpko tragikomedijo *Stara garda* Alda Nicolaja, ki je bi-

la na Linhartovem srečanju 1. 2004, Srečanju ljubiteljskih gledaliških skupin iz Slovenije in zamejstva, proglašena za najboljšo predstavo v celoti. Kasneje se je družbi v Snežatnem pridružil še



Andrej Kovačič, vodja oddelka za investicije in vzdrževanje pri SNG Nova Gorica. Vsi ti prijateljski stiki pričajo o vezeh, ki so se stale med gledališčniki iz Nove Gorice in člani dramskega odseka PD Štandrež. Ob različnih dobrotah z žara in zelo okusnem "pasulu", ki ga je pripravila Jožetova prijazna in postrežljiva žena Nada, in ob igran na karte se je sproščalo prisrčno

prijateljsko kramljanje, v katerega so se vpletali vtisi z raznih gledaliških nastopov, ki se vrstijo tudi v teh vročih julijskih dneh in se bodo tudi v avgustu, v času ko večina poklicnih igralcev uživa zaslužen počitek. Tako je čudovito usklajena igralska dvojica, Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, razveselila srca kakim 150 gledalcem v Šempetru pri Gorici z igrivo enodejanko *Čiri čiri* v režiji Jožeta Hrovata. Pod isto režijsko roko se je dramski odsek predstavil 8. julija v amfiteatru Kosovelovega doma v Sežani z večkrat nagradjeno

predstavo *Zbeži od žene* Rayja Cooneyja. Tam je žuborečo komedijsko vsebino spremljalo kar 700 ljudi! V petek, 13. julija, so isto predstavo odigrali na Škocjanu Festu v Škocjanu pred cerkvijo sv. Kancijana in tudi tu so se ob njej gledalci prešerno nasmejali. V KD Kremenjak v Jamljah so 12. julija nadvse zabavali gledalce s svojo zadnjo uprizoritvijo, komedijo *Cvetje hvaležno odklanjamo*, ki

sta jo napisala ameriška avtorja Norman Barrash in Carroll Morre in je štandreska premiera uspešno doživela konec letošnjega januarja. V pozdravnih besedah je predsednica društva Kremenjak Bruna Visintin poudarila, da je dvorana prvič tako izredno zasedena. V malce bolj oblačnem nedeljskem večeru, 15. julija, so isto komedijo uprizorili v čudovitem okolju gradu Štanjel na Poletnih večerih na gradu. Ogledalo si jo je okrog 350-400 gledalcev. V četrtek, 19. julija, se je občinstvo v Šempetru lepo imelo ob komedijskih zadregah enodejanke *Čudna bolezen*, ki je od 1. 1997, ko je zablestela na domačem odru na Prazniku špargljev, našela že množico nastopov in jo vselej tako mojstrsko humorno, v imenitnem sozvočju prikazuje Majda Zavadlav in Božidar Tabaj v likih žene in moža, katerima se ob koncu pridruži še Marko Brajnik, ki v vlogi zdravnika razreši komedijsko štreno.

Za 25. avgust je napovedano gostovanje štandreskega dramskega odseka v Grgarskih ravnan s komedijo *Zbeži od žene*. Kot je že ustaljena navada, bodo v avgustu štandreski igralci prisotni tudi v nizu ljubiteljskih gledaliških predstav Gledališče na Kontradi v Kanalu ob Soči, tokrat s komedijo *Cvetje hvaležno odklanjamo*. Prijetno ozračje, ki veje iz prijateljskih odnosov članov dramskega odseka, je nedvomno ena izmed pomembnih vzmeti za njihovo igrivo odrsko ustvarjalnost in uigranost, ki ju gledalec še kako jasno občuti ob njihovem sproščnem odrskem izvajanju.

IK

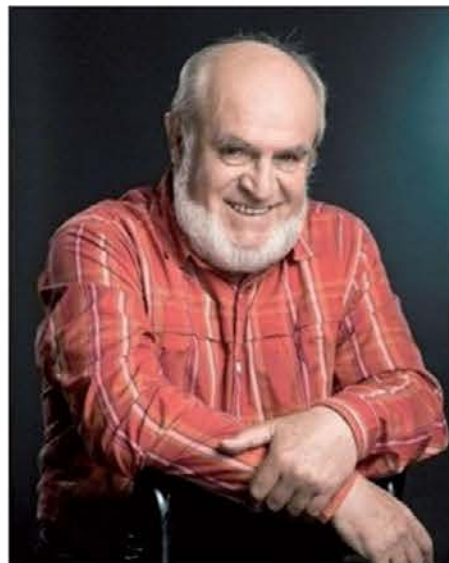
Spet smrt v gledaliških vrstah

Nepričakovano je odšel igralec Miro Podjed

Smrt je res okrutna, pričaka te, kjer si najmanj predstavljaš, da jo boš srečal. Tako se je kruto poigrala z gledališkim igralcem Mirom Podjedom, nad štiri deset let članom Slovenskega ljudskega gledališča Celje. 68-letni igralec se je upokojil konec letošnjega januarja, a je nameraval še sodelovati v vrstah gledaliških kolegov SLG Celje. V juliju je preživel tople sončne dni na počitnicah na polotoku Pelješac. Ljubezen do planinarjenja ga je gnala na hrib Zmijino brdo, toda na planini Sveti Ilija je žal našel smrt. Pet dni so ga iskali hrvaški gorski reševalci in ga 16. julija našli mrtvega izven označene poti. Tako je svoje zemsko življenje končal pri stanovskih kolegih in gledalcih zelo priljubljen gledališki igralec Podjed, ki je vse svoje igralske energije podelil celjskemu gledališču, kjer je poklicno pot začel l. 1968. Z velikim veseljem je opravljal svoj poklic in zadnjo vlogo Ilja Afanasjeviča Šamrajeva, poročnika v pokoju, Sorinovega oskrbnika v *Utvi* Antona Pavloviča Čehova v režiji Jožeta Pipana, odigral v komaj končani sezoni 2011/12; premiera je bila proti koncu septembra 2011. Pri nas v zamejstvu ni bil kdo ve kako znan, saj celjsko gledališče ni ravno pogosto gost naših odrov.

Za svoje igralske dosežke je bil večkrat nagradjen. V sezoni 1996/97 je prejel nagrado Združenja dramskih umetnikov za vlogi Bokčila (Dundo Maroje) in Piškurja (Gospa poslančeva). V sezonah 2006/07 in 2007/08 je bil deležen nagrade za najljubšega igralca po izboru gledalcev SLG Celje. V sezoni 2008/09 je prejel srebrni celjski grb za neu-

morno štiridesetletno ustvarjanje na odru SLG Celje. V utemeljitvi je med drugim zapisano: "S svojo vedrino in humorjem se Miro Podjed loteva vedno novih nalog. Je neprecenljiv sodelavec, odličen igralec in vir igralskih izkušenj, ki jih nesebično prenaša na mlajše rodove igralskih kolegov. V svoji dolgi igralski karieri je odigral skoraj 140 različnih vlog v vseh žanrih pod režij-



skim vodstvom različnih režiserjev vseh generacij. Priljubljen je tako pri odrasli publiki kot pri otrocih. Je ugleden član ansambla SLG, s svojo delavnostjo in dobro voljo pa z gledališču vsemu gledališkemu osebju. Njegova igra je natančna in poglobljena študija posameznih psiholoških prerezov, ki ji vedno znova doda kaj novega, svojega. Je izvrsten igralec, z močno odrsko prezenco, občutkom za mizansceno in govor. Ustvaril je celo paleto polnokrvnih in večplastnih likov. Z gotovostjo lahko rečemo, da je eden najbolj priljubljenih igralcev ansambla SLG Celje". Sedaj se spreha pa onstranskih prizoriščih; upajmo, da mu bo tam lepo, kot mu je bilo na gledališkem odru.

IK

Pogled čez / Ekološka kmetija Rodica

Marinko in Matic Rodica, Truške

Po dveh kraških in dveh vipavskih reprizah peto nadaljevanje niza *Pogled čez* namenjamo Slovenski Istri in njenemu vinorodnemu okolišu. Tokrat smo se odpravili v Truške, zanimivo vasio v osrčju slovenskega dela Istre, do katere se najlažje pripeljemo iz Bertokov, ki ležijo ob cesti Trst-Koper, in sicer po poti, ki preko Prač, Pobegov, Čezarjev in Svetega Antona vodi v notranjost Istre. Do Truške pa se je mogoče pripeljati tudi z druge strani, in sicer tako, da v kraju

naših ostalih sogovornikih je bila nekoč tudi pri Rodici navadna kmetija, ki je pridelovala vsega po malo. Kulture so bile torej zelo razdrobljene. Marinko se je s kmetijstvom poklicno začel ukvarjati pred še ne poldrugim desetletjem, točneje leta 1998, ko se je odločil s štiri tisoč trtami posaditi en hektar zemljišča. To je storil tudi iz neke "eksistenčne" potrebe, kot jo sam imenuje, saj so mu te trte zagotavljale približno osem tisoč litrov vina, ki jih je lahko prodal in pri tem zaslužil

seku in tako dalje... Vsega skupaj v okolici samih Truške to znese od štirideset do petdeset hektarjev vinogradov. Največ je avtohtonih vrst, in sicer refošk, malvazije ter rume-nega muškata, poleg teh pa je moč dobiti še sivi pinot, merlot, cabernet sauvignon in shiraz. Razmerje med belimi in rdečimi sortami je dva proti tri. Pri rdečih vinih prevladuje refošk, pri belih pa malvazija. Zanimalo nas je seveda, kako se tržijo izdelki. Marinko pravi, da se je nekoč prodajalo odprto vino, pa še to v glavnem le refošk. Ko se je vse skupaj na novo začelo pred štirinajstimi leti, si pri Rodici sploh niso mogli predstavljati, da bodo danes imeli toliko trt, kolikor jih pač imajo. Vse se je razvijalo po svoji poti, in sicer zelo hitro. Prvič je Marinko vino stekleničil leta 2004. Tudi glede tega so razmerja podobna. Štirideset odstotkov lastne proizvodnje prodajo rinfuza, preostalih šestdeset pa stekleničijo. Težnja je seveda, da bi se čim več vina stekleničilo, Marinko pa je prepričan, da ne sme zapustiti strank, ki so mu od začetka pomagale, torej

tedaj, ko se je na tržišču predstavil predvsem – če ne izključno – z odprtimi vini. Danes ima Marinko Rodica štiri linije vin. Prva so odprta vina, druga linija se imenuje "Classic", to so klasično pridelana vina, ki se stekleničijo po letu ali letu in pol. Tretja linija je "Reserve", za katero se poslužujejo daljših maceracij (tudi nekaj mesecev) in daljšega zorenja v lesenih sodih. Linija "Nature" je brez vseh dodatkov, tudi brez žvepla. Izdelki te linije niso za povprečnega pivca, ampak so po večini namenje-



Gračiče, ki leži na glavni cesti Črni Kal-Sočerga-Buzet, obrnemo desno in sledimo prometnim oznakam. Tudi v tem primeru je priporočljivo (če že ne skoraj obvezno), da se predhodno dokumentiramo oziroma ustrezno opremo za na pot. Posebnost našega tokratnega obiska je predvsem način obdelave vinske trte in tudi pridelave vina. Marinko Rodica, ki z družino prebiva in dela na svojem posestvu v Truškah, se je namreč pred nekaj leti usmeril v ekološko pridelovanje vina. Podobno kot pri

petnajst tisoč tedanjih nemških mark. Marinko je po izobrazbi in poklicu voznik-mehaničar. Pri podjetju pa je bil zaposlen le tri leta. Leta 1998 so mu starši v oskrbo zaupali svojih tisoč obstoječih trt, ki jih je kmalu nato pomnožil, danes pa imajo pri Rodici posajenih petnajst hektarjev zemljišč s skupno šestdeset tisoč trtami. Tudi v okolici raste precej trt, saj Marinkov sosed obdeluje osem hektarjev vinogradov, drugi njegov sovaščan dobre tri, vinogradi pa se nahajajo tudi v bližnjem Tr-

uškah, ki leži na glavni cesti Črni Kal-Sočerga-Buzet, obrnemo desno in sledimo prometnim oznakam. Tudi v tem primeru je priporočljivo (če že ne skoraj obvezno), da se predhodno dokumentiramo oziroma ustrezno opremo za na pot. Posebnost našega tokratnega obiska je predvsem način obdelave vinske trte in tudi pridelave vina. Marinko Rodica, ki z družino prebiva in dela na svojem posestvu v Truškah, se je namreč pred nekaj leti usmeril v ekološko pridelovanje vina. Podobno kot pri

ni ljubiteljem vina. Stekleničeni izdelki se tržijo v glavnem po Sloveniji, v tujino jih s seboj nese le kak mimoidoči turist, ki se ustavi v kleti pri Rodici, ali pa gredo v kako restavracijo. Prav veliko sejmov Marinko ne obiskuje, saj je mnenja, da za zdaj še ni v stanju "obdelovati" takih tržišč. Vizija Rodice je namreč ta, da bi čim več vina prodali doma, še posebno ker v Truškah poteka gradnja nove vinske kleti in degustacijskih prostorov. Prostori bodo skupno merili 650 m². Prvotna klet je namreč danes v hiši, kar je za današnje potrebe Rodice odločno premalo. Danes lahko namreč sprejmejo od 20 do 30 ljudi, novi projekt pa bo predvidoma končan jeseni, takrat pa bodo lahko sprejemali do sto ljudi.

Najbolj pomemben podatek pa je seveda ta, da je Marinko na čelu ekološke kmetije. V vinogradništvu poznamo namreč štiri načine pridelave, in sicer konvencionalno, integrirano, ekološko in biodinamično. Z ekološko pridelavo se pri Rodici ukvarjajo od leta 2006. Tri leta je trajalo prestrukturiranje, tako da so certifikat dobili leta 2009. Kakšne so pri tem bistvene razlike? Pri konvencionalni pridelavi ni nobenega nadzora pri uporabi fitofarmaceutskih sredstev, gnojenju itd., ampak se uporablja vse, kar je mogoče dobiti na trgu. Pri integrirani pridelavi je že precej nadzora, uporabljati se še vedno smejo insekticidi, herbicidi, sistemski škropiva, dušik za gnojenje. Pri ekološki pridelavi vse to ni dovoljeno. Za zaščito trt tako uporabljajo le bakrene pripravke in žveplo. Količina dovoljenega vnosa je 6 kg čistega bakra na hektar letno, kar je šest škropljenj na sezono. Marinko pravi, da imajo sami vnosa bakra od 1,5 do 2 kg na hektar letno, škroplijo pa ob dvakrat do štirikrat. Za gnojenje trt so v začetku uporabljali hlevski gnoj, trt pa niso gnojili deset let. Trte gnojijo le tedaj, ko opazijo, da ne rastejo dobro, zato jim dodajo hrano, danes pa to počnejo v glavnem z briketiranimi gnojili.

Primož Sturman

S 15. strani / Kam gremo

Občutek imam, da so se Slovenci premalo vživeli v realnost, ki ji na zahodu že dolga leta pravimo demokracija. Prijatelj mi pravi, da so gospodarski problemi preveliki za nas in naj bi se mi z njimi ne ukvarjali. Vsak naj se pač ukvarja s samim seboj in s svojo družino, s svojim vrtičkom pač, politiko pa prepustimo politikom. Vem, da v Franciji, pa tudi v Italiji, razmišljajo povsem drugače in jim ni težko napolniti ulice in trge. Sicer pa je Francija zibelka današnje demokracije, z Rouseaujem in francosko revolucijo, ki je na čelo Evrope zapisala zlate besede egalite', fraternite', liberte'. Ja, svoboda, zlata svoboda, ki jo vsi tako cenimo. Marsikdaj pa pozabljamo, da brez denarne samostojnosti in brez poštenega zaslužka tudi prave svobode ni. Vem, da kot zamejka, ki je več kot polovico svojega življenja preživela v Italiji, gledam na dogajanje v Sloveniji drugače kot moji vrstniki, ki živijo tu. Skrbim za me in žal mi je, da se stvari razvijajo v negativno smer. Prijatelj mi pravi, da je to normalno, da je pač Slovenija majhna država, majhne države pa imajo vsestransko majhen potencial. Za primer pove, da če se na sto otrok rodi eden z nadpovprečno nadarjenostjo, je to na dva milijona prebivalcev zelo malo, premalo, da bi lahko bili konkurenčni. Molčim, razmišljam o Švici, Liechtensteinu, Luxemburgu, majhne države so po navadi bogate in se ponašajo z gospodarsko stabilnostjo. Prijatelj je pozabil, da je majhno državo veliko lažje upravljati kot veliko. Pa naša sosedna na manj sončni strani Alp, dobra, stara Avstrija, je z osmimi milijoni prebivalcev ena najbogatejših držav na svetu in je v letu 2011 beležila 3% gospodarsko rast. Zaslug za to gre v veliki meri pripisati inovativnosti, poizrtvovalnosti in pridnosti malih, domačih družinskih podjetij. Nasmehnem se, ne morem si kaj, da bi mu ne odgovorila. "Ali potemtakem Avstrijci načrtujejo svoje genije v epruvetah, da se tam tako množično rojevajo", se smejem. Prijatelj molči, razmišlja. In ravno v tem je bistvo. Slovenci moramo postati bolj samozavestni, naučiti se moramo kritičnega razmišljanja, nekako moramo zrasti v spoznanju, da nič ni dano samo od sebe, ampak se je treba za vse potruditi. Z zavestjo, da nepoštenosti ne bomo podpirali ali jo celo posnemali, kajti družbi je samo v škodo, moramo najti pot do zdravega in trdnega gospodarstva. Miloščina ljudem ne bo vrnila prihodnosti, niti dostojanstva. Pa naj bodo obljube o podarjenih tisočakah še tako dobronamerne, v glave posameznikov prinašajo samo zmedo in napačen pogled na življenje.